

COI Focus

SOMALIË

Veiligheidssituatie in Mogadishu

9 september 2022 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	6
Kaart	8
1. Korte geschiedenis	9
2. Huidige toestand van het conflict	11
3. Strijdende partijen	13
3.1. Terreurgroepen	13
3.1.1. Harakaat al-Shabaab al-Mujahideen /Al-Shabaab	13
3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië	14
3.2. Nationale en internationale strijdkrachten	15
3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten.....	15
3.2.2. African Union Mission in Somalia (ATMIS)	18
3.2.3. United States Africa Command (US AFRICOM)	18
3.3. Andere mogendheden	19
3.4. Andere gewapende groepen en militias.....	19
4. Typologie van het geweld.....	20
4.1. Aantal incidenten	21
4.1.1. Jaaroverzicht	21
4.1.2. Verslagperiode	21
4.2. Aard van de incidenten	23
5. Doelwitten van het geweld.....	27
5.1. Data	27
5.2. Analyse	28
6. Geografische verdeling.....	32
7. Verplaatsingen van de bevolking.....	37
7.1. Ontheemden uit Mogadishu.....	38
7.2. Ontheemden naar Mogadishu	38
7.3. Terugkeer	38
7.3.1. Intern vluchtalternatief	39
7.3.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia	39
7.3.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen	40
7.3.4. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië	41
7.3.5. Terugkeer vanuit de diaspora.....	41
8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven.....	42
8.1. Ordehandhaving en de mogelijkheid tot bescherming van de burgers.....	42
8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders	44
8.3. Economische activiteit	45
8.3.1. Algemeen	45
8.3.2. Werkgelegenheid.....	46
8.4. Openbare diensten.....	47
8.4.1. Gezondheidszorg	47
8.4.2. Onderwijs	49
8.4.3. Huisvesting	50
8.4.4. Dienstverlening (water en elektriciteit).....	52
Samenvatting	53
Bibliografie.....	55

Lijst van afkortingen

AA	Anadolu Agency
ACCORD	Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation
ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
ACRC	African Cities Research Consortium
AEI	American Enterprise Institute
AFDB	African Development Bank Group
AFP	Agence France-Presse
AMISOM	African Union Mission in Somalia
AS	al-Shabaab
ATMIS	African Union Transnational Mission in Somalia
AU	Afrikaanse Unie
AZG	Artsen Zonder Grenzen
BBP	bruto binnenlandse product
BFA	Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl
BRA	Benadir Regional Administration
CIA	Central Intelligence Agency
CIC	Center on International Cooperation
COI	<i>country of origin information</i>
CSG	Centre for Security Governance
CT	Critical Threat
CTC	Combating Terrorism Center
DDG	Danish Demining Group
DIS	Danish Immigration Service
DRC	Danish Refugee Council
DW	Deutsche Welle
EAC	East African Community
EASO	European Asylum Support office
EUAA	European Union Agency for Asylum/ Europees Asielagentschap
EUCAP	European Union Maritime Capacity Building Mission to Somalia
EUTM	European Union Training Mission Somalia
FDD	Foundation for Defense of Democracies
FGS	Federal Government of Somalia
GIZ	Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
HI	Hiraal Institute
HIPS	The Heritage Institute for Policy Studies

HRW	Human Rights Watch
ICG	International Crisis Group
ICU	Islamic Courts Union
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	<i>internally displaced persons</i>
IED	<i>improvised explosive devices</i>
IFA/IRA	<i>internal flight or relocation alternative</i>
IIED	International Institute for Environment and Development
IOM	International Organization for Migration
IPI	International Peace Institute
IRB	Immigration and Refugee Board (Canada)
ISS	Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië
ISS AFRICA	Institute for Security Studies
LSE	The London School of Economics and Political Science
MRC	Migration Response Centre
MSP	Mogadishu Security Plan
Ngo's	niet-gouvernementele organisaties (ngo's)
NISA	National Intelligence and Security Agency
NMBU	Norwegian University of Life Sciences
NRC	Norwegian Refugee Council
NSA	National Security Architecture
OSAC	Overseas Security Advisory Council
PBIED	<i>person-borne improvised explosive device</i>
Polgeonow	Political Geography Now
PRMN	Protection and Return Monitoring Network
RCIED	<i>remote controlled improvised explosive device</i>
ReDDS	Regional Durable Solutions Secretariat
REF Consortium	The Research and Evidence Facility Consortium (REF Consortium),
ROP	Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix
RUSI	Royal United Services Institute for Defense and Security Studies
RVI	Rift Valley Institute
SEM	Staatssecretariat fur Migration
SMN	Shabelle Media Network
SNA	Somalia National Army
SPF	Somali Police Force
STP	Somali Transition Plan
UDPF	Uganda People's Defence Forces

UN	United Nations
UNDP	United Nations Development Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNFPA	United Nations Population Fund
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNMAS	United Nations Mine Action Service
UNSC	United Nations Security Council
UNSOM	United Nations Assistance Mission in Somalia
UPDF	Uganda People's Defence Forces
US AFRICOM	United States Africa Command
VK	Verenigd Koninkrijk
VN	Verenigde Naties
VOA	Voice of America
VRP	Voluntary Repatriation Program
VS	Verenigde Staten
WHO	World Health Organization

Inleiding

Dit onderzoek maakt een stand van zaken op over de veiligheidssituatie in de Somalische hoofdstad Mogadishu. Het richt zich in het bijzonder op de periode van 1 januari 2022 tot en met 30 juni 2022. Dit document is een update van de COI Focus van 28 februari 2022. Cedoca heeft het onderzoek afgesloten op 9 september 2022.

De analyse bestaat uit acht hoofdstukken. Het eerste deel schetst kort de historische achtergrond van de oorlog in Somalië met bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen in Mogadishu. Hoofdstuk twee bespreekt de huidige toestand van het gewapend conflict in de hoofdstad. Het derde hoofdstuk beschrijft de belangrijkste strijdende partijen, zowel de regeringsgezinde als degene die de overheid bestrijden, en de lokale en internationale actoren die actief zijn in de hoofdstad. De aard van het geweld dat zich voordoet in Mogadishu komt aan bod in hoofdstuk vier. Het biedt een overzicht van de gewelddadige incidenten die tussen 1 januari 2022 en 1 juli 2022 in de hoofdstad hebben plaatsgevonden. Het vijfde hoofdstuk identificeert de doelwitten van het geweld en bekijkt in welke mate er burgerslachtoffers vallen. Hoofdstuk zes brengt de geografische verdeling van het geweld in de hoofdstad in kaart. Hoofdstuk zeven ontleedt de situatie van vluchtelingen en ontheemden (*internally displaced persons*, IDP's) en gaat na of er sprake is van gedwongen of vrijwillige terugkeer naar Somalië. De impact van het geweld op het dagelijkse leven in de hoofdstad komt in hoofdstuk acht ter sprake.

Cedoca baseerde zich voor dit onderzoek op een groot aantal publiek beschikbare lokale en internationale bronnen. Naast Somalische kranten en nieuwssites, zoals Goobjoog, werden verschillende internationale media geraadpleegd, waaronder Reuters, Voice of America (VOA) en Al Jazeera. Cedoca deed verder een beroep op de publicaties van uiteenlopende internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's) zoals Human Rights Watch (HRW) en International Crisis Group (ICG) en diverse onderzoekcentra zoals het Somalische The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) en het Hiraal Institute (HI). Cedoca putte ook informatie uit rapporten van gouvernementele bronnen, zoals het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDOS) en verschillende Europese overheidsdiensten die *country of origin information* (COI) publiceren, en van intergouvernementele bronnen, zoals de verschillende instellingen van de Verenigde Naties (VN), waaronder de VN-Veiligheidsraad, en het European Asylum Support Office (EASO), recent omgedoopt tot het European Union Agency for Asylum (EUAA). Cedoca raadpleegde ten slotte ook publicaties van experts zoals Ken Menkhaus, professor politieke wetenschappen aan het Davidson College, North-Carolina, in de Verenigde Staten (VS) en gespecialiseerd in de Hoorn van Afrika,¹ Mary Harper, BBC-journaliste en onderzoeker bij het Rift Valley Institute (RVI) en bij het HIPS,² Stig Jarle Hansen, professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in islamisme in onder meer de Hoorn van Afrika,³ Alice Hills, professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen⁴, en Harun Maruf, journalist bij VOA.⁵

Daarnaast vroeg Cedoca per e-mail specifieke informatie aan enkele contactpersonen, die allen per e-mail antwoordden: het stadsbestuur van Mogadishu, dat antwoordde via een VN-medewerker, op 18 februari 2020; professor Stig Jarle Hansen op 24 augustus 2019; en professor Ken Menkhaus op 7 januari 2022.

¹ Davidson College, s.d., [url](#)

² Harper M., 28/02/2012, [url](#)

³ NMBU, s.d., [url](#)

⁴ University of Leeds, 30/08/2018, [url](#)

⁵ Maruf H. (@HarunMaruf), s.d., [url](#); VOA, s.d., [url](#)

Deze COI Focus maakt gebruik van cijfergegevens over veiligheidsincidenten uit de databank van ACLED, een Amerikaanse non-profitorganisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt. Ervaren onderzoekers verzamelen de data op basis van een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties. Voor Mogadishu zijn dat onder meer Xinhau, Radio Dalsan, Somali Memo, Shabelle Media Network en lokale anonieme bronnen.

De databank is publiek beschikbaar op de website van ACLED en wordt voortdurend aangevuld en bijgewerkt wanneer nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident) aan het licht komt.⁶ De cijfers van ACLED die Cedoca in deze COI Focus gebruikt, dateren van 1 juli 2022. De inventaris van ACLED geeft het type van geweld, de actoren van geweld, een beschrijving van de incidenten, de locatie en het aantal dodelijke slachtoffers weer.⁷ ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de verslaggeving door media en organisaties weerspiegelen en dat een onderschatting van het geweld zodoende mogelijk is.⁸

In zijn *Codebook* licht ACLED de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.⁹ Gelet op de methodologie, codering en invoering van gegevens kunnen de cijfers van ACLED volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot geweld in een bepaalde periode.

De geraadpleegde bronnen hanteren vaak verschillende schrijfwijzen voor Somalische plaats- en persoonsnamen. Cedoca neemt de meest courante schrijfwijze uit de Engelse bronnen over.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Mogadishu voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan werkt Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bij.

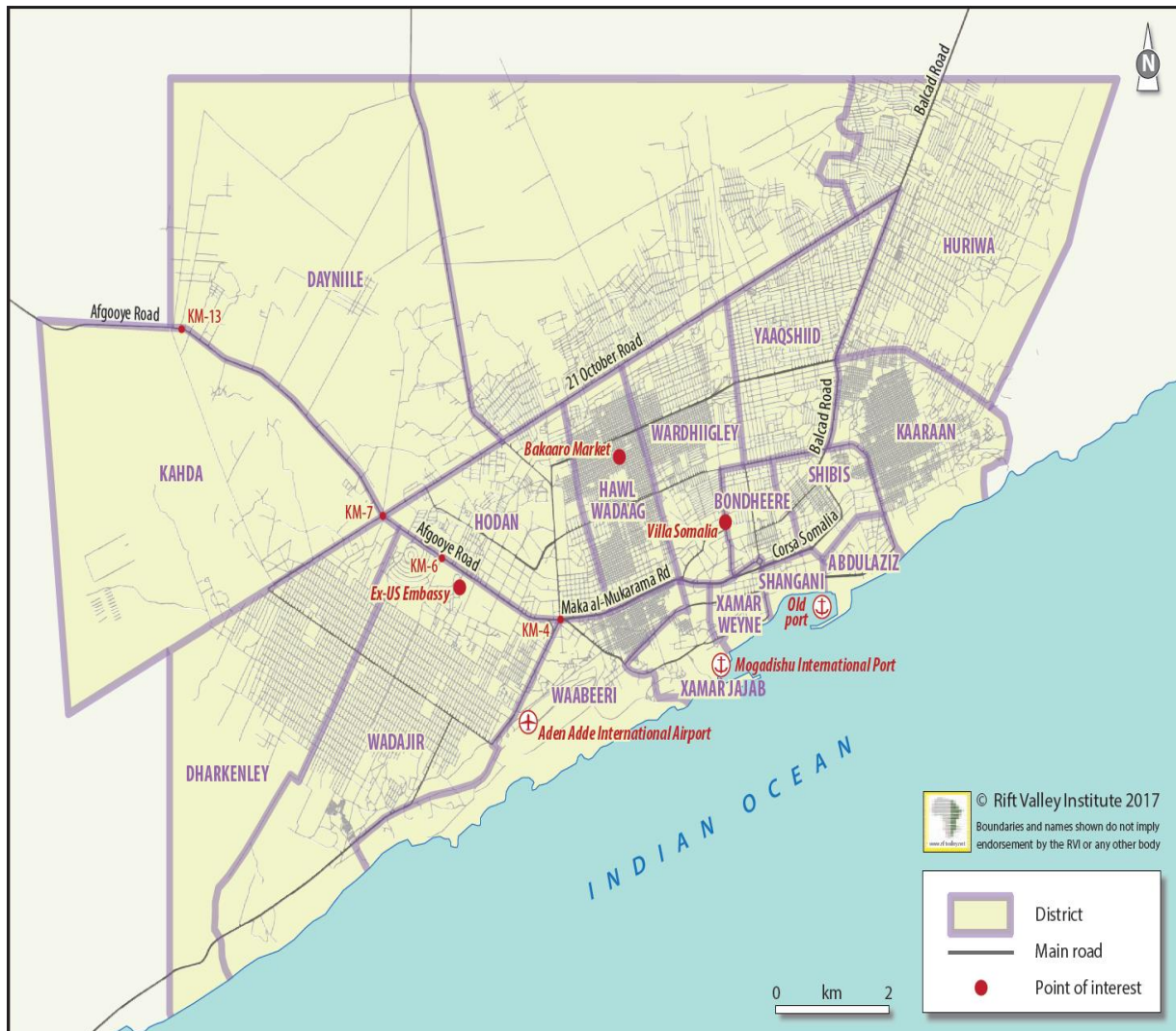
⁶ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁷ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁸ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁹ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

Kaart

Kaart 1: Kaart van Mogadishu¹⁰

¹⁰ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 109, [url](#)

1. Korte geschiedenis

De Somalische hoofdstad Mogadishu, die overeenkomt met de administratieve regio Banadir, grenst aan de regio's Middle Shabelle en Lower Shabelle. Mogadishu, lokaal gekend als Xamar, wordt bestuurd door een burgemeester die ook gouverneur van de regio Banadir is.¹¹ Het is de grootste stad in Somalië, de zetel van de federale overheid en het economische centrum van het land.¹² Droogte, de zoektocht naar bestaansmiddelen, geweld en moeilijke leefomstandigheden in de rurale gebieden drijven de inwoners naar de hoofdstad.¹³

Actuele gegevens over het bevolkingsaantal in Mogadishu zijn niet voorhanden.¹⁴ De schattingen lopen uiteen van 1,7 miljoen tot 2,9 miljoen inwoners.¹⁵ Ongeveer een derde van de stedelijke bevolking woont in de hoofdstad, volgens een rapport van de Wereldbank (01/2021).¹⁶

Mogadishu vormt na de val van president Siad Barre in 1991 ruim twee decennia het centrum van de machtsstrijd tussen (clan)milities, krijgsheren en religieuze organisaties die de controle over de stad claimen en bevechten.¹⁷ Na bemiddelingsgesprekken voorgezeten door de VN wordt in 2004 de federale overgangsregering opgericht. Door corruptie en gebrek aan legitimiteit is de overheid niet in staat de vrede te herstellen. In 2006 komt de Islamic Courts Union (ICU)¹⁸ aan de macht.¹⁹ De ICU controleert kort de hoofdstad tot Ethiopische troepen, geruggesteund door Somalische veiligheidsdiensten, de groepering verdrijven.²⁰ De militante jeugdafdeling van de ICU, bekend als al-Shabaab (AS), trekt zich zuidwaarts terug en vormt zich om tot een terreurorganisatie die sindsdien een grote bedreiging vormt voor de vrede en stabiliteit in Somalië.²¹ Wanneer de Ethiopische troepen zich terugtrekken, breidt AS haar controle over Mogadishu opnieuw uit.²² Tegen 2008 controleert deze islamistische groepering grotendeels de stad.²³ De veiligheidssituatie in de stad wijzigt drastisch wanneer in 2011 de Afrikaanse vredesmacht (African Union Mission in Somalia, AMISOM) samen met het Somalische leger (Somalia National Army, SNA) de AS-milities verdrijven. In mei 2012 is de volledige terugtrekking van AS uit de hoofdstad een feit.²⁴

De overgangsregering wordt in 2012 vervangen door een federale regering met een voorlopige Grondwet waarin een groot deel van de staatsarchitectuur onvolledig is beschreven en vatbaar voor onderhandeling zoals de grenzen en bevoegdheden van de hoofdstad en de opsplitsing van de bevoegdheden tussen de federale regering en de deelstaten.²⁵ De federale regering, die weliswaar niet overal in Somalië erkend wordt als het legitieme machtscentrum,²⁶ heeft sindsdien de controle over

¹¹ BRA, 21/03/2019, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2020, p. 17, [url](#)

¹² AMISOM, 25/08/2016, pp. 2, 4, [url](#); IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

¹³ IDMC, 11/12/2018, [url](#)

¹⁴ Landinfo, 30/10/2020, p. 9, [url](#); IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

¹⁵ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#); ACRC (Sverdlik A. et al.), 06/2022, p. 3, [url](#)

¹⁶ The World Bank, 01/2021, p. 52, [url](#)

¹⁷ Security on the Move (Bakonyi J. et al.), 28/08/2018, [url](#); Elsevier (Bakonyi J., Chonka P., Stuvoy K.), 2019, pp. 84-85, [url](#)

¹⁸ Islamic Courts Union (ICU): een coalitie van sharia-rechtbanken en hun milities. Bron: Counter Extremism Project, 20/03/2020, p. 1, [url](#)

¹⁹ Counter Extremism Project, 20/03/2020, p. 1, [url](#)

²⁰ Elsevier, (Bakonyi J., Chonka P., Stuvoy K.), 2019, pp. 84-85, [url](#); Security on the Move (Bakonyi J. et al.), 28/08/2018, [url](#)

²¹ Counter Extremism Project, 20/03/2020, p. 1, [url](#)

²² AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); Stanford University, 07/01/2019, [url](#)

²³ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#); IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 10, [url](#)

²⁴ Danish Immigration Service, Landinfo, 08/05/2013, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#); IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 10, [url](#)

²⁵ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

²⁶ Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 6, [url](#)

Mogadishu met de hulp van AMISOM en meerdere internationale veiligheidspartners.²⁷ De overheid worstelt om haar gezag in alle districten van Mogadishu uit te oefenen.²⁸ Mogadishu kent een hybride bestuur waar niet-gouvernementele actoren de facto openbaar gezag en functies uitoefenen die normaal voorbehouden zijn aan de overheid, zoals op het gebied van veiligheid of het beheer van de ontheemdenkampen.²⁹

AS oefent een grote invloed uit in de hoofdstad en behoudt er een grote operationele capaciteit, volgens onderzoek ter plaatse van de Finse COI-dienst (09/2020) en het International Institute for Environment and Development (IIED).³⁰ AS heeft in het verleden onderhandelingskansen met de federale overheid afgewezen. Wel zijn er losse overeenkomsten met politieke actoren die enigszins te vergelijken zijn met een maffia-achtige beschermingszwendel. Politieke rivalen gebruiken AS tegen elkaar en de regering in een complex en voortdurend veranderend lappendeken van allianties.³¹ Op 14 oktober 2017 vindt in de hoofdstad de dodelijkste aanslag plaats met, naar schatting, 587 doden en 1.000 gewonden tot gevolg. Hoewel de overheid AS beschuldigt van dit geweld, heeft de terreurgroep deze aanslag nooit opgeëist.³²

Hoewel het geweld van AS tegen regerings- en burgerdoelen in de stad aanhoudt, kent Mogadishu sinds 2012 een wederopbouw. Verbeterde veiligheidsomstandigheden leiden tot aanzienlijke investeringen van de diaspora en de oprichting van commerciële zones in de stad. Ook de bouw- en vastgoedsector leeft op.³³ De stad kent een snelle bevolkingsgroei in de laatste twee decennia.³⁴

Het federale niveau zet stappen om de veiligheidssituatie in het land te verbeteren. In 2017 bereiken de Federal Government of Somalia (FGS) en de federale lidstaten een akkoord over de hervorming van de Somalische veiligheidsdiensten, de National Security Architecture (NSA).³⁵ Zo voorziet het Somali Transition Plan (STP), dat in 2018 met steun van de internationale gemeenschap vorm krijgt, de gefaseerde overdracht tegen 2021 van de veiligheidstaken van AMISOM aan de Somalische veiligheidsdiensten.³⁶ Deze deadline wordt regelmatig verschoven.³⁷ In maart 2022 wordt het STP herzien. De Afrikaanse Unie (AU), de Verenigde Naties (VN) en de Somalische overheid beslissen om AMISOM te vervangen door de African Union Transnational Mission in Somalia (ATMIS) met als deadline eind 2024.³⁸

Om de aanwezigheid en activiteit van AS het hoofd te bieden wordt in 2019 het Mogadishu Security Plan (MSP), ontworpen door de FGS, AMISOM, United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM) en andere internationale partners en donoren, geïmplementeerd. Dit plan voorziet onder andere de constructie van zes controleposten in de hoofdstad.³⁹ De United Nations Mine Action Service (UNMAS) ziet in 2020 hierdoor al een afname van het aantal incidenten met geïmproviseerde explosieven.⁴⁰

²⁷ Security on the Move (Bakonyi J.), 28/08/2018, [url](#)

²⁸ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

²⁹ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#); ACRC (Sverdlik A. et al.), 06/2022, p. 3, [url](#)

³⁰ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 7, [url](#); IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

³¹ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

³² VOA (Kahiye M.), 14/10/2021, [url](#)

³³ Security on the Move (Bakonyi J.), 28/08/2018, [url](#); IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

³⁴ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

³⁵ CIC (Keating M., Abshir S.), 04/2018, pp. 1-4, [url](#); Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, 24/12/2019, p. 151, [url](#)

³⁶ IPI (Blyth F.), 22/04/2019, pp. 2, 9, [url](#)

³⁷ UN, 21/12/2021, [url](#)

³⁸ ISS AFRICA (Dessu Meressa K.), 29/03/2022, [url](#)

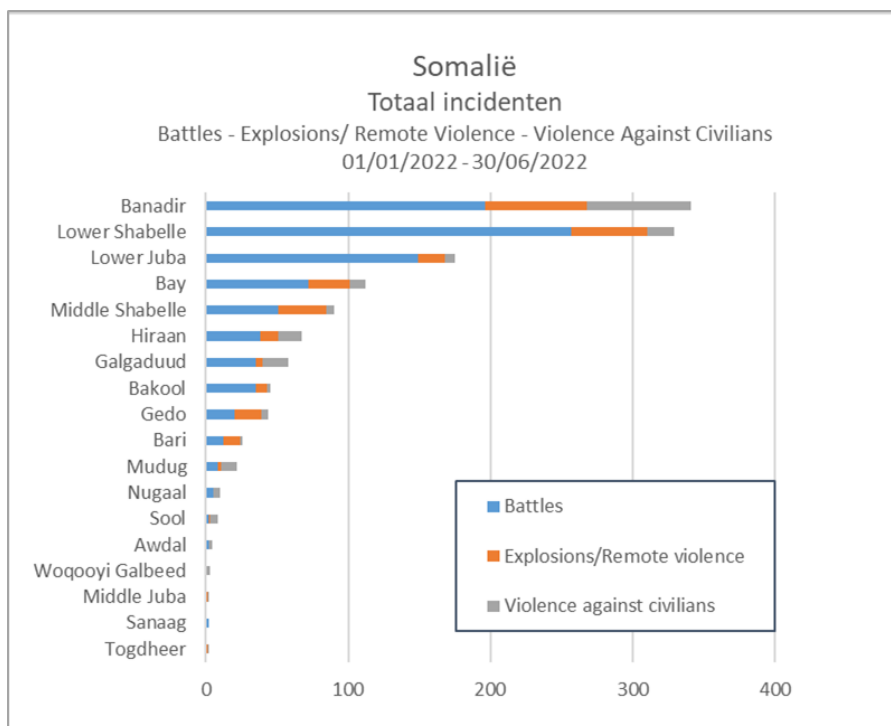
³⁹ EASO, 09/2021, p. 90, [url](#)

⁴⁰ UNMAS, 2021, p. 9, [url](#)

2. Huidige toestand van het conflict

Net zoals in 2019, 2020 en 2021 beoordeelt de secretaris-generaal van de VN op 13 mei 2022 de veiligheidssituatie in Somalia als volatiel.⁴¹ De secretaris-generaal stelt vast dat in de periode februari 2022 – mei 2022 de terreurgroep AS verantwoordelijk is voor het merendeel van het geweld en vooral actief is in de regio's Bay, Lower Shabelle en Banadir.⁴² De internationale denktank ICG concludeert in mei 2022 dat AS aanzienlijk geëvolueerd is tijdens het presidentschap van Mohamed Abdullahi Mohamed (Farmajo). Het is nu meer ingebed in de Somalische samenleving, doorgedrongen in verschillende door de overheid gecontroleerde gebieden, waaronder de haven van Mogadishu waar het beschermingsgeld afdwingt.⁴³

Volgens de door ACLED verzamelde gegevens vinden de meeste veiligheidsincidenten tijdens de huidige verslagperiode 1 januari 2022 tot en met 30 juni 2022 plaats in de regio's Banadir (341 incidenten), Lower Shabelle (329) en Lower Juba (175) (zie Grafiek 1). Voor deze verslagperiode registreert ACLED het meeste geweld in de categorie *violence against civilians* in de hoofdstad met name 73 incidenten tegenover 19 in Lower Shabelle en 18 in Galgaduud.⁴⁴

Grafiek 1: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data⁴⁵

Tijdens deze verslagperiode markeren de uitgestelde parlementaire en presidentsverkiezingen het politieke en veiligheidsklimaat in de stad. De Somalische president Mohamed Abdullahi Mohamed

⁴¹ UNSC, 13/08/2020, p. 3, [url](#); UNSC, 13/05/2020, p. 3, [url](#); UNSC, 15/11/2019, p. 3, [url](#); UNSC, 13/11/2020, p. 2, [url](#); UNSC, 17/02/2021, p. 3, [url](#); UNSC, 19/05/2021, p. 3, [url](#); UNSC, 11/11/2021, p. 2, [url](#); UNSC, 08/02/2022, p. 4, [url](#); UNSC, 13/05/2022, p. 3, [url](#)

⁴² UNSC, 13/05/2022, p. 3, [url](#)

⁴³ ICG (Mhamood O.), 31/05/2022, [url](#)

⁴⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

⁴⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

(Farmajo) en zijn eerste minister Mohamed Hussein Roble staan op gespannen voet met elkaar over de uitgestelde verkiezingen.⁴⁶ De verkiezingen worden opnieuw uitgesteld in februari en maart 2022 door de vertragingen bij het kiezen van de parlementsleden in enkele deelstaten. De VN-Veiligheidsraad, de internationale gemeenschap en het Somalische politieke kader werken samen om deze verkiezingen te doen slagen en de spanningen te de-escaleren. In die context leggen de VS in februari en maart 2022 visumsancties op aan Somalische functionarissen en anderen die worden beschuldigd van het ondermijnen van de parlementsverkiezingen. Op 14 april 2022 wordt het nieuwe parlement ingezworen waardoor de datum voor de presidentsverkiezingen kan worden bepaald, namelijk 15 mei 2022.⁴⁷ Na een uitstel van vijftien maanden wordt op 15 mei 2022 Hassan Sheikh Mohamud (Hawiye/Abgaal) verkozen als opvolger van president Mohamed Abdullahi Farmajo (Darod/Marehaan).⁴⁸ Michael Woldemariam en Peter Chonka, de codirecteurs van het onafhankelijk onderzoeksinstituut Rift Valley Institute (RVI), besluiten dat het moeizame verkiezingsproces bijna een volledige destabilisatie van het huidige politieke landschap veroorzaakte.⁴⁹ Een opiniestuk van The New York Times (15/05/2022) stelt dat de politieke strijd omtrent de verkiezingen, het functioneren van de overheid heeft ondermijnd.⁵⁰ AS heeft van deze politieke instabiliteit en de verdeeldheid van de veiligheidsdiensten geprofitteerd om zijn positie te versterken.⁵¹ Daarom, volgens een analyse van de ICG (31/05/2022), laat de VS een dag na de verkiezingen weten opnieuw troepen te sturen die door de Trumpregering waren teruggehaald.⁵² De UNSC (13/05/2022) merkt op dat het verkiezingsproces tot meer aanvallen door AS leidt, vooral op de locaties waar de parlementsverkiezingen plaatsvinden, dus ook in Mogadishu.⁵³

Een veiligheidsanalyse van Mogadishu, voor de periode 1 juli 2021 tot 18 mei 2022, door de Zweedse COI-onderzoeksdienst Lifos besluit dat AS deze stad ziet als een van zijn focusgebieden voor terreuraanvallen. AS is ook als actor betrokken bij de meeste veiligheidsincidenten.⁵⁴ In maart 2022 valt AS de luchthaven van Mogadishu aan en overschrijdt voor het eerst sinds 2014 de perimeter van de luchthaven.⁵⁵

Intelligence Briefs meldt in januari 2022 een toename van activiteiten in Mogadishu door Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS). Handelaren hebben naar verluidt winkels gesloten, terwijl anderen uithangborden hebben verwijderd om ongeïdentificeerd te blijven na de toename van ISS-activiteit in Mogadishu en op de Bakara-markt. ISS-militanten pogen door intimidatie en bedreigingen handelaren te overtuigen zich aan te sluiten bij deze terreurgroep. Ook dwingt ISS hen tot het betalen van belastingen.⁵⁶ De VN-Veiligheidsraad meldt in het rapport van mei 2022 meldingen van terreurdaden door pro-ISS-elementen in de hoofdstad.⁵⁷

⁴⁶ AFRICA NEWS, AFP, 15/01/2022, [url](#)

⁴⁷ UNSC, 13/05/2022, pp. 1, 3, 4, [url](#); The New York Times (Dahir A. L., Fezehai M.), 15/05/2022, [url](#)

⁴⁸ The East African (Mutambo A.), 18/05/2022, [url](#); Al Jazeera, 16/05/2022, [url](#)

⁴⁹ RVI (Woldemariam M., Chonka P.), 09/06/2022, [url](#)

⁵⁰ The New York Times (Dahir A. L., Fezehai M.), 15/05/2022, [url](#)

⁵¹ The New York Times (Dahir A. L., Fezehai M.), 15/05/2022, [url](#); ICG (Mhamood O.), 31/05/2022, [url](#)

⁵² ICG (Mhamood O.), 31/05/2022, [url](#); Foreign Policy (Detsch J.), 26/05/2022, [url](#); ICG, 15/06/2022, [url](#)

⁵³ UNSC, 13/05/2022, pp. 1,4, [url](#)

⁵⁴ Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 32, [url](#)

⁵⁵ ICG, s.d., [url](#)

⁵⁶ Intelligence Briefs, 26/01/2022, [url](#)

⁵⁷ UNSC, 13/05/2022, p. 5, [url](#)

3. Strijdende partijen

3.1. Terreurgroepen

3.1.1. Harakaat al-Shabaab al-Mujahideen /Al-Shabaab

Sinds 2006 is de terreurgroep Harakaat al-Shabaab al-Mujahideen⁵⁸, kortweg al-Shabaab (AS), actief in Somalië.⁵⁹ AS wil er een islamitisch kalifaat⁶⁰ oprichten en is gelieerd aan de terreurorganisatie al-Qaeda. Het Pentagon beschouwt AS als de sterkste tak van al-Qaeda ter wereld.⁶¹ Bronnen schatten de getalsterkte van AS tussen 5.000 en 10.000.⁶² De militaire tak (*Jabahaat*) bestaat onder meer uit zes legers (*Jaysh*) waarvan er een actief is in Mogadishu.⁶³ De bijzonder effectieve inlichtingendienst *Amniyat* is geïnfiltreerd in de Somalische inlichtingendiensten, volgens de Amerikaanse denktank American Enterprise Institute (AEI) (01/2021).⁶⁴ De regio Banadir en de staat South West zijn de focusgebieden voor hun terreurdaden, volgens een rapport van de Zweedse COI-dienst Lifos (05/2022).⁶⁵

Hoewel de Somalische overheid en de veiligheidsdiensten de hoofdstad controleren, oefent AS er een grote invloed uit.⁶⁶ In de stad is de terreurgroep geïnfiltreerd in de overheidsinstellingen en de veiligheidsdiensten.⁶⁷ Verschillende bronnen stellen dat AS overal aanwezig is in de stad. Volgens het Noorse Landinfo (10/2020) reflecteert deze bewering eerder de angst van de bevolking voor AS dan de realiteit. Niemand weet hoeveel AS-strijders, informanten en AS-sympathisanten er in Mogadishu zijn.⁶⁸ Door de aanwezigheid van overheidsinstanties en internationale organisaties is Mogadishu een gewild doelwit van AS.⁶⁹

Over de organisatie van AS in Mogadishu bieden de geraadpleegde bronnen weinig informatie. AS stelt een *waalli* (burgemeester/gouverneur) aan, verantwoordelijk voor de stad.⁷⁰ Volgens de BBC-journaliste en Somalië-experte Mary Harper heeft ieder district in de hoofdstad ook een AS-gouverneur.⁷¹ De terreurgroep zet *sleepers cells* en *improvised explosive device* (IED)-eenheden in die infiltreren in de zwaar bewaakte zones in de hoofdstad.⁷² Het Muhammad bin Maslamah-bataljon is verantwoordelijk voor de gerichte moordaanslagen van dichtbij in onder meer de hoofdstad.⁷³ Het

⁵⁸ Harakat al-Shabaab al-Mujahideen is Arabisch voor de Mujahideen-jongerenorganisatie. In: Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 8, [url](#)

⁵⁹ Congressional Research Service, 16/01/2020, [url](#)

⁶⁰ US AFRICOM, 04/12/2020, p. 21, [url](#)

⁶¹ The Wall Street Journal (M. M. Philips), 10/03/2022, [url](#)

⁶² UNSC, 31/07/2019, [url](#); US AFRICOM, 04/12/2020, p. 21, [url](#); AEI - Critical Threats Project (Zimmerman K.), 28/01/2021, [url](#)

⁶³ Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 20, [url](#)

⁶⁴ AEI - Critical Threats Project (Zimmerman K.), 28/01/2021, [url](#)

⁶⁵ Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 25, [url](#)

⁶⁶ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 3, 5, 7, [url](#); UK Home Office, 11/2020, p. 12, [url](#)

⁶⁷ Garowe Online, 17/02/2020, [url](#); The Telegraph (Brown W.), 02/01/2020, [url](#); The Brookings Institution (Felbab-Brown. V.), 14/11/2018, [url](#); HIPS, 17/01/2020, p. 12, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 12-13, [url](#); Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, p. 8, [url](#)

⁶⁸ Landinfo, 30/10/2020, p. 6, [url](#)

⁶⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 24, [url](#)

⁷⁰ Radio Dalsan, 09/07/2019, [url](#); Garowe Online, 09/07/2019, [url](#); Maruf H. (@HarunMaruf), 09/07/2019, [url](#)

⁷¹ Harper M., 2019, p. 114; Morad News, 29/04/2021, [url](#)

⁷² CTC (Anzalone C.), 01/03/2018, p. 17, [url](#); Strategic Intelligence (Goldberg), 30/01/2020, [url](#)

⁷³ FDD's Long War Journal (Weiss C.), 03/05/2022, [url](#)

Amniyat heeft een afzonderlijke paramilitaire strijdkracht voor het uitvoeren van moorden.⁷⁴ Verschillende bronnen stellen dat regeringsleden, mensen van de internationale gemeenschap en burgers AS inhuren om politieke of zakelijke rivalen te intimideren of te vermoorden.⁷⁵ De terreurgroep int op grote schaal belastingen in de hoofdstad en haven waardoor ze over een aanzienlijke geldreserve beschikt.⁷⁶ AS rekruteert strijders in de hoofdstad, volgens een COI-onderzoek door EASO (09/2021).⁷⁷

Het type geweld dat AS hanteert, verschilt van regio tot regio, volgens een onderzoek van de Berghof Foundation (12/2019). In Mogadishu gebruikt AS eerder terreur- en politiek geweld. In de rurale gebieden bestraft AS de inwoners met geweld wanneer ze de regels van de terreurgroep overtreden.⁷⁸ EASO lijst in een onderzoek van juli 2021 de soorten geweld op gepleegd door AS in Somalië: raids of *hit-and-run*aanvallen, geweld met geïmproviseerde explosieven, grootschalige complexe aanvallen, mortieraanvallen (vooral met de internationale luchthaven van Aden Adde als doel), moordaanslagen en geweld met granaten.⁷⁹ Verschillende bronnen stellen dat AS nog steeds de capaciteit heeft om in de hoofdstad te infiltreren en *high-profile*-aanvallen uit te voeren.⁸⁰ Volgens COI-onderzoekers van EASO (09/2021) is AS de zichtbaarste bron van onveiligheid in Somalië maar zeker niet de enige. Chronische conflicten tussen gemeenschappen en politieke conflicten blijven een belangrijk destabiliserend element.⁸¹

3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië

In 2015 richt voormalig AS-lid Abdulqadir Mumim de Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS) op in de federale lidstaat Puntland.⁸² Deze gewapende beweging streeft naar de oprichting van een islamitische staat en wil AS als dominante gewapende oppositie vervangen.⁸³ ISS heeft zich niet gevestigd in Zuid- en Centraal-Somalië, volgens verschillende bronnen waaronder de Zweedse COI-dienst Lifos (05/2021).⁸⁴

In 2017 richt ISS zijn focus op de hoofdstad. Sporadische aanslagen worden sindsdien waargenomen volgens onderzoek van het EUAA (06/2022).⁸⁵ Volgens het Analytical Support and Sanctions Monitoring Team van de VN (2022) heeft deze terreurgroep niet de capaciteit voor het uitvoeren van grote operaties. De acties van AS tegen ISS hebben deze groep uitgedund. Naar schatting telt ISS tussen de 200 en 280 strijders.⁸⁶

⁷⁴ Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 20, [url](#)

⁷⁵ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); Foreign Policy (Sperber A.), 07/08/2018, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 5, [url](#)

⁷⁶ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 13, [url](#); UNSC, 28/09/2020, pp. 3, 9, [url](#)

⁷⁷ EASO, *Somalia, Targeted Profiles*, 09/2021, p. 21, [url](#)

⁷⁸ Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 13, [url](#)

⁷⁹ EASO, 07/2021, pp. 60-61, [url](#)

⁸⁰ UNSC, 19/05/2021, p. 3, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 20, [url](#)

⁸¹ EASO, *Somalia, Security Situation*, 09/2021, p. 23, [url](#)

⁸² HI, *The Global Strategy Network*, 31/07/2018, p. 11, [url](#); Hansen S. J., 2019, p. 189

⁸³ OSAC, 01/05/2020, [url](#)

⁸⁴ Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, p. 6, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 12/05/2021, p. 14, [url](#)

⁸⁵ EUAA, 06/2022, [url](#)

⁸⁶ UNSC, 15/07/2022, p. 7, [url](#)

3.2. Nationale en internationale strijdkrachten

3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten

Wat de veiligheidsdiensten betreft, is de stad formeel onder de controle van de federale veiligheidsdiensten, AMISOM-troepen en –hoofdkwartier, de Presidentiële Garde, de veiligheidsdiensten onder het bevel van de Banadir regionale overheid, een aantal privébeveiligingsfirma's en de clanbeschermingstroepen. De loyaliteit van veiligheidsdiensten is een kritiek punt, ze scharen zich makkelijk achter een politieke leider of hun eigen clan, volgens een Somalische veiligheidsexpert aangehaald door EASO (09/2021).⁸⁷

Slecht bestuur, de onderliggende corruptiecultuur, de financiële crisis en nepotisme zijn volgens onderzoek van de Somalische denktank HIPS (04/2021) de onderliggende redenen waarom de Somalische veiligheidsdiensten zwak, verdeeld en gepolitiseerd zijn.⁸⁸

In Mogadishu zijn de volgende veiligheidsdiensten actief: de politie (Somali Police Force, SPF), het leger (Somali National Army, SNA), de nationale inlichtingendienst (National Intelligence and Security Agency, NISA) en de Afrikaanse vredesmacht AMISOM, die zowel leger- als politie-eenheden telt. De inlichtingendienst, het leger en de politie zijn op grote schaal geïnfiltrerd door AS.⁸⁹ Milities, militairen, politieagenten, inlichtingendiensten en AMISOM plegen grotendeels ongestraft mensenrechtenschendingen.⁹⁰

3.2.1.1. Somali National Army (SNA)

Het SNA kampt met verschillende problemen zoals een tekort aan opleidingen, materiaal (vele soldaten hebben geen wapen), discipline, logistiek en medische capaciteit, volgens verschillende bronnen.⁹¹ De soldaten worden onregelmatig uitbetaald en corruptie is er wijdverspreid.⁹² Het SNA is eerder een verzameling van milities dan een coherente strijdmacht. Soldaten kunnen met een loyaliteitsconflict geconfronteerd worden tussen het leger en de clan.⁹³ De geplande integratie van clanmilities en regionale legers in het SNA blijft, ondanks aanzienlijke internationale steun, uit. Het SNA blijft georganiseerd volgens clanlijnen, aldus de Bertelsmann Stiftung (07/2020).⁹⁴ De clangetrouwe milities ondermijnen de loyaliteit van de soldaten aan de centrale commandostructuur.⁹⁵ De omvang en de interne organisatie van het leger zijn onduidelijk, volgens verschillende bronnen.⁹⁶ Schattingen van de getalsterkte gaan van 16.000 tot 50.000.⁹⁷ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen gegevens over de mankracht van het SNA in Mogadishu.

Binnen het Somalische leger zijn er antiterreureenheden actief. De performante Danab-eenheid (vertaling: bliksem), waarvan de manschappen uit verschillende regio's en clans komen, wordt door

⁸⁷ EASO, *Somalia, Security Situation*, 09/2021, p. 89, [url](#)

⁸⁸ HIPS, 04/2021, pp. 4, 13-15, [url](#)

⁸⁹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 18, [url](#); Felbab-Brown V., 04/2020, p. 118, [url](#)

⁹⁰ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 120, [url](#)

⁹¹ Felbab-Brown V., 04/2020, pp. 115, 118, [url](#); EASO, 07/2021, pp. 37-38, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 17, [url](#)

⁹² Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 17, [url](#)

⁹³ Felbab-Brown V., 04/2020, pp. 115, 118, [url](#); UK Home Office, 11/2020, pp. 47-48, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 18/05/2022, p. 17, [url](#)

⁹⁴ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

⁹⁵ Felbab-Brown V., 04/2020, pp. 115, 118, [url](#); UK Home Office, 11/2020, pp. 47-48, [url](#)

⁹⁶ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#); HIPS, 04/2021, p. 7, [url](#); EASO, 07/2021, p. 39, [url](#)

⁹⁷ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#); HIPS, 04/2021, p. 7, [url](#); EASO, 07/2021, p. 37, [url](#); The Somali Wire, 29/06/2022, [url](#)

US AFRICOM opgeleid en gesponsord.⁹⁸ Binnen Danab wordt in 2019 een nieuwe eenheid gevormd, Galeyr (vertaling: arend), opgeleid in het Turkse TURKSOM-trainingscentrum in Mogadishu.⁹⁹ De veiligheidsdiensten zijn sterk afhankelijk van deze kleine maar hoogopgeleide elitetroepen. Danab zou naar schatting 80 % van alle operaties leiden en alle antiterrorreacties uitvoeren, volgens onderzoek van HIPS (04/2021).¹⁰⁰ Turkije traint de speciale strijdkrachten Gorgor, 5.000 man sterk volgens The Somali Wire (06/2022).¹⁰¹

Naar aanleiding van een dodelijke aanslag door AS op 14 oktober 2017 in Mogadishu wordt een nieuwe legereenheid, het 14 October Battalion, opgericht.¹⁰² Over de leiding van deze eenheid zijn de geconsulteerde bronnen het niet eens. Journalisten Harun Maruf en Dan Joseph (12/2018) stellen dat ze onder het ministerie van Defensie valt.¹⁰³ Volgens bronnen geraadpleegd door de UN Monitoring Group (11/2018) opereert dit bataljon onafhankelijk.¹⁰⁴ De onlinekrant Radio Dalsan (07/2018) schrijft dat deze eenheid onder de controle van het hoofd van de politie staat.¹⁰⁵ Dit bataljon neemt deel aan veiligheidsoperaties in Mogadishu (en in de stad Merca).¹⁰⁶ Cedoca vond geen informatie over activiteiten in de hoofdstad van deze brigade tijdens de verslagperiode.

3.2.1.2. Somali Police Force (SPF)

De federale Somalische politie SPF is vooral actief in de hoofdstad en omstreken omdat iedere federale lidstaat zijn eigen politiemacht heeft.¹⁰⁷ De SPF valt onder de bevoegdheid van het ministerie van Interne Veiligheid.¹⁰⁸ Andere informele en formele gewapende groepen, zoals gewapende milities en NISA, vervullen ook politietaken.¹⁰⁹ De SPF wordt ondersteund door buitenlandse politie-eenheden, zoals de AMISOM-politie en de Uganda Formed Police Unit.¹¹⁰ Felbab-Brown (04/2020) stelt dat 30 % van de politie in de hoofdstad geïnfiltrerd is door AS.¹¹¹

De werkelijke grootte van de politiemacht is, volgens Landinfo (05/2018), moeilijk te bepalen omdat sommige agenten (en andere ambtenaren) voorrang geven aan privéopdrachten die beter betaald zijn.¹¹² Een door het HIPS (04/2021) bevroegde federale ambtenaar stelt dat er 11.000 politieagenten ingeschreven staan bij het ministerie van Interne Veiligheid.¹¹³

In de hoofdstad is de politie in alle districten aanwezig. Volgens een rapport van Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS) (01/2018) is er een politiekantoor in ieder district alsook een kantoor dat alle politieactiviteiten in de hele stad coördineert.¹¹⁴ Volgens verschillende bronnen, geconsulteerd door de Noorse COI-onderzoeksdienst Landinfo (05/2018), zijn de politiekantoren in Mogadishu dag en nacht operationeel in alle districten van de stad.¹¹⁵ De politie is zichtbaar aanwezig, vooral in het

⁹⁸ EASO, 07/2021, p. 39, [url](#)

⁹⁹ Halbeeg, 19/04/2019, [url](#)

¹⁰⁰ HIPS, 04/2021, p. 5, [url](#)

¹⁰¹ The Somali Wire, 29/06/2022, [url](#)

¹⁰² 7DNews, 28/07/2018, [url](#); Halbeeg, 24/07/2018, [url](#); EASO, 19/07/2019, p. 2, [url](#)

¹⁰³ CTC (Maruf H., Joseph D.), 12/2018, [url](#)

¹⁰⁴ UNSC, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

¹⁰⁵ Radio Dalsan, 27/07/2018, [url](#)

¹⁰⁶ EASO, 19/07/2019, [url](#)

¹⁰⁷ HIPS, 04/2021, p. 7, [url](#)

¹⁰⁸ The World Bank, 01/2017, p. 39, [url](#)

¹⁰⁹ Hills A., professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen, e-mail, 26/02/2020; Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹¹⁰ RUSI (Hills A.), 2018, p. 52; USDOS, 20/04/2018, [url](#); USDOS, 13/03/2019, [url](#); Shabelle Media Network, 01/08/2018, [url](#); AMISOM, 30/07/2019, [url](#); New Vision (Ssjjoba E.), 08/11/2019, [url](#)

¹¹¹ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 118, [url](#)

¹¹² Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹¹³ HIPS, 04/2021, p. 7, [url](#)

¹¹⁴ ReDSS, 03/2017, p. 20, [url](#)

¹¹⁵ Landinfo, 15/05/2018, p. 10 [url](#)

zuidelijke deel van de stad waar de meeste regeringsgebouwen gelegen zijn.¹¹⁶ Ze voert regelmatig 's nachts patrouilles uit. ReDSS (03/2017) meldt wel dat er onvoldoende personeel is in verhouding tot het aantal inwoners en de grootte van de hoofdstad.¹¹⁷ Politieofficieren in de hoofdstad danken hun positie vaak aan clan- of familiebanden, aldus USDOS (2017, 2019).¹¹⁸ Verschillende door Landinfo (05/2018) geraadpleegde bronnen stellen dat de loyaliteit van politieagenten, maar ook van soldaten, eerder bij de clan ligt dan bij de regering. Dit verklaart de occasionele vuurgevechten tussen verschillende veiligheidsdiensten en clans.¹¹⁹

Verschillende bronnen, waaronder USDOS (04/2018), stellen dat de politie in het algemeen inefficiënt is en niet beschikt over de juiste uitrusting en opleiding.¹²⁰ Volgens bronnen geraadpleegd door Landinfo (05/2018) is er een brede consensus dat de politie te weinig middelen heeft om burgers te beschermen en gewelddaden te onderzoeken.¹²¹

Het SPF bestaat uit onder meer de Darwish, Birmad strijdkrachten, Harama'ad (ook gekend als Cheetah Forces), een Rapid Response-team, een ontminningsdienst, Taks Protection Unit, Diplomatieke bewakers, een Criminal Investigation Departement (CID) en de Somalische kustwacht.¹²² De Haram'ad-politie-eenheid zijn opgeleid door Turkije en actief in de hoofdstad.¹²³ Sommige bronnen, waaronder International Peace Institute (IPI) (03/2021), noemen deze eenheid een paramilitaire strijdkracht.¹²⁴

3.2.1.3. National Intelligence and Security Agency (NISA)

NISA valt onder de bevoegdheid van het ministerie van Interne Veiligheid, maar de precieze rol en de verantwoordelijkheden van de inlichtingendienst zijn, volgens de Wereldbank (01/2017), vaag. NISA wordt ingezet in verschillende veiligheidsacties, inclusief politiewerk en militaire operaties.¹²⁵ In zijn onderzoek (01/2020) voor de universiteit van Oxford omschrijft doctoraatskandidaat Mohamed H. Ingiriis NISA als een paramilitaire veiligheidsdienst die buitengerechtigde operaties uitvoert zoals het elimineren van politieke tegenstanders.¹²⁶ Een voormalig hoofd van NISA verklaart aan onderzoekers van het HIPS (04/2021) dat Somalische presidenten NISA zien als een verlenging van Villa Somalia en een instrument om opposanten tot de orde te roepen.¹²⁷ NISA telt tussen de 4.000 en 10.000 man.¹²⁸ Qatar ondersteunt het NISA financieel en logistiek (opleidingen en materiaal).¹²⁹ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen gegevens over de getalsterkte van NISA in Mogadishu.

Binnen NISA zijn de antiterrorisme-eenheden Gaashaan (vertaling: schild) (met Alpha- en Bravo-troepen) en Waran (vertaling: speer) actief.¹³⁰ Beide worden door het Amerikaanse Central

¹¹⁶ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹¹⁷ ReDSS, 03/2017, p. 20, [url](#)

¹¹⁸ USDOS, 03/03/2017, [url](#); USDOS, 13/03/2019, [url](#)

¹¹⁹ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹²⁰ USDOS, 20/04/2018, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 12/2014, p. 10, [url](#); BFA, SEM, 08/2017, p. 12, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹²¹ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹²² EASO, 02/07/2021, p. 41, [url](#); AMISOM, 14/02/2020, [url](#)

¹²³ HIPS, 04/2021, p. 10, [url](#); Horn Observer, 27/04/2021, [url](#); AA (Dhaysane M.), 09/03/2021, [url](#); The Somali Wire, 29/06/2022, [url](#)

¹²⁴ BBC, 16/12/2020, [url](#); BBC, 18/05/2021, [url](#); Reuters, 27/04/2021, [url](#); IPI (Robinson C.), 17/03/2021, [url](#)

¹²⁵ The World Bank, 01/2017, pp. 39, 41, [url](#)

¹²⁶ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 6, [url](#)

¹²⁷ HIPS, 04/2021, p. 8, [url](#)

¹²⁸ HIPS, 04/2021, pp. 6, 8, [url](#); The Somali Wire, 29/06/2022, [url](#)

¹²⁹ The Somali Wire, 29/06/2022, [url](#)

¹³⁰ VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#); Hills A., 2019, p. 8; The World Bank, 01/2017, p. 41, [url](#)

Intelligence Agency (CIA) opgeleid. Waran telt 300 agenten, Gashaan ongeveer 400, volgens een artikel gepubliceerd door VICE (05/2018).¹³¹

In tegenstelling tot de andere veiligheidsdiensten is de werking van NISA niet vastgelegd in een wet. Het ontbreken van dit wettelijk kader vormt een belemmering voor de goede werking en de verantwoordingsplicht van de inlichtingendienst, volgens het Hiraal Institute (HI) aangehaald door Goobjoog (04/2019).¹³² Verschillende bronnen schrijven dat AS geïnfiltrerd is in NISA¹³³ en dat interne conflicten de veiligheidsdienst verdelen.¹³⁴

3.2.2. African Union Mission in Somalia (ATMIS)

Na 15 jaar wordt AMISOM, de vredesmacht van de Afrikaanse Unie (AU) opgericht in 2007, op 1 april 2022 vervangen door de African Union Mission in Somalia (ATMIS).¹³⁵ Voor het militaire luik zijn Burundi, Djibouti, Ethiopië, Kenia en Oeganda de partnerlanden, voor het politieel gedeelte Ghana, Kenya, Nigeria, Sierra Leone, Oeganda en Zambia.¹³⁶ Deze nieuwe missie weerspiegelt grotendeels de vorige vredesmissie qua mandaat en capaciteit, volgens een analyse van het Institute for Security Studies (ISS Africa) (03/2022).¹³⁷ ATMIS zal de Somalische veiligheidsdiensten ondersteunen bij de antiterreuracties en de uitbouw van de Somalische veiligheidsinstellingen. Na gefaseerde afbouw van deze troepenmacht, staat de terugtrekking van ATMIS gepland voor eind 2024.¹³⁸ ISS Africa (06/2022) merkt op, in een rapport over de veiligheidssituatie, dat deze periode onvoldoende zal zijn om de huidige dreiging van AS te counteren.¹³⁹ In Banadir worden de veiligheidsdiensten ondersteund door het Oegandese leger (Uganda People's Defence Forces, UPDF).¹⁴⁰

3.2.3. United States Africa Command (US AFRICOM)

De Amerikaanse regering had sinds januari 2021 geen troepen meer ter plaatse.¹⁴¹ Volgens AEI (01/2021) compromitteert de terugtrekking van Amerikaanse troepen de veiligheid van de AMISOM-troepen die zonder de hulp van US AFRICOM, de Amerikaanse militaire operatie in Afrika, hun basissen en terrein dreigen te verliezen aan AS.¹⁴² Sinds juli 2021 voert US AFRICOM opnieuw gerichte droneaanvallen tegen AS-elementen uit in Somalië.¹⁴³ In juni 2022 beslist president Biden om opnieuw 500 troepen in te zetten in het land, een kleiner aantal dan voorheen (700). Volgens The Africa Center for Strategic Studies, een instelling van het Amerikaanse ministerie van Defensie en geraadpleegd door BBC-journaliste Mary Harper, steeg het aantal AS-aanvallen met 17 % na de terugtrekking van de Amerikanen.¹⁴⁴

¹³¹ VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#)

¹³² Goobjoog, 09/04/2019, [url](#)

¹³³ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 4, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#); Garowe Online, 21/07/2018, [url](#)

¹³⁴ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

¹³⁵ Al Jazeera, 01/04/2022, [url](#); ATMIS, s.d., [url](#); AFP via The East African, 01/04/2022, [url](#)

¹³⁶ ATMIS, *Military Component*, 2022, [url](#); ATMIS, *Police Component*, 2022, [url](#)

¹³⁷ ISS AFRICA (Dessu Meressa K.), 29/03/2022, [url](#)

¹³⁸ ATMIS, s.d., [url](#)

¹³⁹ ISS Africa, 06/2022, p. 8, [url](#)

¹⁴⁰ ATMIS, s.d., [url](#)

¹⁴¹ Polgeonow, 25/02/2021, [url](#)

¹⁴² AEI- Critical Threats Project (Zimmerman K.), 28/01/2021, [url](#)

¹⁴³ Modern War Institute at West Point (Milburn A.), 16/09/2021, [url](#)

¹⁴⁴ BBC (Harper M.), 01/06/2022, [url](#)

3.3. Andere mogelijkheden

Sinds 2010 heeft de Europese Unie (EU), met het oog op de versterking van de instellingen, een burgerlijke en een militaire missie in Somalië, met name de European Union Maritime Capacity Building Mission to Somalia (EUCAP) en de European Union Training Mission Somalia (EUTM).¹⁴⁵

Het Verenigd Koninkrijk (VK) heeft een team van 85 militairen in Somalië gestationeerd. Zij assisteren de VN en AMISOM sinds 2017 bij de opleidingen van het SNA in Mogadishu en in Baidoa.¹⁴⁶

In 2017 opent Turkije haar grootste overzeese militaire basis in Mogadishu, Camp TURKSOM.¹⁴⁷ Hier worden Somalische soldaten opgeleid en huist het Turkse contingent en Somalische cadetten.¹⁴⁸

3.4. Andere gewapende groepen en milities

De volgende gewapende groepen zijn ook actief in de hoofdstad: groepen onder leiding van clanoudsten, milities van de districtscommissaris, veiligheidsagenten in dienst van zakenlui, persoonlijke beschermingseenheden, lokale en internationale particuliere beveiligingsfirma's en buurtburgerwachten.¹⁴⁹

Verschillende bronnen stellen dat naast het terreurgeweld in de hoofdstad er ook politiek gemotiveerd geweld plaatsvindt tussen en binnen de clans (inter- en intra-clangeweld) en crimineel geweld.¹⁵⁰ Crimineel geweld is ondergerapporteerd in de verslaggeving in vergelijking met terreurgeweld, volgens de Finse COI-dienst (09/2020).¹⁵¹

¹⁴⁵ Council of the European Union, 12/12/2016, [url](#); The Washington Post (Williams D. P.), 03/10/2019, [url](#)

¹⁴⁶ Warfare, 31/08/2018, [url](#); Forces Network, 14/11/2017, [url](#); Forces Network, 13/11/2017, [url](#); UNSOS, 09/01/2018, [url](#); British Embassy Mogadishu, 30/08/2019, [url](#); British Embassy Mogadishu, 10/06/2019, [url](#)

¹⁴⁷ Reuters, 30/09/2017, [url](#); Gamal M. (@mahmouedgamal44), 07/02/2021, [url](#)

¹⁴⁸ The Jamestown Foundation, 20/11/2020, [url](#)

¹⁴⁹ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, p. 24-31, [url](#); LSE (Jethro N.), 13/08/2020, [url](#); EASO, 07/2021, pp. 90-91, [url](#)

¹⁵⁰ EASO, 12/2017, p. 81, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 3, 19, [url](#)

¹⁵¹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 19, [url](#)

4. Typologie van het geweld

In Somalië is er geen officiële instantie die de gewelddaden registreert of statistieken hierover bijhoudt.¹⁵² Het is ook niet altijd duidelijk wie of welke groepering er verantwoordelijk is voor het geweld.¹⁵³

Bronnen geconsulteerd in 2018 door de Zweedse COI-dienst Lifos (05/2021) stellen dat het moeilijk is het terreurgeweld van AS te onderscheiden van andere misdaden die in Mogadishu plaatsvinden. Een internationale organisatie werkzaam in Somalië benadrukt dat AS niet altijd verantwoordelijk is voor de aanvallen, gerichte moorden en executies in de hoofdstad. Vele aanslagen zijn politiek gemotiveerd of houden verband met andere conflicten of misdaden. Criminelen profiteren volgens deze bron van de aanwezigheid van AS in Mogadishu om hen de schuld te geven van gewelddaden en zo hun eigen misdaden te verbergen.¹⁵⁴

Verschillende bronnen, waaronder de BBC-journaliste en Somalië expert Mary Harper, stellen dat door de intense focus van journalisten, academici en analisten op de acties van AS in Somalië andere vormen van geweld die eveneens een invloed hebben op de veiligheidssituatie naar de achtergrond verdwijnen. Het gaat hier om conflicten over grondbezit, clangeweld, zakenruzies en politiek geweld.¹⁵⁵

Dit hoofdstuk vergelijkt het aantal gewelddadige incidenten in Mogadishu over een lange en korte periode. De eerste analyse vergelijkt het geweld in de hoofdstad over een periode van twee jaar en half. Een tweede analyse vergelijkt het aantal gewelddaden van de vorige verslagperiode¹⁵⁶, die zeven maanden beslaat (juni 2021 tot en met december 2021), met de huidige verslagperiode die zes maanden bedraagt (januari 2022 tot en met juni 2022). De typologie van het geweld wordt enkel voor deze laatste periode bekeken.

¹⁵² Landinfo, 30/10/2020, p. 3, [url](#)

¹⁵³ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 5, [url](#)

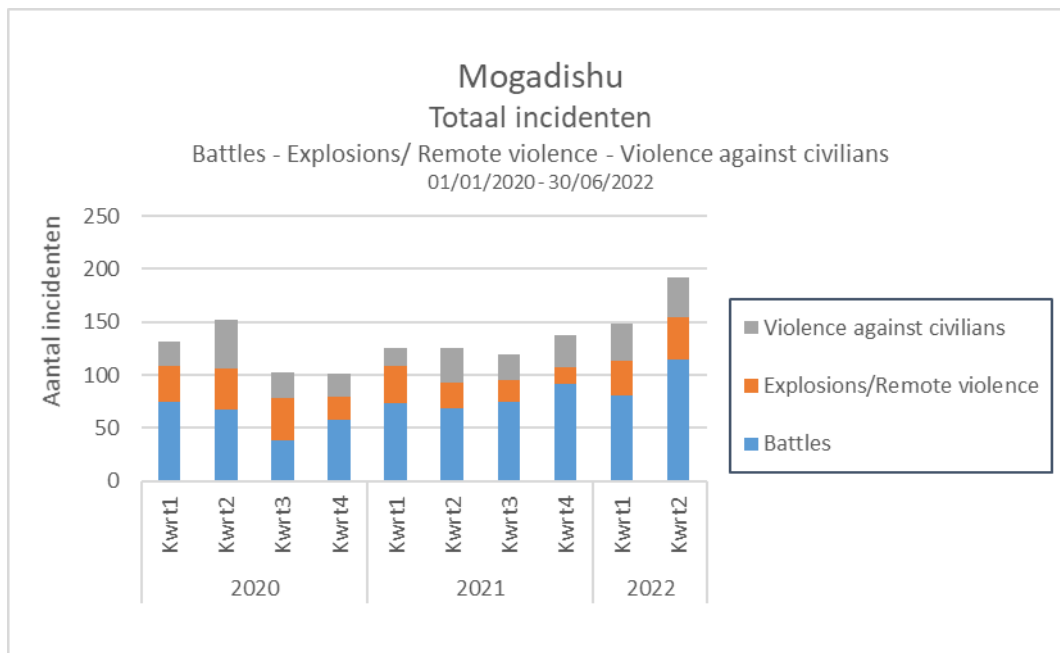
¹⁵⁴ Lifos, 12/05/2021, p. 17, [url](#)

¹⁵⁵ Harper M., 2019, pp. 17-18; Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 17, [url](#)

¹⁵⁶ De gelijknamige COI Focus van 29 juni 2021 beschrijft in detail de veiligheidsincidenten in de vorige verslagperiode: CGVS – Cedoca, 29/06/2021, [url](#)

4.1. Aantal incidenten

4.1.1. Jaaroverzicht

Grafiek 2: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data¹⁵⁷

Volgens de door ACLED verzamelde gegevens, gaat het aantal geweldincidenten in een stijgende lijn sinds het laatste kwartaal van 2021. Deze trend wordt verdergezet in het eerste en twee kwartaal van 2022.¹⁵⁸

4.1.2. Verslagperiode

Tijdens de vorige zeven maanden lange verslagperiode, van 1 juni 2021 tot en met 31 december 2021, registreerde ACLED 300 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwde het 193 incidenten als *battles*, 42 als *explosions/remote violence* en 65 als *violence against civilians*.¹⁵⁹

Voor de verslagperiode van 1 januari 2022 tot en met 30 juni 2022 die zes maanden beslaat, registreert ACLED 341 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt ACLED 196 incidenten als *battles*, 72 als *explosions/remote violence* en 73 als *violence against civilians*.¹⁶⁰

Onderstaand overzicht vergelijkt het aantal incidenten tijdens beide verslagperiodes:

¹⁵⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 01/07/2022, [url](#)

¹⁵⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 01/07/2022, [url](#)

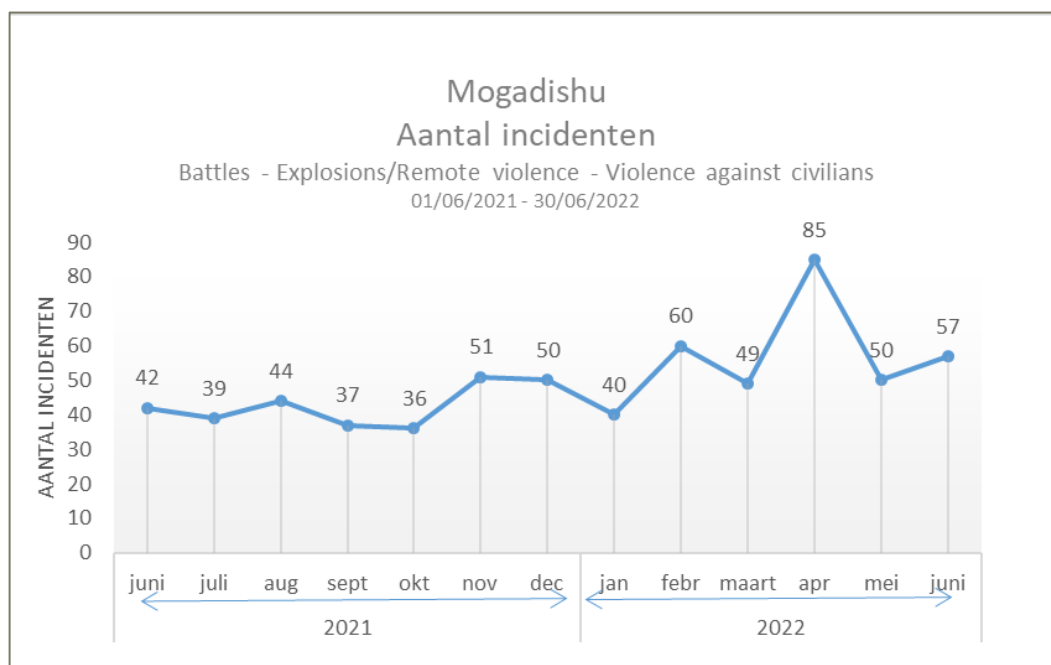
¹⁵⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 01/07/2022, [url](#)

¹⁶⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 01/07/2022, [url](#)

	01/06/2021-31/12/2021	01/01/2022 - 30/06/2022
ACLED-categorie	Incidenten	Incidenten
<i>Battles</i>	193	196
<i>Explosions/Remote violence</i>	42	72
<i>Violence against civilians</i>	65	73
TOTAAL	300	341

Tabel 1: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/06/2021 – 30/06/2021¹⁶¹

Onderstaande grafiek geeft, op basis van de ACLED-data, het aantal gewelddadige incidenten per maand in de hoofdstad weer van 1 juni 2021 tot 30 juni 2022:

Grafiek 3: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data¹⁶²

Tijdens de verslagperiode, gaat het aantal, door ACLED geregistreerde, geweldincidenten in stijgende lijn. Het geweld kent twee piekmomenten, namelijk in februari 2022 en april 2022. De maanden voorafgaand aan respectievelijk de parlementaire (april 2022) en presidentiële verkiezingen (15 mei 2022). In vergelijking met de vorige verslagperiode zijn er gemiddeld meer veiligheidsincidenten per maand in deze verslagperiode (56,8 per maand versus 42,7)¹⁶³

¹⁶¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁶² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

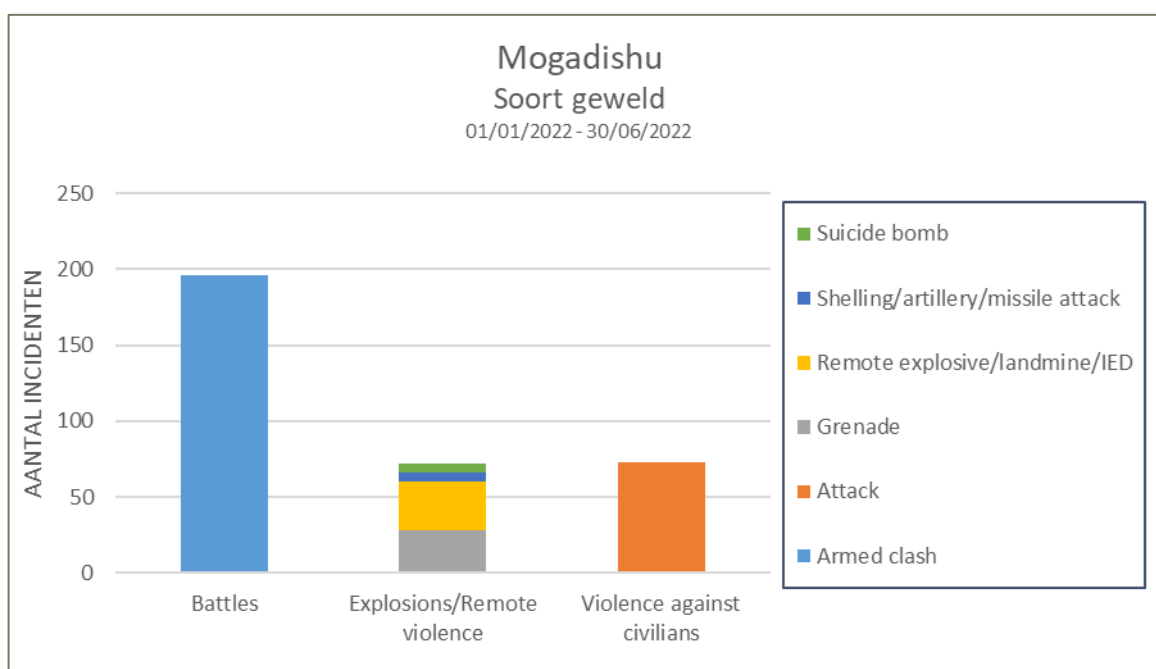
¹⁶³ UN, 23/05/2022, [url](#)

4.2. Aard van de incidenten

Wanneer er bij een gewelddadig incident verschillende types geweld voorkomen, registreert ACLED die gebeurtenis onder één categorie om een dubbele telling te voorkomen. Bijvoorbeeld een zelfmoordaanslag die plaatsvindt tijdens een gevecht geldt als één incident onder *battles*, en staat dan niet geregistreerd onder de subcategorie *suicide bomb*.¹⁶⁴

De hieronder vermelde incidenten zijn representatief voor de aard van het geweld in Mogadishu, maar de lijst van incidenten is geenszins exhaustief. De beschikbare informatie over een incident, zoals het aantal doden en gewonden, kan per geraadpleegde bron verschillen. Sommige incidenten worden enkel door een door ACLED geraadpleegde bron vermeld.

Volgens de door ACLED verzamelde data ziet de verhouding tussen *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians* in Mogadishu er tijdens de huidige verslagperiode als volgt uit:

Grafiek 4: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data¹⁶⁵

De meeste incidenten (196) vallen onder de ACLED-categorie *battles* en de subcategorie *armed clash*. Het merendeel zijn wapenfeiten tussen AS en de veiligheidsdiensten en AMISOM/ATMIS-troepen van het Oegandese leger. Daarnaast tekent ACLED ook enkele gevechten en schietpartijen op tussen leger-eenheden onderling en tussen het leger en de politie. Hierbij worden soms clanmilities ingezet.¹⁶⁶

De categorie *battles* bevat ook gerichte moordaanslagen op de veiligheidsdiensten door AS en onbekende gewapende groepen. Bij het geweld in deze categorie worden voornamelijk vuurwapens en granaten gebruikt. ACLED schrijft drie granaataanvallen toe aan ISS en één aan een onbekende gewapende groep tegen enkele soldaten te voet op patrouille.¹⁶⁷

¹⁶⁴ ACLED, 10/04/2019, pp. 16-17, [url](#)

¹⁶⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁶⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁶⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

Enkele voorbeelden:

- Volgens twee bronnen geraadpleegd door ACLED, waaronder Radio Dalsan, heeft op 1 januari 2022 een schietincident plaats, in de wijk Dayniile, tussen twee politiekorpsen, de ene trouw aan de politieke adjunct-voorzitter van het district Dayniile, de andere trouw aan de voorzitter van de Darusalamwijk. Vijf personen komen hierbij om het leven, anderen werden gewond. ACLED vindt geen preciezere gegevens hierover. Een ruzie over grondbezit zou de oorzaak zijn van dit schietincident.¹⁶⁸

- Op 16 februari 2022 voert AS verschillende aanvallen uit op politiekantoren en checkpoints in wat de woordvoerder van de politie, Col. Abdifatah Aden Hassan, benoemd als rustige buurten in de hoofdstad.¹⁶⁹ Verschillende bronnen melden een complexe aanval op het politiekantoor in het district Kahda. De aanval begint met de ontploffing van een autobom gevolgd door een vuurgevecht tussen AS en de veiligheidsdiensten. De AS-strijders nemen tijdelijk de controle van het kantoor over en stelen twee pick-ups. Minstens tien personen waaronder vier soldaten komen om, volgens de door ACLED verzamelde gegevens. Ooggetuigen, geïnterviewd door Reuters (16/02/2022), zeggen dat het politiekantoor en de dichtbijgelegen huizen door de explosie werden vernield. Een autobomaanval in de buurt van het woonproject Daruslam/Darussalam City, in de buitenwijk van Mogadishu ten noordwesten van de 21 Oktoberstraat¹⁷⁰, wordt ook gemeld. Volgens een tweet van journalist Abdirisak Mo'ud (Shabbela TV) sterven daar twee kinderen en raken zestien mensen (waaronder drie soldaten) gewond. AS eist deze aanvallen op. Volgens de militaire woordvoerder van AS, Abdiasis Abu Musab, viel AS vier regeringsdoelwitten aan in vier districten in Mogadishu en in een buitenwijk van de stad. Deze informatie kon door de bron, Al Jazeera (16/02/2022) niet worden geverifieerd.¹⁷¹

- Op 23 maart 2022 vallen AS-leden, gewapend met geweren en granaten, het zwaar bewaakte en beveiligde Halane-complex aan in de buurt van de internationale luchthaven (district Hamar Jabjab). Halane huist onder meer het AMISOM/ATMIS-hoofdkwartier, UNSOM, VN-organisaties en enkele diplomatieke missies. De bronnen zijn niet eenduidig over het aantal dodelijk slachtoffers maar er vallen minstens drie doden (waaronder enkele buitenlandse AMISOM-soldaten) en minstens drie andere (waaronder politieagenten) raken gewond. AS eist de aanslag op. De luchthaven annuleert alle vluchten na de aanval.¹⁷²

- ISS-strijders gooien een handgranaat naar een checkpoint gerund door de SPF op het Ex-Control Afgoye-kruispunt in Dayniile. De politie verdedigen zich met hun vuurwapens. ISS claimt deze aanslag en stelt dat er een politieagent werd gedood.¹⁷³

- Op 24 juni 2022 schieten AS-militanten twee soldaten dood in de buurt van de markt Liif in Dharkenley. AS eist deze aanslag op.¹⁷⁴

Violence against civilians is de tweede belangrijkste categorie van gewelddadige incidenten met 73 geregistreerde feiten. Alle gewelddaden plaatst ACLED onder de subcategorie *attack*. Bijna alle incidenten in deze categorie zijn gerichte moorden met een vuurwapen. Voor enkele van deze moorden is het motief onbekend. Er vallen ook burgerdoden wanneer veiligheidsdiensten in de lucht schieten om een file te deblokken. ACLED rekent moorden van politieagenten in burger ook tot deze

¹⁶⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#);

¹⁶⁹ VOA (Hassan M. O.), 16/02/2022, [url](#)

¹⁷⁰ Google Maps, s.d, [url](#)

¹⁷¹ Moh'ud A. (@Tuuryare_Africa), 26/02/2022, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#); Al Jazeera, 16/02/2022, [url](#); Reuters (Sheikh A., Omar F.), 16/02/2022, [url](#); VOA (Hassan M. O.), 16/02/2022, [url](#)

¹⁷² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#); Crisis 24, 23/03/2022, [url](#); DW, 23/03/2022, [url](#); FDD's Long War Journal (Tobin A.), 23/03/2022, [url](#); VOA (Maruf H.), 23/03/2022, [url](#)

¹⁷³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁷⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

categorie. Het SNA, SPF, NISA-agenten, de paramilitaire politie-eenheid Harma'ad, AS-militanten, onbekende gewapende groepen en clanmilities zijn verantwoordelijk voor dit soort geweld.¹⁷⁵

Enkele voorbeelden:

- Harma'ad-agenten schieten drie burgers neer, waaronder een theeverkooptster, in de buurt van het Sanakruispunt (district Karan) op 26 maart 2022. Volgens de door ACLED geconsulteerde bronnen is het motief voor deze moorden niet duidelijk.¹⁷⁶

- Gewapende mannen schieten op 18 april 2022 de gerenommeerde dichter, ouderling en vredesactivist Badal Jama Hirsi neer wanneer hij de moskee verlaat in het district Kahda. Hij sterft onderweg naar het ziekenhuis. Verschillende bronnen, zoals Radio Dalsan en Hiraan, stellen dat deze moord niet werd opgeëist maar besluiten dat deze misdaad het werk zou kunnen zijn van AS. ACLED registreert AS als actor van deze aanslag.¹⁷⁷

- Op 30 april 2022 vermoorden clanmilities een zakenman in het district Hodan. Deze moord is een vergeldingactie in het kader van een clandiseput, volgens de door ACLED verzamelde gegevens.¹⁷⁸

- Op 2 juni 2022 schieten AS-strijders een zakenman dood in de buurt van de melkmarkt (district Hodan). Het slachtoffer weigerde belasting te betalen aan de terreurgroep.¹⁷⁹

- Verkiezingsafgevaardigde en clanouder Warsame Ismail Abdi wordt op 13 juni 2022 vermoord in de buurt van zijn huis (district Hodan) door een groep gewapende mannen. Hij nam in februari 2022 deel aan de verkiezing van Mahad Salad als parlamentslid in lidstaat Galmudug. Mahad is sindsdien aangesteld als NISA-bevelhebber. Volgens de door ACLED geraadpleegde bronnen is AS de dader van deze moord.¹⁸⁰

Voor de ACLED-categorie *explosions/remote violence* registreert ACLED bijna evenveel gewelddaden in vergelijking met de voornoemde categorie, namelijk 72. Het merendeel van de gewelddaden (32) klasseert ACLED onder de subcategorie *remote explosive/landmine/IED*. Verder tellen de subcategorieën *grenade*, *suicide bomb* en *shelling/artillery/missile* respectievelijk 28, 6 en 6 incidenten.¹⁸¹

Zowel AS (62 incidenten), ISS (4), als onbekende gewapende groepen (6) zijn (vermoedelijk) verantwoordelijk voor dit type geweld. ACLED registreert twee granaataanvallen en twee aanvallen met een geïmproviseerd explosief door ISS.¹⁸²

Enkele voorbeelden:

- Op 12 januari 2022 laat AS een autobom ontploffen in de buurt van de Aden Adde luchthaven (district Waaberi) met als doel een konvooi geëscorteerd door de beveiligingsfirma Jaanus Security Company. AS eist deze aanslag op en verklaart dat dit geweld tegen buitenlanders was gericht. Volgens Abdilkadir Abdirahman, directeur van de Aamin ambulancedienst, zijn er minstens acht doden en negen gewonden. Over de identiteit van de slachtoffers is weinig gekend in de geraadpleegde bronnen. VOA

¹⁷⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁷⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁷⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#); Hiraan, 19/04/2022, [url](#); Hiraan, 18/04/2022, [url](#); Radio Dalsan, 18/04/2022, [url](#); Shabelle Media Network (SMN), 19/04/2022, [url](#)

¹⁷⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁷⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁸⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#); Radio Dalsan, 13/06/2022, [url](#); Hiraan, 14/06/2022, [url](#)

¹⁸¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 14/01/2022, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁸² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

(01/2022) meldt in een krantenartikel dat het konvooi medewerkers van de Somalische regering vervoerde en enkele buitenlandse functionarissen.¹⁸³

- Een door ISS gemaakte *improvised explosive device* (IED) ontploft op 24 januari 2022 gericht op het bedrijfsvoertuig van de firma B29 (import/export van zeepvlokken) op de Bakaara markt. Er vallen geen gewonden. De door ACLED geraadpleegde Shabelle Media Network (SMN) verklaart dat ISS op de Bakaramarkt is begonnen met het eisen van afpersingsgeld onder de noemer *zakat*.¹⁸⁴

- Op 10 februari 2022 valt een zelfmoordterrorist een minibus, met afgevaardigden voor de Somalische parlementsverkiezingen, aan. De ontploffing gebeurt op een druk kruispunt onderweg naar het presidentiële paleis. Niemand van de inzittenden raakt gewond. Volgens een afgevaardigde, uit de minibus, liep de zelfmoordterrorist naar de bus, probeert de politie hem nog te stoppen door hem onder schot te houden. Dan volgen er twee schoten en een ontploffing. Op dat moment is de minibus al verder gereden. Alle dodelijke slachtoffer zijn volgens diezelfde getuigenis burgers. Er vallen minstens zes doden en twaalf gewonden.¹⁸⁵

- Volgens een door ACLED geraadpleegde lokale bron laat AS een *remote controled improvised explosive device* (RCIED) ontploffen op 13 maart 2022 met als doel het voertuig van Turkse ingenieurs in de buurt van het Kaah hotel (district Yaqshid). AS beweert dat er een veiligheidsagent gedood werd en een ingenieur raakte gewond.¹⁸⁶

- Op 9 juni 2022 landen zeven mortiergranaten, afgevuurd door AS, op een residentiële wijk in Hawa Tako (district Wadajir). Drie burgers komen om en zeven andere raken gewond.¹⁸⁷

Een analyse van de door ACLED geregistreerde incidenten geeft aan dat er twee hoofdtypes van geweld zijn in Mogadishu in de verslagperiode: geweld door middel van vuurwapens (61 %) en granaten (26 %). Ze worden voornamelijk opgeëist door of toegeschreven aan AS. Wat de overige gebruikte explosieven betreft, registreert ACLED meer gewelddaden met IED's (10 %) dan met mortieren (2 %) en zelfmoorbomgordels (*person-borne improvised explosive device*, PBIED) (1,5 %). Granaataanslagen tegen de veiligheidsdiensten leiden soms tot een vuurgevecht.¹⁸⁸

Volgens de door ACLED geregistreerde incidenten, gebruiken de veiligheidsdiensten enkel vuurwapens. AS beroept zich op verschillende soorten geweld:

- complexe aanvallen beginnend met een autobom gevolgd door een vuurgevecht;
- *hit-and-run*-aanvallen met het gebruik van vuurwapens;
- granaat- en mortieraanvallen;
- geïmproviseerde explosieven (IED's, RCIED's en PBIED's) en;
- gerichte moorden met een vuurwapen.¹⁸⁹

De opgetekende gewelddaden toegewezen aan ISS zijn granaataanvallen (5) en het tot ontploffing brengen van IED's (2). Het geweld door onbekende gewapende groepen bestaat uit vuurgevechten

¹⁸³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#); AFP via The East African, 12/01/2022, [url](#); Reuters via Factiva, 12/01/2022, [url](#); VOA (Hassan M. O., Abukar S.), 12/01/2022, [url](#)

¹⁸⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁸⁵ Al Jazeera, 10/02/2022, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#); Xinhua, 10/02/2022, [url](#)

¹⁸⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁸⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁸⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁸⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

(3), granaataanvallen (3) en IED's (4). Eén incident schrijft ACLED toe aan een onbekende clanmilitie en is een gerichte moord op een zakenman met gebruik van een vuurwapen.¹⁹⁰

5. Doelwitten van het geweld

Diverse bronnen stellen dat betrouwbare statistieken over burgerslachtoffers in Somalië niet beschikbaar zijn.¹⁹¹

5.1. Data

Onderstaand overzicht vergelijkt het aantal door ACLED geregistreerde dodelijke slachtoffers¹⁹² in Mogadishu tijdens de vorige¹⁹³ en de huidige verslagperiode¹⁹⁴:

ACLED-categorie	01/06/2021 – 31/12/2021		01/01/2022 – 30/06/2022	
	Incidenten	Dodelijke slachtoffers	Incidenten	Dodelijke slachtoffers
<i>Battles</i>	193	146	196	135
<i>Explosions/Remote violence</i>	42	137	72	66
<i>Violence against civilians</i>	65	61	73	66
Totaal	300	344	341	267

Tabel 2: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data¹⁹⁵

In de vorige zeven maanden lange verslagperiode telde ACLED 344 dodelijke slachtoffers in Mogadishu tegenover 267 bij de huidige.¹⁹⁶

Onderstaande grafiek toont enerzijds het aantal gewelddadige incidenten en anderzijds het aantal dodelijke slachtoffers in de periode 1 juni 2021 – 30 juni 2022:

¹⁹⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁹¹ UNHCR, 01/2014, [url](#); AI, 22/02/2017, [url](#)

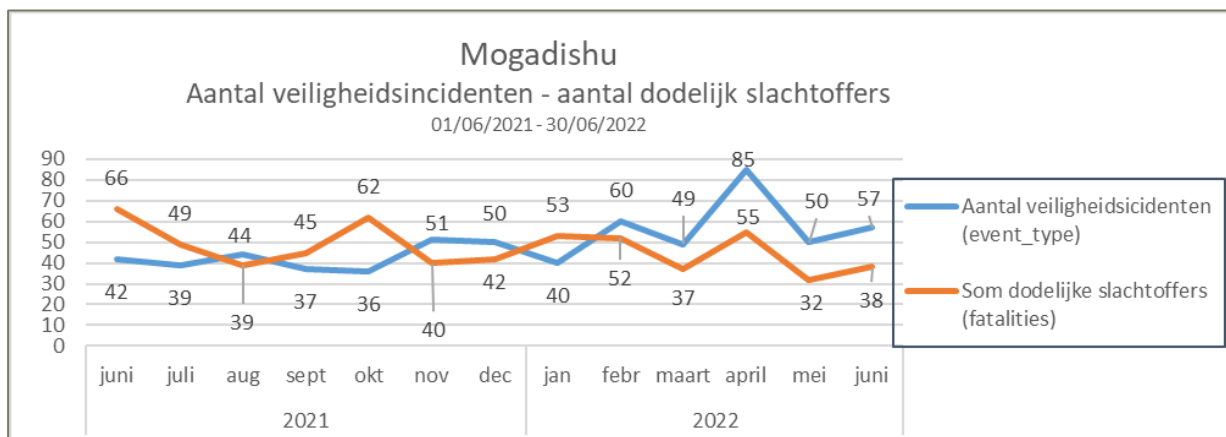
¹⁹² Het aantal dodelijke slachtoffers dat ACLED registreert in de kolom *fatalities* omvat zowel burgerdoden als veiligheidspersoneel of militieleden. Gewonden worden niet geregistreerd. ACLED maant aan tot grote voorzichtigheid bij het gebruik van cijfers omtrent het aantal doden uit zijn eigen of enige andere databank. Zelf kan ACLED informatie over het aantal dodelijke slachtoffers niet verifiëren. De organisatie wijst erop dat van alle conflictdata, cijfers over dodelijke slachtoffers het meest vooringenomen en het minst accuraat zijn. Dergelijke informatie is gevoelig voor manipulatie door gewapende groepen en soms ook door de media, wat kan leiden tot overdrijvingen of onderrapportage. ACLED benadrukt dat de cijfers als "gerapporteerde" aantallen beschouwd moeten worden. Verder licht de organisatie toe dat de in de databank ingevoerde aantallen schattingen zijn.¹⁹² Meer informatie over de werkwijze van ACLED bij het invoeren van cijfers over het aantal dodelijke slachtoffers is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie ACLED, CGVS / CGRA - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

¹⁹³ De gelijknamige COI Focus van 28 februari 2022 beschrijft in detail de veiligheidsincidenten in de vorige verslagperiode: CGVS - Cedoca, 28/02/2022, p. 26, [url](#)

¹⁹⁴ CGVS - Cedoca, 28/02/2022, [url](#)

¹⁹⁵ CGVS - Cedoca, 28/02/2022, p. 26, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁹⁶ CGVS - Cedoca, 28/02/2022, p. 26, [url](#)

Grafiek 5: Grafiek opgesteld door Cedoca op basis van ACLED-data¹⁹⁷

In januari, februari en april 2022 registreert ACLED het hoogst aantal dodelijke slachtoffers, namelijk 53, 52 en 55 respectievelijk. De gewelddaden in deze maanden met het meest aantal geregistreerde dodelijke slachtoffers zijn:

- de IED-aanval (ACLED-categorie *explosions/ remote violence*) door AS op een konvooi van de bewakingsfirma Janus Security Company in de buurt van de internationale luchthaven op 12 januari 2022 met 12 burgerdoden (allen bewakingsagenten) (ACLED-categorie *explosions/ remote violence*);
- de complexe aanval (autobom gevolgd door schietincident) door AS op het politiekantoor in het district Kahda op 16 februari 2022, met 10 doden waaronder 4 soldaten (ACLED-categorie *battles*) en;
- de zelfmoordaanslag door AS in het Pescatore Hotel (district Abidaziz) op 22 april 2022 met 6 burgerslachtoffers en 1 AS-strijder (ACLED-categorie *explosions/ remote violence*).¹⁹⁸

De piek van geregistreerde geweldincidenten (85) in april 2022 leidt tot een toename van het aantal dodelijke slachtoffers (55) in vergelijking met de vorige maand maart 2022 (37 dodelijke slachtoffers voor 49 geregistreerde gewelddaden).¹⁹⁹ Na april 2022 neemt het aantal dodelijke slachtoffers af. ACLED noteert 32 doden in de maand mei en 38 in de maand juni 2022.²⁰⁰

ACLED registreert gemiddeld meer dodelijke slachtoffers per maand voor de vorige verslagperiode (juni-december 2021), namelijk 49 tegenover gemiddeld 44, 5 per maand voor de huidige periode.²⁰¹

5.2. Analyse

Volgens verschillende bronnen, waaronder het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, vormen de volgende categorieën de voornaamste doelwitten van AS-terreur:

- medewerkers van de federale regering, de AU of de VN, belangrijke politici, verkiezingsafgevaardigden (*electoral delegates*) en regeringsgezinde clanoudsten;
- veiligheidspersoneel van AMISOM en het SNA;

¹⁹⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁹⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

¹⁹⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²⁰⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²⁰¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

- deserteurs of overlopers van AS;
- journalisten, mensenrechtenactivisten en medewerkers van ngo's;
- zakenlui die werken met de Somalische regering;
- regeringsgebouwen en faciliteiten van AMISOM, de AU of de VN;
- locaties waar regerings- en veiligheidspersoneel samenkomen zoals hotels en restaurants.²⁰²

De Zweedse COI-dienst Lifos (06/2016) merkt op dat geen enkele lijst van doelwitten exhaustief is, maar dat iedereen die AS als vijand beschouwt een mogelijk doelwit is.²⁰³ Familieleden van deze personen kunnen ook gevisieerd worden, volgens verschillende bronnen geraadpleegd door de Finse COI-onderzoekers in Mogadishu (09/2020). Voor AS zijn dit makkelijkere, minder risicovolle doelwitten omdat deze personen minder bescherming genieten.²⁰⁴ Verschillende door Landinfo (10/2020) geïnterviewde bronnen stellen dat laaggeplaatste ambtenaren geen prioritair doelwit zijn voor AS. Het hoofd van een beveiligingsorganisatie staft deze bewering door erop te wijzen dat hooggeplaatste ambtenaren bescherming nodig hebben, terwijl laaggeplaatste ambtenaren verspreid in de hoofdstad leven, zelfs in Afgoye op 30 km van Mogadishu, en iedere dag pendelen van en naar het werk.²⁰⁵ Lifos (05/2021) voegt hieraan toe dat bedrijven in Mogadishu die goederen leveren aan AMISOM of de regering door AS ook worden beschouwd als legitieme doelwitten.²⁰⁶

Cafés, restaurants en hotels bezocht door ambtenaren, politici en veiligheidsdiensten zijn vaak het doelwit van AS-terreur.²⁰⁷ Volgens verschillende bronnen zijn de inwoners van Mogadishu op de hoogte van de potentiële doelwitten van AS. Ze zullen, wanneer dit kan, deze plaatsen mijden.²⁰⁸ AS zou, volgens verschillende bronnen, de burgers waarschuwen vooraleer ze een actie uitvoeren.²⁰⁹ Hotels en restaurants die een potentieel doelwit zijn voor AS-geweld vallen ook op in het stadsbeeld door de enorme veiligheidsmaatregelen zoals wachttorens en slagbomen aan de ingang.²¹⁰ Volgens de onderzoeker Caleb Weiss, gespecialiseerd in politiek geweld en jihadisme in het Midden-Oosten en Afrika, heeft AS de afgelopen jaren meerdere malen de volgende hotels in Mogadishu aangevallen: het SYL Hotel, het Maka-al-Mukarama Hotel, het Dayah Hotel, het Beach View Hotel, het Ambassador's Hotel, het Central Hotel, het Al Sahafi Hotel en het Jazeera Hotel.²¹¹ Volgens de Finse COI-dienst (10/2018) kunnen theehuizen en restaurants ook een doelwit worden omdat AS ze als te Westers beschouwt.²¹²

Sommige aanvallen van AS zijn economisch van aard omdat AS belastinggeld en/of beschermingsgeld int bij de zakenlui in Mogadishu, aldus rapporten van Landinfo (2018, 2020) en HI (10/2020).²¹³ Professor Hills (09/2019) en een veiligheidsexpert in Mogadishu verklaarden aan het Finse COI-

²⁰² Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 12, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, p. iv, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, pp. 7-8, [url](#); University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); AI, 03/02/2020, p. 11, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, pp. 5, 7, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, pp. 8, 24-25, [url](#)

²⁰³ Migrationsverket (Lifos), 16/06/2016, pp. 7-10, [url](#)

²⁰⁴ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 9, [url](#)

²⁰⁵ Landinfo, 30/10/2020, p. 5, [url](#)

²⁰⁶ Migrationsverket (Lifos), 12/05/2021, p. 15, [url](#)

²⁰⁷ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 25, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 6, [url](#)

²⁰⁸ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 25, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#)

²⁰⁹ Landinfo, 27/02/2017, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 13, [url](#)

²¹⁰ Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#)

²¹¹ FDD's Long War Journal (Weiss C.), 17/08/2020, [url](#)

²¹² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

²¹³ Landinfo, 15/05/2018, pp. 7-8, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, pp. 5-6, [url](#); HI, 10/2020, pp. 2, 6, [url](#)

onderzoeksteam (09/2020) dat zakenlui en politici AS-strijders inhuren om concurrenten uit te schakelen.²¹⁴

Volgens verschillende bronnen zijn burgers in het algemeen geen doelwitten van het geweld door AS.²¹⁵ AS herhaalt begin 2020 dat ze geen burgers viseren.²¹⁶ De terreurgroep houdt weliswaar weinig rekening met voorbijgangers tijdens hun terreurdaden, volgens Landinfo (10/2020).²¹⁷ Dit geldt ook voor de grootschalige aanslagen die AS pleegt. Militairen, bijvoorbeeld, bewegen zich in de hoofdstad in gepantserde voertuigen die hen een zekere bescherming bieden, in tegenstelling tot de civiele voorbijgangers.²¹⁸ De meeste stadsbewoners kunnen zich geen veilige vervoersoptie veroorloven noch drukke hotspots voor geweld zoals marktplaatsen mijden, volgens de Wereldbank (2021). Burgers lopen aanzienlijke risico's wanneer ze zich door de stad bewegen.²¹⁹

Verschillende bronnen besluiten dat, wanneer er burgerslachtoffers vallen door terreurgeweld, dit een kwestie van toeval is waarbij de burgers zich "op het verkeerde tijdstip op de verkeerde plek bevonden".²²⁰ UK Home Office (11/2020) schrijft dat de intensiteit van het geweld in de stad in het algemeen niet van die aard is dat een burger een reëel risico loopt op ernstige schade als gevolg van een ernstige en individuele bedreiging van zijn of haar leven of persoon.²²¹

Dr. Markus Hoehne (05/2021), verbonden aan de universiteit van Leipzig en Somalië-expert²²², argumenteert daarentegen dat AS doelbewust burgers doodt tijdens aanslagen. Volgens Hoehne beperkt AS zich niet alleen tot het vermoorden van *high-profile*-doelwitten maar terroriseren ze regelmatig de bevolking. AS viseert burgerdoelwitten om te bewijzen dat de regering onvoldoende bescherming biedt, in tegenstelling tot lidmaatschap van AS. Bovendien doodt AS *high-profile*-personen gericht met een vuurwapen of een autobom. Het feit dat er in Mogadishu maandelijks aanslagen gebeuren waarbij een tiental burgers omkomen en meestal enkele tientallen zwaar gewond raken, ziet Hoehne als een bewuste strategie. Hij definieert deze burgerslachtoffers niet als *collateral damage* maar als doelwitten.²²³

In een e-mail van 6 januari 2022 antwoordt de politicoloog Ken Menkhaus op de vraag van Cedoca of AS al dan niet burgers viseert het volgende:

"Al Shabaab most definitely targets civilians. That has never been in question. The question is only who and how. AS targets individuals who criticize them and who do not pay taxes to them for assassination. AS targeted elders who took part in the 2016 indirect elections process.

AS has announced that it targets hotels and restaurants frequently by government officials and civil servants (they are civilians unless in the security sector) and has warned non-government

²¹⁴ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 5, [url](#)

²¹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, pp. iv, 12, 15, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 24, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 3, [url](#); UK Home Office, 11/2020, p. 12, [url](#)

²¹⁶ VOA (Maruf H.), 15/01/2020, [url](#)

²¹⁷ Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#)

²¹⁸ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, pp. 24-25, [url](#)

²¹⁹ The World Bank, 2021, p. 85, [url](#)

²²⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 26, [url](#)

²²¹ UK Home Office, 11/2020, pp. 12-13, [url](#)

²²² Universität Leipzig, s.d., [url](#)

²²³ ACCORD, 31/05/2021, pp. 11-12, [url](#)

civilians that if they frequent hotels and restaurants where government officials meet they too will be targeted.

What AS does not appear to do is target civilians indiscriminately – in Somalia. That is not true in Kenya, where non-Muslim Kenyan civilians (students at Garissa college, shoppers at Westgate Mall, villagers in numerous settings have been targeted by AS.”²²⁴

Volgens een rapport van ReDSS (05/2019) en de Danish Demining Group (DDG) (08/2017), de mijnbestrijdingseenheid binnen de ngo Danish Refugee Council, vormen de terreuraanslagen over het algemeen geen specifieke bedreiging voor ontheemde groepen omdat ze zich meestal ver van de centrale locaties bevinden die het doelwit zijn van deze aanvallen.²²⁵ Het VN-expertenpanel stelt in november 2019 wel dat het geweld door AS leidt tot burgerslachtoffers in onder meer IDP-kampen door het gebruik van geïmproviseerde explosieven.²²⁶

Wat de veiligheidssituatie in de hoofdstad betreft, stelt de Britse denktank Royal United Services Institute (RUSI) (2018) dat de dreiging van terroristisch geweld voor iedereen reëel en onvoorspelbaar is.²²⁷ Een medewerker van een internationale ngo in Mogadishu verklaart begin 2018 aan het Finse COI-onderzoeksteam dat aanslagen in ieder stadsgedeelte kunnen gebeuren en niemand met zekerheid veilig is.²²⁸ In een onderhoud met de Finse COI-dienst in maart 2020 stelt het Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) dat de sfeer in de hoofdstad wordt gedomineerd door een constante angst voor een terroristische aanslag of vuurgeweld.²²⁹

Bij de registratie van gewelddadige incidenten registreert ACLED de betrokken actoren: gewapende groeperingen en burgers. Burgers zijn volgens ACLED per definitie ongewapend en dus kwetsbaar.²³⁰ De categorie *violence against civilians* omvat gewelddadige gebeurtenissen waarbij een georganiseerde gewapende groep opzettelijk geweld gebruikt tegen ongewapende burgers. ACLED rekent agenten en soldaten in burger (*off duty*) ook als burgerslachtoffers. Deze gewelddadige incidenten maken in totaal 66 burgerdoden voor 73 incidenten.²³¹

Burgers kunnen ook slachtoffers zijn van het geweld door explosieven en dit als omstaander of als doelwit. Burgerdoden door dit geweld codeert ACLED in de categorie *explosions/remote violence*. Het totaal aantal naar schatting geregistreerde doden voor dit geweld zijn niet uitsluitend burgers. Wanneer bij een zelfmoordaanslag de terrorist(en) en veiligheidspersoneel overlijden, rekent ACLED deze ook bij het totaal aantal doden. Bij sommige incidenten is er onvoldoende informatie over de dodelijke slachtoffers.²³² Voor de huidige verslagperiode registreert ACLED voor dit soort geweld 66 doden, waarvan de meerderheid burgers, voor 72 incidenten.²³³

In de huidige verslagperiode registreert ACLED evenveel doden door geweld met (geïmproviseerde) explosieven dan het geweld door middel van vuurwapens geregistreerd onder de categorie *violence against civilians*.²³⁴

²²⁴ Menkhaus K., professor politieke wetenschappen aan de universiteit van Zuid-California en Somalië-expert, e-mail, 06/01/2022

²²⁵ ReDSS, 13/05/2019, p. 52, [url](#); DDG, 08/2017, p. 23, [url](#)

²²⁶ UNSC, 01/11/2019, p. 36, [url](#)

²²⁷ RUSI (Hills A.), 2018, p. 31

²²⁸ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

²²⁹ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 4, [url](#)

²³⁰ ACLED, 12/2017, pp. 1, 7, [url](#)

²³¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

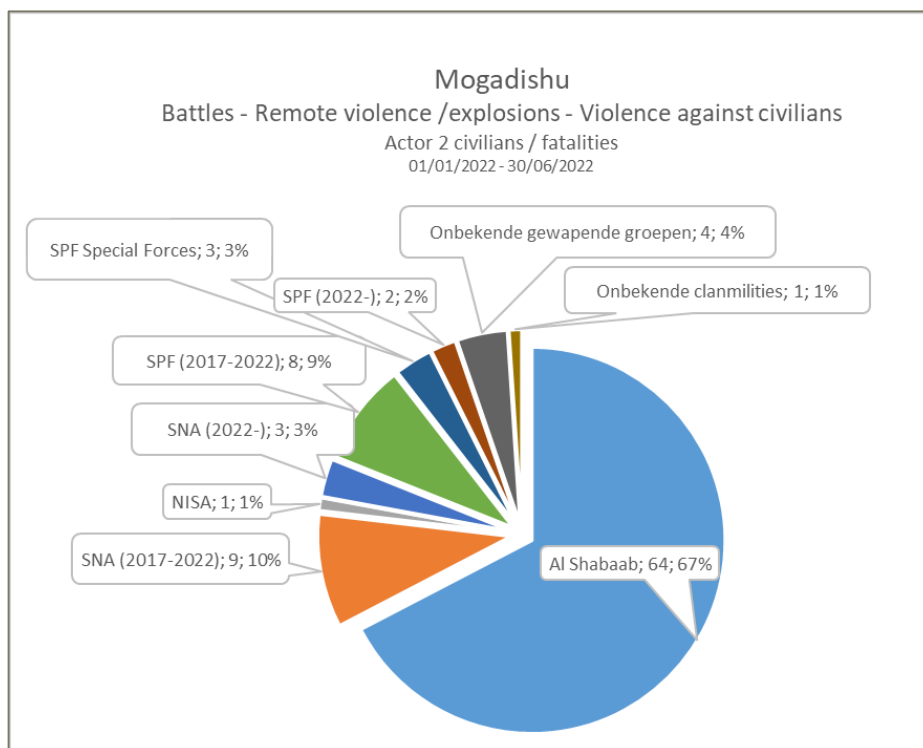
²³² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²³³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²³⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

Het meeste burgerslachtoffers vallen in deze verslagperiode bij een IED-aanval door AS op een konvoi van een privé-beveiligingsfirma op 12 januari 2022 waar 12 bewakingsagenten stierven en twee zelfmoordaanslagen: deze van 10 februari 2022, die verkiezingsafgevaardigden viseert, met naar schatting 6 burgerdoden en deze van 22 april 2022 waarbij een AS-zelfmoordterrorist zich laat ontploffen in het Pescatore hotel waardoor 6 burgers en de AS-militant het leven laten.²³⁵

Onderstaande grafiek toont, op basis van ACLED-data, wie in welke mate verantwoordelijk is voor het geweld tegen burgers:

Grafiek 6: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data²³⁶

6. Geografische verdeling

Mogadishu bestaat uit zeventien districten.²³⁷ De verschillende districten zijn, van noordoost naar zuidwest: Heliwaa (Heliwa, Huruwa, Huriwa), Karaan (Kaaraan), Yaaqshiid (Yaaqshid), Shibis, Wardhiigley (Wardhiigleey, Warta Nabada), Boondheere (Bondhere), Shangaani (Shingani), Abdulaziz (Abdul-aziz, Cabdulcasiis, Cabdicasiis), Hamar Weyne (Xamar Weyne), Hamar Jabjab (Xamar Jabjab), Waaberi (Waberi), Hawl Wadaag (Howl Wadaag, Howlwadaag), Hodan, Dayniile (Daynile, Deynile),

²³⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²³⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²³⁷ BRA, 01/2019, p. 5, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 2017, p. 8, [url](#)

Wadajir (Medina, Madina) en Dharkenley.²³⁸ Het zeventiende en recentste district, Kahda (Kaxda) maakt sinds 2012 deel uit van de hoofdstad.²³⁹ Het staat niet op alle geraadpleegde kaarten.²⁴⁰

Sommige bronnen, zoals de World Health Organization (WHO), vermelden een bijkomend district Northwest of 21 October gelegen tussen de districten Dayniile en Heliwaa.²⁴¹ Cedoca deed navraag bij het stadsbestuur (BRA). Het regionale bestuur van Banadir bevestigt per e-mail op 18 februari 2020 dat dit geen officieel district is.²⁴²

De veiligheidssituatie kan variëren naargelang het district.²⁴³ Verschillende bronnen, zoals UNHCR, stellen dat AS 's nachts bepaalde wijken in het noorden van de stad onder controle heeft.²⁴⁴ Potentiële doelwitten van de groep verblijven 's nachts dan ook niet in deze delen van de stad.²⁴⁵

Diverse bronnen stellen dat AS een sterke invloed heeft in de districten Heliwaa, Yaaqshiid en Dayniile die hierdoor onveilig zijn.²⁴⁶ Een lokale veiligheidsexpert, geïnterviewd door de Finse COI-dienst in maart 2020, zegt dat de terreurgroep 's nachts de buurt rond de dierenmarkt in het district Yaaqshiid openlijk controleert.²⁴⁷ De Maka-al-Mukaramastraat van de luchthaven tot Villa Somalia is een gevaarlijke zone omdat AS erg actief is langs deze weg.²⁴⁸ Volgens een onderzoeksmis­sie begin 2018 van de Finse COI-onderzoeksdienst wonen er in het als gevaarlijk beschouwde district Heliwaa geen regeringsfunctionarissen.²⁴⁹ Bovendien kan regeringspersoneel zich na zonsondergang niet verplaatsen in het district Dayniile of in Suuqa Xoolaha (de veemarkt in het district Karaan) zonder de bescherming van gewapende bewakers. Het dorp Elasha Biyaha (ook Ceelasha Biyaha²⁵⁰) en regio's grenzend aan Afgoye zijn ook risicovolle gebieden voor overheidsmedewerkers.²⁵¹

Gezaghebbende bronnen, respectievelijk in 2018 en 2020 geraadpleegd door de Zweedse en Finse COI diensten, stellen dat AS een duidelijk sterkere aanwezigheid en invloed­sfeer heeft in de buitenwijken van de stad.²⁵² Deze gebieden staan deels onder controle van AS en deels van de federale overheid.²⁵³ De Finse COI-onderzoeksdienst (10/2018) stelt dat de luchthaven, Villa Somalia en de haven beter bewaakt zijn en daarom als veiliger worden beschouwd.²⁵⁴

Volgens een analyse van Intelligence Fusion (02/2019) is AS vooral actief in de districten Boondheere, Hodan, Hawl Wadaag en Wardhiigley vanwege het vele voet- en autoverkeer, de aanwezigheid van militairen en politie en de overheidskantoren in deze districten.²⁵⁵ In augustus 2019 verduidelijkt professor Hansen, in een e-mail aan Cedoca op de vraag over de aanwezigheid van AS in de hoofdstad,

²³⁸ De eerst vermelde schrijfwijze wordt verder in dit document gebruikt: EASO, 08/2014, pp. 15-16, [url](#); UNHCR, s.d., [url](#); BFA – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, [url](#); Global Shelter Cluster, 2019, [url](#)

²³⁹ NRC, 12/01/2018, p. 1, [url](#)

²⁴⁰ RVI publiceerde in 2017 een kaart van Mogadishu: HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 2017, p. 109, [url](#)

²⁴¹ WHO, 03/01/2019, p. 13, [url](#); Foreign Policy (Boubacar G. D.), 26/07/2011, [url](#); Mogaguide, s.d., [url](#)

²⁴² BRA via een VN-medewerker in Somalië, e-mail, 18/02/2020

²⁴³ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 6, [url](#)

²⁴⁴ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁴⁵ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#)

²⁴⁶ DDG, 08/2017, p. 23, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 12, [url](#)

²⁴⁷ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 12, [url](#)

²⁴⁸ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 25, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 25, [url](#)

²⁴⁹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁵⁰ Elasha Biyaha (regio Lower Shabelle) is een dorp gelegen op de weg van Mogadishu naar Afgoye. Bron: ACCORD, 13/05/2015, [url](#)

²⁵¹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁵² Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 12, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

²⁵³ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

²⁵⁴ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁵⁵ Intelligence Fusion (Haynes W.), 26/02/2019, [url](#)

dat: "AS has a heavy presence in Bakara and Huriwa, I was told that they had an open tax place under a three [sic] in late august [2019], yet they do NOT control any part militarily. They have a strong presence when government forces are not present."²⁵⁶

Een vertegenwoordiger van een internationale organisatie, geraadpleegd door Lifos (05/2021), stelt dat de meerderheid van de gewelddadige incidenten plaatsvinden in het centrum van Mogadishu, daar waar de regering, veiligheidsdiensten en internationale actoren gevestigd zijn.²⁵⁷

Volgens onderzoek van het Somalische onderzoekscentrum Somali Public Agenda (02/2022) wordt iedereen in de hoofdstad geconfronteerd met veiligheidsrisico's. Het soort geweld, de intensiteit ervan en de verslaggeving erover is lokaal verschillend. In die context deelt de bron de stad op in drie zones: de kern, een semi-periferie en de periferie. Inwoners ervaren de dagelijkse veiligheidskwesaties verschillend naar gelang de zone waarin ze wonen.²⁵⁸

De kern bevat de regio's rond het presidentieel paleis en de buurt dichtbij de internationale luchthaven, lokaal gekend als een "veilige" of "de groene zone" door de zware bewaking en bescherming tegen veiligheidsdreigingen door het leger, ATMIS-troepen en lokale en internationale particuliere veiligheidsbedrijven. Hier wonen onder meer hoge functionarissen, politici, regeringsleden, VN-en ngo-medewerkers. Deze regio is vaak het doelwit van terreurdaden. Veiligheidsincidenten hier krijgen lokale en internationale media-aandacht. De meeste middenklasse of gewone burgers kunnen het zich financieel niet veroorloven om in het gebied te wonen.²⁵⁹

De semi-periferie is een semi-veilige zone en bestaat uit de districten rond de Maka al-Mukaramastraat. Hier wonen de middelhoge regeringsleden en ngo-medewerkers. Deze zone is veiliger dan de periferie door de aanwezigheid van veiligheidsdiensten en omdat vele inwoners in de regering of bij de veiligheidsdiensten werken. Deze hebben toegang tot netwerken om veiligheidskwesaties te melden en de overheid tot actie te bewegen. Dit is niet het geval in de periferie. Sterk beveiligde overheidsgebouwen, populaire cafés, restaurants en universiteiten bevinden zich in deze zone. Incidentele autobommen of zelfmoordterroristen zijn er een belangrijk veiligheidsprobleem die soms hotels, markten en restaurants als doelwit hebben. Incidenten zoals diefstal en afpersing komen minder vaak voor in de semi-periferie dan in de periferie.²⁶⁰

De periferie wordt algemeen als onveilig ervaren door de beperkte aanwezigheid van veiligheidsdiensten. De buitenwijken voorbij de Wadnahastraat behoren tot deze periferie. Zelfs laaggeplaatste overheids- en ngo-medewerkers bezoeken deze zone weinig, laat staan wonen. Lokaal overheidspersoneel, verantwoordelijk voor deze districten woont ook niet in deze zone door de veiligheidsproblemen. In deze zone komen autobommen en zelfmoordterroristen zelden voor. Explosies in de periferie krijgen niet dezelfde media-aandacht (overheid, mainstreammedia en sociale media) als deze in de semi-periferie. De slachtoffers van dit soort geweld zijn veel minder zichtbaar door het gebrek aan verslaggeving en doordat deze zone geen hooggeplaatste of belangrijke inwoners kent. Geïnterviewde universiteitsstudenten geven aan dat, wanneer ze heen-en weer reizen tussen de universiteit en hun thuis, hun grootste veiligheidszorg diefstal van hun laptop of telefoon is en de aanwezige gewapend jeugdbendes. In deze zone reageren de veiligheidsdiensten niet vaak op de

²⁵⁶ Hansen S. J., professor aan NMBU en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika waaronder AS, e-mail, 24/08/2019

²⁵⁷ Migrationsverket - Lifos, 12/05/2021, p. 15, [url](#)

²⁵⁸ Somali Public Agenda, 27/02/2022, [url](#)

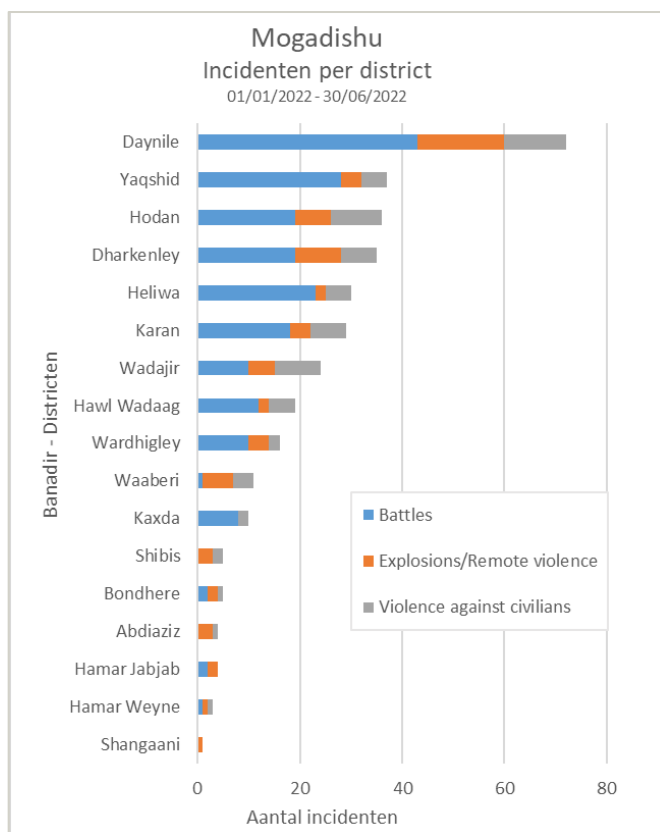
²⁵⁹ Somali Public Agenda, 27/02/2022, [url](#)

²⁶⁰ Somali Public Agenda, 27/02/2022, [url](#)

zorgen van de inwoners. Er wonen ook geen personen die een invloed zouden kunnen hebben op het veiligheidsbeleid in deze zone.²⁶¹

Het veiligheidsbeleid in Mogadishu dient enkel de noden van de kern en de semi-periferie, volgens het onderzoek van Somali Public Agenda (02/2022). De focus ligt op relatief nieuwe veiligheidsdreigingen zoals autobommen en zelfmoordaanslagen.²⁶²

Onderstaande grafiek toont, op basis van de door ACLED verzamelde gegevens, de geografische verdeling van de incidenten in de hoofdstad tijdens de verslagperiode. In ieder district van de stad hebben zich gewelddaden voorgedaan, zij het in verschillende mate en in verschillende vorm:

Grafiek 7: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data²⁶³

De meeste incidenten (72) vonden plaats in het district Dayniile, net zoals in de vorige verslagperiode.²⁶⁴ Dan volgen de districten Yaqshiid (37), Hodan (36), Dharkenley (35) en Heliwa (30). Voor de districten Karaan, Wadajir, Hawl Wadaag, Wardhiigley, Waaberi en Kahda registreert ACLED tussen de 29 en 10 incidenten. ACLED noteert tussen 1 en 5 incidenten voor de districten Shangaani, Hamar Weyne, Abdiaziz, Hamar Jabjab, Boondheere en Shibis.²⁶⁵

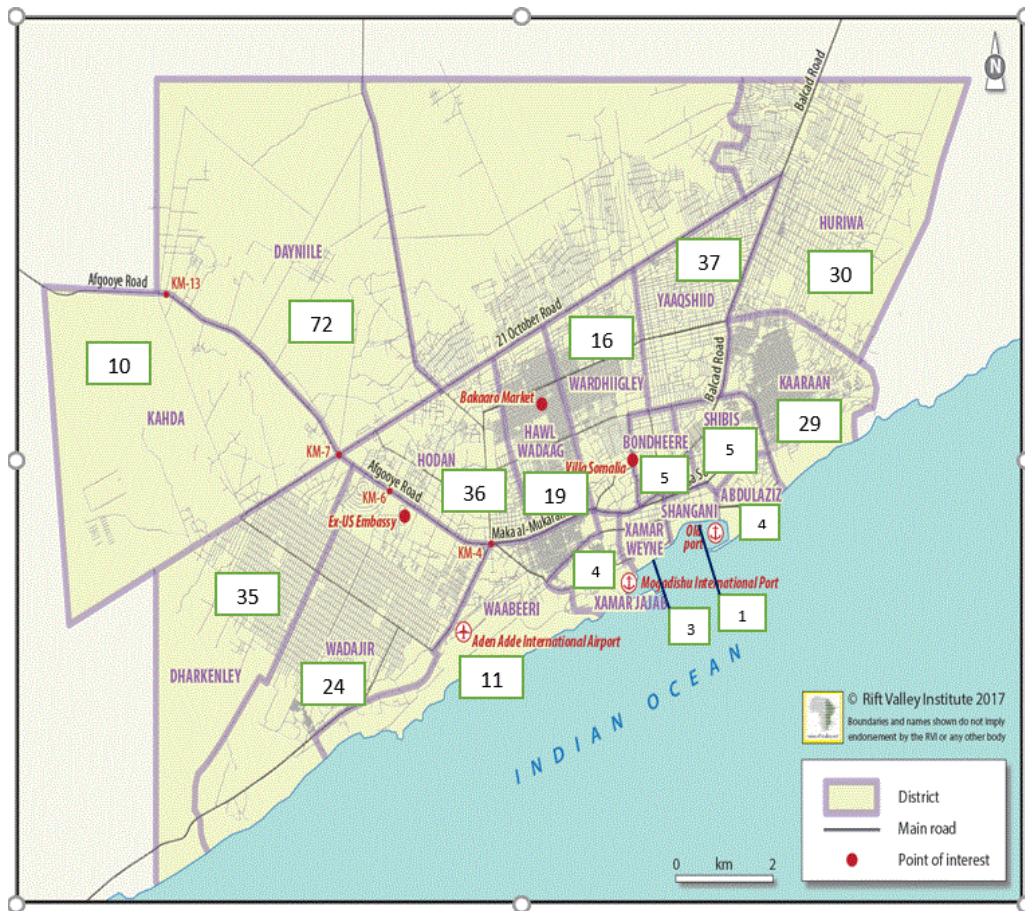
²⁶¹ Somali Public Agenda, 27/02/2022, [url](#)

²⁶² Somali Public Agenda, 27/02/2022, [url](#)

²⁶³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²⁶⁴ CGVS, 28/02/2022, p. 33, [url](#)

²⁶⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

Kaart 2: Kaart opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data²⁶⁶

De door ACLED geregistreerde incidenten vonden vooral plaats in de buitenwijken van de stad.²⁶⁷

²⁶⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

²⁶⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 01/07/2022, [url](#)

7. Verplaatsingen van de bevolking

UNHCR schat het aantal ontheemden in Somalië eind juni 2022 op 2,97 miljoen.²⁶⁸ De grootste concentratie bevindt zich in Mogadishu. Volgens het Somalische ministerie van Planning, Investering en Economische ontwikkeling (03/2021) woont een derde van het totaal aantal ontheemden in de hoofdstad. Sommigen zijn bijna 30 jaar geleden ontheemd geraakt, terwijl er dagelijks nieuwe ontheemden in de stad aankomen als gevolg van conflicten en klimaatfactoren (droogte, overstromingen).²⁶⁹ Volgens de geraadpleegde bronnen betreft het aantal ontheemden in Mogadishu tussen de 600.000 tot 845.000 personen.²⁷⁰

Mogadishu kent twee soorten migratiebewegingen: één naar de stad en één binnen de stad zelf.²⁷¹ Deze intra-stadsmigratie speelt zich af tussen de drie districten in de stad met de meeste ontheemden, namelijk Kahda, Hodan, Dayniile enerzijds en het stadscentrum anderzijds. Gedwongen ontruiming van de ontheemdenkampen veroorzaken onder andere deze intra-stadsmigratie.²⁷² Volgens UNHCR (08/2022) behoren deze uitzettingen tot de grootste beschermingsrisico's waarmee ontheemden in heel Somalië worden geconfronteerd.²⁷³ Vaak zijn dit gedwongen ontruiming door onder meer terugkerende Somaliërs die grond claimen die toebehoort aan hun onmiddellijke of uitgebreide familie. Hoewel het stadsbestuur sommige ontruiming beveelt, zijn privépersonen voor het merendeel verantwoordelijk.²⁷⁴

Volgens Somalië experte Jutta Bakonyi (10/2020), professor Ontwikkeling en Conflict aan de School of Government and Internal Affairs aan de Universiteit Durham, verblijven ontheemden vooral in geïmproviseerde kampen aan de rand van de hoofdstad.²⁷⁵ De geraadpleegde bronnen geven verschillende cijfers over het aantal informele nederzettingen in de stad, van 480 tot 700.²⁷⁶ Niet de VN beheert in Somalië de IDP-kampen, maar wel privépersonen, de zogenaamde *gatekeepers*. In het district Kahda runt het stadsbestuur sinds 2014 een IDP-nederzetting.²⁷⁷ Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken (12/2021) noemt de ontheemdenkampen de facto sloppenwijken die zich steeds meer concentreren aan de buitenrand van steden, buiten het bereik van infrastructuur en basisvoorzieningen.²⁷⁸ Naast een meerderheid van ontheemden leven er in deze *settlements* ook economische migranten zoals armen, en terugkeerders en vluchtelingen uit de buurlanden (Ethiopiërs

²⁶⁸ UNHCR, 30/06/2022, [url](#)

²⁶⁹ Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, [url](#); Bryld E., Kamau M., Mohamoud M. A., 23/05/2020, [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 13, [url](#); The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#); The World Bank, 01/2021, p. 36, [url](#); Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, 15/03/2021, p. 88, [url](#)

²⁷⁰ Bryld E., Kamau M., Mohamoud M. A., 23/05/2020, [url](#); BRA -DSU, 11/2020, p. 13, [url](#); UNHCR, s.d., [url](#); EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 12, [url](#); University of Nairobi (Ali M. et al.), 14/01/2022, p. 3, [url](#); Danish Refugee Council (DRC), 11/04/2022, [url](#)

²⁷¹ IIED (Bonnet C. et al.), 10/2020, p. 447, [url](#); USAID, REACH, 05/2020, p. 1, [url](#)

²⁷² IIED (Bonnet C. et al.), 10/2020, p. 457, [url](#); IIED (Bonnet C. et al.), 10/2019, p. 12 [url](#); IIED (Bryld E. et al), 09/2019, p. 13, [url](#); NRC, s.d., [url](#)

²⁷³ UNHCR, 12/08/2022, [url](#)

²⁷⁴ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 12/2021, p. 67, [url](#); IIED, 10/2019, p. 12 [url](#); IIED (Bryld E. et al), 09/2019, p. 13, [url](#); NRC, s.d., [url](#)

²⁷⁵ Bakonyi J., 15/10/2020, p. 13, [url](#)

²⁷⁶ BRA, 01/2019, p. 5, [url](#); IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#); The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 13, [url](#)

²⁷⁷ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, pp. 6, 19, 28, [url](#)

²⁷⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 12/2021, p. 67, [url](#)

en Jemenieten).²⁷⁹ Het Deense adviesbureau Tana Copenhagen (10/2020) merkt op dat in de context van Mogadishu het IDP-label niet wordt gebruikt conform de VN-richtlijnen. Arme nieuwkomers zonder familie in de hoofdstad worden ook beschouwd als IDP's terwijl ze eerder *urban poor residents* zijn.²⁸⁰ IOM bericht in april 2022 dat COVID-19 een effect blijft hebben op de kwetsbare groepen waaronder ontheemden. De mobiliteitsbeperkingen zijn in het land grotendeels opgegeven maar de socio-economische effecten van de pandemie blijven nawerken.²⁸¹

7.1. Ontheemden uit Mogadishu

Van januari 2022 tot 1 juli 2022 telt het Protection and Return Monitoring Network (PRMN) van UNHCR 3.210 inwoners²⁸² die in Mogadishu ontheemd worden. Volgens PRMN zoekt de meerderheid van deze IDP's (3.000) een ander onderkomen in de stad zelf. Anderen trekken naar de federale lidstaten Bari (200) en Lower Juba (10). De voornaamste redenen waarom mensen hun woonst ontvluchten zijn de droogte in de stad (3.000) en in minder mate het geweld.²⁸³

7.2. Ontheemden naar Mogadishu

Van de in totaal 809.000 nieuwe IDP's²⁸⁴ in Somalië tussen januari 2022 en juli 2022 registreert PRMN 245.000 nieuwe ontheemden naar en in de regio Banadir. De voornaamste reden is de droogte (217.000). De rest vlucht omwille van het geweld of andere redenen.²⁸⁵ Somalië is geconfronteerd met de ergste droogte in 40 jaar tijd. In juni 2022 waarschuwen verschillende VN-instanties voor een dreigende, catastrofale hongersnood in het land, door de aanhoudende droogte, de stijgende voedselprijzen en het blijvend gebrek aan humanitaire hulp. Hierdoor ontvluchten velen hun thuisgebied. Bijna de helft van de bevolking heeft humanitaire hulp nodig, volgens UNICEF (06/2022).²⁸⁶

7.3. Terugkeer

Somaliërs die terugkeren uit Kenia en Jemen naar de regio Banadir en die moeilijk in hun levensonderhoud kunnen voorzien, komen in de geïmproviseerde IDP-kampen terecht, volgens de VN en de Somalische National High Commission for Refugees and IDP's (NCRI).²⁸⁷ In september 2020 opent de International Organization for Migration (IOM) het Migration Response Centre (MRC) in de stad met als doel gestrande migranten en terugkeerders te ondersteunen.²⁸⁸

Van december 2014 tot juni 2022 zijn volgens UNHCR in totaal 135.353 Somalische vluchtelingen vrijwillig teruggekeerd naar Somalië. De meeste vluchtelingen die via het vrijwillige

²⁷⁹ IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 9, [url](#); IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 7, [url](#)

²⁸⁰ IIED (Bonnet C. et al.), 10/2020, p. 451, [url](#)

²⁸¹ IOM, 25/04/2022, [url](#)

²⁸² In de vorige verslagperiode registreerde het PRMN er 1.000. In: CGVS-Cedoca, 28/02/2022, p. 36, [url](#)

²⁸³ UNHCR - Protection and Return Monitoring Network (PRMN), via databank geraadpleegde update, 29/08/2022, [url](#) [geraadpleegd op 29/08/2022]

²⁸⁴ In de vorige verslagperiode registreerde het PRMN er 422.000. In: CGVS-Cedoca, 28/02/2022, p. 36, [url](#)

²⁸⁵ UNHCR - PRMN, via databank geraadpleegde update, 29/08/2022, [url](#)

²⁸⁶ Xinhua, 08/06/2022, [url](#); UNICEF, 14/06/2022, [url](#)

²⁸⁷ ReDSS, 13/05/2019, p. 17, [url](#)

²⁸⁸ UN Somalia, 13/09/2020, [url](#)

repatriëringsprogramma van UNHCR terugkeren, gaan naar het zuiden van Somalië, meer bepaald naar de regio's Lower Juba, Banadir en Bay.²⁸⁹

7.3.1. Intern vluchtalternatief

UNHCR schrijft in haar beleidsdocument van 30 mei 2016 – tijdens deze verslagperiode niet geüpdatet - het volgende met betrekking tot de mogelijkheid van een intern vluchtalternatief (*internal flight or relocation alternative, IFA/IRA*) in Mogadishu:

"[W]here an applicant for international protection has a well-founded fear of persecution at the hands of the State and its agents, there is a presumption that consideration of an IFA/IRA is not relevant for areas under the control of the State. Furthermore, UNHCR considers that in relation to a proposed IFA/IRA for Somalis fleeing persecution or serious harm by Al Shabaab, protection from the State is generally not available in Mogadishu even though the city is under the control of government forces supported by AMISOM troops. This applies in particular to Somalis who can be presumed to be on Al-Shabaab's hit list."²⁹⁰

Verder stelt het VN-agentschap dat de redelijkheid van een interne vlucht naar Mogadishu moet worden onderzocht met bijzondere aandacht voor de mate waarin iemand daadwerkelijk steun kan krijgen van rechtstreekse familie of van zijn clan. In een stedelijk gebied waar de asielzoeker geen toegang tot accommodatie en bestaansmiddelen heeft en niet op een sociaal netwerk kan terugvallen, komt de persoon waarschijnlijk terecht in een situatie vergelijkbaar met die van stedelijke IDP's, en met gelijkaardige problemen. Personen die overwegen naar Mogadishu te gaan, dienen daarom geïnformeerd te worden over de situatie van ontheemden op het vlak van veiligheid, huisvesting en bestaansmiddelen. Hetzelfde geldt voor Somaliërs die wensen terug te keren naar andere steden in Zuid- en Centraal-Somalië dan hun oorspronkelijke woonplaats.²⁹¹

UNHCR raadt verder aan geen Somaliërs gedwongen terug te sturen naar gebieden in Zuid- en Centraal-Somalië "that are affected by military action and/or ensuing displacement, remain fragile and insecure after recent military action, or remain under full or partial control of non-state armed groups."²⁹²

7.3.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia

In juni 2022 verblijven volgens cijfers van UNHCR 287.764 Somalische vluchtelingen in Kenia. Ze maken 53,4 % uit van de totale vluchtelingenpopulatie en asielzoekers (555.183 personen) in dit land.²⁹³

De meerderheid van de Somalische vluchtelingen in Kenia verblijft in het vluchtelingenkamp Dadaab in het noordoosten van het land.²⁹⁴ Dit vluchtelingenkamp ontstond in 1991 en was oorspronkelijk bedoeld voor de tijdelijke opvang van 90.000 personen.²⁹⁵ In juni 2022 telt Dadaab 233.805 bewoners.²⁹⁶

²⁸⁹ UNHCR, *UNHCR Somalia Monthly Return Dashboard - 30 June 22*, 30/06/2022, [url](#)

²⁹⁰ UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

²⁹¹ UNCHR, 30/05/2016, [url](#)

²⁹² UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

²⁹³ UNHCR, *Kenya Statistics Infographics | June 2022*, 30/06/2022, [url](#)

²⁹⁴ UNHCR, *Kenya Statistics Infographics | June 2022*, 30/06/2022, [url](#)

²⁹⁵ ReDSS, 03/07/2019, p. 1, [url](#)

²⁹⁶ UNHCR, *Kenya Statistics Infographics | June 2022*, 30/06/2022, [url](#)

In december 2014 start UNHCR het Voluntary Repatriation Program (VRP) op voor Somalische vluchtelingen in Kenia.²⁹⁷ Via dit programma zijn vanaf december 2014 tot 30 juni 2022 in totaal 85.620 Somalische vluchtelingen uit Kenia teruggekeerd waaronder 15.822 naar de regio Banadir.²⁹⁸ Onderzoek door The Research and Evidence Facility Consortium (REF Consortium), bestaande uit de SOAS Universiteit Londen, het Global Development Institute van de Universiteit Manchester en Sahan Research, van oktober 2020 besluit dat een beduidend aantal Somaliërs die via VRP of vrijwillig zijn teruggekeerd naar Somalië, soms (verschillende keren) terugkeren naar Kenia. Deze circulaire migratie wordt gevoed door de veiligheids- en economische situatie in Somalië, tijdelijke terugkeer naar achtergebleven familieleden en toegang tot bijvoorbeeld onderwijs in Kenia dat als kwalitatiever wordt bevonden.²⁹⁹

In april 2021 bereiken de Keniaanse overheid en UNHCR een akkoord³⁰⁰ over de sluiting van de vluchtelingenkampen Dadaab en Kakuma op 30 juni 2022.³⁰¹ Mensenrechtenorganisaties, zoals HRW, reageren dat dit geen oplossing biedt zolang de situatie in Somalië niet verbeterd is. Artsen Zonder Grenzen (AZG) (12/2021) stelt vast dat het plan beperkte opties bevat voor de meerderheid van de Somalische vluchtelingen. Ofwel keren ze terug naar Somalië, waar er nog steeds geweld en politieke instabiliteit is in combinatie met een toenemende ontheemding, de gevolgen van de klimaatverandering en een gebrekkige infrastructuur en basisdiensten, ofwel belanden ze in de illegaliteit in Kenia zonder hulp en burgerrechten. Velen hebben geen identiteitsdocumenten omdat Kenia al sinds 2015 Somalische nieuwkomers niet langer registreert. Daardoor hebben ze niet dezelfde rechten als geregistreerde vluchtelingen: ze kunnen geen asiel aanvragen en de meesten ontvangen geen humanitaire hulp.³⁰²

Verschillende bronnen melden dat er weinig stappen worden ondernomen om dit akkoord te vertalen naar een duurzame oplossing.³⁰³ De implementatie van de nieuwe Refugee Act, dat de kampbewoners betere toegang geeft tot onderwijs en werkgelegenheid, laat op zich wachten.³⁰⁴ Ondertussen is de deadline van juni 2022 verstreken. In de geraadpleegde bronnen vond Cedoca, binnen het afgesproken tijdsbestek, geen informatie over verdere ontwikkelingen.

7.3.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen

Op 31 juli 2022 verblijven volgens cijfers van UNHCR 69.521 Somalische vluchtelingen in Jemen. Ze maken ongeveer 71 % uit van de totale vluchtelingenpopulatie.³⁰⁵

Sinds 2017 organiseert UNHCR voor Somalische vluchtelingen in Jemen een Assisted Spontaneous Return (ASR)-programma. Zo zijn met de hulp van IOM, in totaal, 5.416 Somalische vluchtelingen teruggekeerd. Sinds 2015 registreert UNHCR 47.071 spontane terugkeerders uit Jemen. In totaal gaat het om 47.487 personen waarvan 18.782 zich in Mogadishu settelen. Voor de periode jan-juli 2022 worden enkel 519 spontane terugkeerders geregistreerd.³⁰⁶

²⁹⁷ UNHCR, 17/07/2019, [url](#)

²⁹⁸ UNHCR, *UNHCR Somalia Monthly Refugee Returnee Report - 30 June 2022*, 30/06/2022, [url](#)

²⁹⁹ REF Consortium (Manji F.), 10/2020, p. 7, [url](#)

³⁰⁰ Het gaat om een stappenplan voor vrijwillige terugkeer in veiligheid en waardigheid, vertrek naar derde landen en alternatieve verblijfsopties in Kenia voor bepaalde vluchtelingen uit landen van de East African Community (EAC). In: European Parliament, 14/09/2021, [url](#)

³⁰¹ European Parliament, 14/09/2021, [url](#)

³⁰² MSF, 12/2021, pp. 2-4, [url](#); HRW (Frellick B.), 13/04/2021, [url](#)

³⁰³ Nation (Matthys J. – MSF), 04/04/2022, [url](#); The Start via Hiiraan, 02/05/2022, [url](#); Al Jazeera (Deng N.), 28/05/2022, [url](#); DRC, 05/2022, p. 8, [url](#)

³⁰⁴ Al Jazeera (Deng N.), 28/05/2022, [url](#)

³⁰⁵ UNHCR, 29/08/2022, [url](#)

³⁰⁶ UNHCR, *UNHCR Somalia Monthly Refugee Returnee Report - 30 June 2022*, 30/06/2022, [url](#)

7.3.4. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië

Op 1 augustus 2022 verblijven er volgens cijfers van UNHCR 876 Somalische vluchtelingen in Libië. Ze maken 2 % uit van de totale geregistreerde vluchtelingenpopulatie en asielzoekers van 43.000 personen in Libië.³⁰⁷

Het UNHCR tekent op 30 juni 2022 een totaal van 693 terugkeerders uit Libië op.³⁰⁸

7.3.5. Terugkeer vanuit de diaspora

Naar schatting leven twee miljoen Somaliërs in de diaspora. Het overgrote deel woont in de buurlanden. De rest heeft zich voornamelijk gesetteld in de VS, het VK, Zweden, Zuid-Afrika en de Golfstaten.³⁰⁹

In de geraadpleegde bronnen, binnen het afgesproken tijdsbestek, vond Cedoca geen cijfergegevens over het aantal terugkeerders uit de diaspora naar Mogadishu. Volgens een anonieme bron van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken (11/2017) zouden de meeste terugkeerders uit de diaspora in Mogadishu verblijven. Deze bron stelt dat de stad arbeidskrachten nodig heeft voor de wederopbouw. Bovendien zijn de meeste hulporganisaties daar gevestigd, is de levensstandaard er doorgaans beter en wordt de bevolkingssamenstelling diverser. Volgens diezelfde bron heeft men, om onder de huidige omstandigheden in de Somalische maatschappij te kunnen overleven, een netwerk van familie, vrienden of clanverwanten nodig. Een dergelijk sociaal vangnet zou in een grote stad als Mogadishu iets minder belangrijk zijn dan op het platteland.³¹⁰

Het Nederlandse ministerie verklaart verder dat terugkeerders naar Zuid- en Centraal-Somalië geen tegenwerking ondervinden van de autoriteiten. Ze zijn niet per definitie een gericht doelwit voor gewelddadige acties, ook niet voor AS. Of men een doelwit vormt voor AS hangt eerder af van het gedrag, de kledij en het netwerk dat men heeft, aldus het ambtsbericht. Wel houdt AS terugkeerders in de gaten. Voormalige AS-leden of personen die een conflict hebben met AS lopen wel een groot risico bij terugkeer. Zij worden overal in Somalië gezocht en gevonden, aldus een bron van het Nederlandse ministerie.³¹¹

Het Britse ministerie van Binnenlandse Zaken (01/2019) stelt dat de teruggekeerde diaspora meestal bestaat uit mensen met een netwerk of familie in de hoofdstad. Ze keren vaak terug om hun eigendommen te claimen, bedrijven op te richten, familieleden te bezoeken of te werken voor de regering. Door hun socio-economische status is deze categorie van terugkeerders zelfvoorzienend en veerkrachtig. Normaal gezien komen ze niet in dezelfde situatie terecht als de ontheemden in Mogadishu, aldus het Britse rapport.³¹²

Volgens de Finse COI-dienst (10/2018) is de rol van de terugkerende Somaliërs toegenomen. Velen hebben een opleiding gevolgd in het buitenland en willen hun kennis en capaciteiten bij terugkeer ten dienste stellen van hun moederland. Ze hebben de technische vaardigheden en vaak ook het geld om een zaak op te richten, zoals een hotel of restaurant. Deze terugkeerders en hun investeringen hebben een stimulerend effect op de economie.³¹³ De terugkeerders zijn niet altijd welkom omdat ze concurrentie zijn voor de Somaliërs die vaak minder financiële mogelijkheden hebben en minder goed

³⁰⁷ UNHCR, 29/08/2022, [url](#)

³⁰⁸ UNHCR, 30/06/2022, [url](#)

³⁰⁹ RVI (Kleist N., Abdi M.), 09/03/2022, p. 3, [url](#)

³¹⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, pp. 73-74, [url](#)

³¹¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, p. 74, [url](#)

³¹² UK Home Office, 01/2019, p. 28, [url](#)

³¹³ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 9, [url](#)

opgeleid zijn, volgens professor Jutta Bakonyi (05/2021). Bakonyi stelt dat de terugkeer van Somaliërs uit Europa of de VS vaak niet permanent is en spreekt van een cyclische migratie. Mensen reizen heen en weer om de voordelen van beide verblijfslanden te combineren.³¹⁴ Bronnen geraadpleegd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken (12/2021) bevestigen dit.³¹⁵

8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven

8.1. Ordehandhaving en de mogelijkheid tot bescherming van de burgers

Verschillende bronnen stellen dat de veiligheidsdiensten niet in staat zijn de bevolking te beschermen tegen terreur of crimineel geweld.³¹⁶ Somaliërs wantrouwen het Somalische leger en de politie. Als reactie versterken clans en lokale gemeenschappen hun eigen (clan)milities als bescherming tegen AS maar ook tegen het SNA, aldus een onderzoek van Felbab-Brown (04/2020).³¹⁷ Iemand die hulp zoekt bij de veiligheidsdiensten tegen een bedreiging van AS loopt een hoger risico op een vergeldingsactie van deze terreurgroep, zo verklaarde UNHCR aan de Finse COI-dienst (09/2020).³¹⁸ Clanoudsten, invloedrijke zakenlui, milities, burgergroepen en religieuze autoriteiten kunnen een basisbeveiliging en sociaal vangnet bieden, volgens onderzoek van IIED (06/2021).³¹⁹

De inwoners in Mogadishu zorgen voor hun eigen veiligheid.³²⁰ Ze volgen voortdurend de veiligheidssituatie op. De meeste inwoners blijven via sociale media op de hoogte van veiligheidsincidenten en checkpoints in de stad, volgens een lokale ngo geraadpleegd door de Finse COI-dienst (09/2020).³²¹ Inwoners van Mogadishu plannen hun verplaatsingen in de stad zorgvuldig, volgens onderzoek van de Finse COI-onderzoeksdienst in 2018, ook wanneer ze zich buiten de stad begeven. Ze gebruiken hun netwerk om *up-to-date* te blijven over de veiligheidssituatie en zo onnodige risico's te vermijden. Mensen die in de stad aankomen, raadplegen hun netwerk en identificeren de veilige hotels.³²²

Voor bescherming en voor politiewerk zijn de inwoners afhankelijk van hun familie en van informele, op de clan gebaseerde groepen.³²³ In vele districten zijn de milities de enige betrouwbare bron voor bescherming en maakt iedereen hiervan gebruik, inclusief de politici. De milities bieden geen bescherming tegen het terrorisme in de stad maar vullen de lokale politie-initiatieven aan.³²⁴ In de praktijk biedt clanlidmaatschap de betrouwbaarste beveiliging voor burgers, volgens professor Hills (2018).³²⁵ De clan van de Hawiye is dominant in de hoofdstad, voornamelijk de subclans van de Abgaal, Habar Gidir en Murasade.³²⁶ Daarom verkiezen mensen dicht bij hun clan te wonen in de

³¹⁴ ACCORD, 31/05/2021, pp. 24-25, [url](#)

³¹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 12/2021, p. 70, [url](#)

³¹⁶ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, pp. 3-5, 20, [url](#); RUSI (Hills A.), 2018, p. 28

³¹⁷ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 115, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); Saferworld, 05/2022, p. 8, [url](#)

³¹⁸ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

³¹⁹ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

³²⁰ RUSI (Hills A.), 2018, pp. 28-29; University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 340, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

³²¹ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 26, [url](#)

³²² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

³²³ RUSI (Hills A.), 2018, p. 28; Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

³²⁴ RUSI (Hills A.), 2018, pp. 30-31; Hills A., 2019, p. 5

³²⁵ RUSI (Hills A.), 2018, p. 28

³²⁶ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 13, [url](#)

stad.³²⁷ De clanmilities, die soms deel uitmaken van het SNA of de SPF, bieden voornamelijk bescherming aan de bevolking. Dit verklaart waarom clans zich nog steeds groeperen in buurten. Enkel de clan van de Hawiye hebben clanmilities actief in de stad. Een bijkomende factor die hun positie in de stad versterkt, volgens een onderzoek van de EUAA COI-dienst (09/2021). Hetzelfde onderzoek stelt dat er enkele uitzonderingen zijn, zonder specifieke details. De districten Karaan, Abdiaziz, Shibis, Yaaqshiid en Boondheere worden gedomineerd door de Abgaal. De districten Shangaani en Hamar-Weyne, de oude middeleeuwse kern van de stad, is grotendeels bevolkt door de Benadiri, met een grote aanwezigheid van Abgaal in Shangaani en Habr Gidir in Hamar Weyne waar ze belangrijke gebouwen en terreinen in handen hebben. De districten Hamar- Jabjab en Waberi zijn de meeste gemengde wijken in de stad, toch nog steeds gedomineerd door de Hawiye en de Digil-Mirifle clanfamilie. De overige districten worden gedomineerd door een wisselende combinatie van Murasade-, Habr Gidir- en Abgaal-clans in combinatie met andere Hawiye-, Digil-Mirifle- en Dir-clans en minderheidsclans.³²⁸

Somaliërs van andere clans mogen er als gasten wonen, onder de bescherming van een lokale beschermheer.³²⁹ De meerderheid van de ontheemden behoren tot de Rahanweyne (Digil-Mirifle). Bovendien verblijven er een grote groep Bantoe en andere minderheden in Mogadishu.³³⁰ De Hawiye beïnvloeden het leger en het bedrijfsleven, de Darod-clan vooral de regering.³³¹ Volgens bronnen die Landinfo (05/2018) consulteerde, behoort een groot deel van de bevolking en de regeringstroepen in de stad tot deze clans. In die zin kan lidmaatschap van een van die clans voldoende zijn om potentiële agressors in Mogadishu af te schrikken. Een clan kan bescherming bieden wanneer hij sterk genoeg is (of lijkt) om anderen geweld aan te doen of op kosten te jagen.³³² De factoren die de mate van bescherming van een persoon bepalen, zijn onder meer de geografische locatie van de clan, de mate waarin de clan de persoon in kwestie kent en waarin deze persoon al dan niet contact heeft gehouden met zijn clan.³³³ Hoewel de bevolking van de hoofdstad zich voor een groot deel vestigt op basis van clanverwantschap en hun loyaliteit voornamelijk bij hun eigen clan ligt, komen mensen samen, over de grenzen van de clans heen, door werk, handel, onderwijs en andere sociale omgevingen.³³⁴

Clanaffiliatie biedt slechts een beperkte bescherming tegen de belangrijkste veiligheidsproblemen in Mogadishu, aldus Landinfo (05/2018).³³⁵ Het biedt geen bescherming tegen indirect geweld ("being in the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval door een onbekende dader of tegen een aanslag van AS.³³⁶ De clanverwantschap schrikt in hoofdzaak vooral andere gewelddadige misdrijven af, ook van regeringstroepen.³³⁷ Zakenlui en andere personen, die als gevolg van hun vermogen en/of status meer risico lopen om het slachtoffer te worden van roofovervallen of andere misdrijven, hebben meestal andere vormen van bescherming nodig zoals gewapende bewakers.³³⁸

Minderheidsgroepen (inclusief minderheidsclans), zoals de Bantoe, Tumaal, Reer Hamar/Benadiri en Madhiban, bevinden zich in een zwakke positie in vergelijking met de meerderheidsclans aldus verschillende Europese COI-diensten. Zij kunnen worden uitgesloten van deelname aan overheidsinstellingen. Ze ondervinden discriminatie op de arbeidsmarkt, bij gerechtelijke procedures

³²⁷ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 40, [url](#)

³²⁸ EASO, *Somalia, Security Situation*, 09/2021, pp. 88-89, [url](#)

³²⁹ The Worldbank, 01/2021, p. 23, [url](#)

³³⁰ EASO, 09/2021, pp. 13-15, [url](#)

³³¹ IPI (Hills A.), 11/03/2019, [url](#)

³³² Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

³³³ Migrationsverket (Lifos), 27/04/2018, p. 11, [url](#)

³³⁴ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 65, [url](#)

³³⁵ Landinfo, 15/05/2018, pp. 12-13, [url](#)

³³⁶ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

³³⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

³³⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

en openbare diensten. Ze hebben meestal geen ondersteunend netwerk zoals leden van een meerderheidsclan.³³⁹ Leden van niet-dominante clans en groepen zijn potentieel kwetsbaarder voor criminaliteit zoals diefstal en verkrachting, ook vanwege regeringstroepen. Landinfo (05/2018) heeft weliswaar geen informatie die erop wijst dat personen van niet-dominante clans in Mogadishu systematisch worden blootgesteld aan geweld.³⁴⁰

Volgens verschillende bronnen, waaronder het jaarrapport van USDOS (03/2021), treft de slechte veiligheidssituatie in Somalië in het bijzonder alleenstaande vrouwen die geen bescherming hebben van een clannetwerk en ontheemde vrouwen en kinderen. Vrouwen uit minderheidsclans die in vluchtelingenkampen leven, zijn bijzonder kwetsbaar voor geweld en seksueel misbruik.³⁴¹

8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders

Volgens een overzicht van de Logistics Cluster, een initiatief van het World Food Program (WFP), van 23 juni 2022 zijn de belangrijke verbindingswegen van Mogadishu naar Baidoa (regio Bay), naar Kismayo (Lower Juba) en naar Beledweyne (regio Hiiraan) moeilijk toegankelijk door overstromingen.³⁴² AS is in staat om alle wegen naar Mogadishu te controleren. Naast de terreurgroep zijn er nog andere actoren, zoals veiligheidsdiensten, langs deze wegen actief die de reis kunnen bemoeilijken. Verschillende groepen (clanmilities, AS en bandieten) bemannen checkpoints langsheen deze wegen waar mensen een bijdrage moeten betalen en met geweld te maken kunnen krijgen.³⁴³

Het luchtverkeer vanop de internationale luchthaven Aden Adde in de stad wordt verzorgd door Djiboutiaanse, Ethiopische, Keniaanse, Oegandese, Russische, Turkse, Somalische en Qatarese luchtvaartmaatschappijen voor zowel binnenlandse als internationale vluchten.³⁴⁴ Mensen reizen liever via binnenlandse vluchten dan met de bus omdat het veiliger is en niet erg duur, zo stelt Bakonyi in juli 2021.³⁴⁵

De volatiele veiligheidssituatie in Mogadishu heeft een algemene impact op de mobiliteit van de inwoners omdat verplaatsingen angst en onrust veroorzaken bij de inwoners, volgens onderzoek van het EUAA (06/2022).³⁴⁶ Het openbaar vervoer in de hoofdstad bestaat uit een chaotisch functionerend busvervoer, driewielige gemotoriseerde voertuigen (*bajai*), motor- en autotaxi's en een taxi-app-dienst.³⁴⁷ Het afsluiten van straten, veiligheidscontroles en tijdelijke lockdowns zijn gebruikelijk in Mogadishu als veiligheidsmaatregel. Deze leiden tot files, verminderde mobiliteit en verminderde zakelijke activiteiten, zo stelt de Wereldbank (01/2021). Als antiterreuractie kunnen volledige buurten tijdelijk afgesloten en onbereikbaar zijn. De vele controleposten in de hoofdstad, tijdelijke en permanente, bemand door veiligheidsdiensten, verhinderen de mobiliteit van de inwoners. De meeste controleposten bevinden zich in het stadscentrum omdat daar de ministeries en andere regeringsgebouwen liggen. Alle vijf de hoofdwegen die naar de stad leiden, hebben een controlepost. Sommige zijn bemand door veiligheidstroepen die lid zijn van een bepaalde clan. Zo zijn de

³³⁹ UK Home Office, 01/2019, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, pp. 41-42, [url](#)

³⁴⁰ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

³⁴¹ USDOS, 31/03/2021, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 46, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2020, p. 42, [url](#)

³⁴² World Food Program (WFP), 23/06/2022, [url](#)

³⁴³ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 27, [url](#)

³⁴⁴ Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport, s.d., [url](#); EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, pp. 21-22, [url](#)

³⁴⁵ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 22, [url](#)

³⁴⁶ EUAA, laatste update: 06/2022, [url](#)

³⁴⁷ Quartz Africa (Dahir A. L.), 01/05/2019, [url](#); EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 24, [url](#)

politieagenten die de controlepost van het door de Abgaal bevolkte district Karaan bemannen meestal Abgaal.³⁴⁸

Inwoners betalen een vergoeding om door de checkpoints, bemand door de veiligheidsdiensten, te gaan. Voor leden van gemarginaliseerde groepen is een doorgang niet altijd mogelijk, ook al hebben ze de vereiste identiteitspapieren.³⁴⁹ De veiligheidsdiensten vallen passanten soms lastig aan de checkpoints. Automobilisten en motortaxi's kunnen beschoten worden wanneer ze een stopbevel negeren, wat kan leiden tot dodelijke slachtoffers.³⁵⁰

Op 19 april 2022 schaft de overheid alle COVID-19-gerelateerde binnenlandse maatregelen en internationale reisbeperkingen af.³⁵¹

8.3. Economische activiteit

Als gevolg van het aanhoudende conflict en de voortdurende instabiliteit behoort Somalië tot de minst ontwikkelde landen ter wereld. In 2017 scoort Somalië wereldwijd het laagst op alle aspecten (levensverwachting, onderwijs en levensstandaard) van de Human Development Index (HDI)³⁵². Er is geen recentere HDI berekend voor Somalië.³⁵³ Bijna 70 % van de bevolking leeft onder de internationale armoedegrens van \$ 2,15³⁵⁴ per dag en dus in extreme armoede.³⁵⁵ Naar schatting leeft 71 % van de inwoners van Mogadishu in armoede, volgens cijfers van UNOCHA (12/2021).³⁵⁶ De coronapandemie verarmt de bevolking door het wegvallen van informele jobs en de stijgende voedsel- en brandstofprijzen.³⁵⁷ De aanhoudende droogte vergroot de armoede en verergert reeds bestaande kwetsbaarheden, volgens het United Nations Children's Fund (UNICEF) (07/2022).³⁵⁸

8.3.1. Algemeen

Mogadishu blijft de belangrijkste economische hub in Somalië ondanks de chronische onveiligheid, stelt de Wereldbank (01/2021).³⁵⁹ Sinds 2013 is de economische situatie gestaag aan het verbeteren, maar de groeimarge is te klein om genoeg werk te voorzien voor de groeiende arbeidsbevolking. De economische groei gebeurt onder moeilijke omstandigheden. Een onvolledig politiek proces en kwetsbaarheid door klimaatgerelateerde schokken brengen het herstel in gevaar, volgens de Wereldbank (04/2022). In Mogadishu (en andere steden) verdient de meerderheid een inkomen in de

³⁴⁸ The World Bank, 01/2021, p. 85, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, pp. 21-24, [url](#); HIPS, 17/01/2020, p. 2, [url](#); EUAA, 06/2022, [url](#)

³⁴⁹ EUAA, laatste update: 06/2022, [url](#); IRB Canada, 07/01/2022, [url](#)

³⁵⁰ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, pp. 23-24, [url](#)

³⁵¹ Crisis 24, 19/04/2022, [url](#)

³⁵² Het United Nations Development Programme (UNDP) ontwikkelde de HDI om te benadrukken dat de mens en zijn mogelijkheden in de samenleving het ultieme criterium moeten zijn om de ontwikkeling van een land te beoordelen, en niet alleen de economische groei. Het HDI bekijkt drie domeinen: gezondheid (levensverwachting), scholing (onderwijsloopbaan, - mogelijkheden) en levensstandaard (bruto nationaal inkomen per hoofd van de bevolking). De scores voor deze drie domeinen resulteren uiteindelijk in de HDI. Bron: UNDP, *Human Development Reports, Human Development Index (HDI)*, s.d., [url](#)

³⁵³ HIPS & City University of Mogadishu (Warsame A. A.), 05/2020, p. 8, [url](#); UNDP, *Human Development Reports, Human Development Data Center*, s.d., [url](#)

³⁵⁴ In mei 2022 verhoogt de Wereldbank de internationale armoedegrens van \$ 1,90 naar \$ 2.15 per dag door de toegekomen kostprijs van voedsel, kledij en onderdak in lage inkomstandelen tussen 2011 en 2017. In: The World Bank, 02/05/2022, [url](#)

³⁵⁵ The World Bank, 02/05/2022, [url](#); The World Bank, 22/06/2022, [url](#)

³⁵⁶ UNOCHA, 29/12/2021, [url](#)

³⁵⁷ ACRC, 06/2022, p. 4, [url](#)

³⁵⁸ UNICEF, 24/07/2022, [url](#)

³⁵⁹ The World Bank, 01/2021, p. 52, [url](#)

informele economie. Werknemers zijn er laaggeschoold en er is vaak weinig werk. Voor overheidsjobs of werk in de privésector zijn connecties belangrijk. Vrouwen en jongeren zijn het vaakst werkloos. Net als de ontheemden en andere personen die geen goed persoonlijk netwerk hebben, krijgen ze minder kansen op de arbeidsmarkt.³⁶⁰ Ongeveer 25 % van de inwoners van Mogadishu tussen 15 en 64 jaar oud is tewerkgesteld, volgens een onderzoek van de Somalische federale overheid (2022).³⁶¹

De African Development Bank Group (AFDB) stelt dat de economie zich herstelde van een recessie in 2020 met een geschatte groei van het reële bruto binnenlandse product (BBP) van 2 % in 2021. Maar meerdere schokken waaronder overstromingen, sprinkhaneninvasies en COVID-19 hebben het hersteltempo vertraagd en de armoede vergroot.³⁶² De Wereldbank en de AFDB voorspellen een bescheiden herstel. De Wereldbank verwacht een groei van het BBP van 2,4 % voor 2021, 2,9 % voor 2022 en 3,2 % voor 2023. De AFDB voegt eraan toe dat de economische vooruitzichten vertroebeld worden door de onveiligheid, politieke onzekerheid, COVID-19 (gezien de vaccinatiegraad van 5 % in december 2021) en de klimaatsverandering. De AFDB raamt de BBP-groei op 3,0 % in 2022 en 3,6 % voor 2023 vooral door de particuliere consumptie en het herstel van de vee-export. Het conflict tussen Rusland en Oekraïne en de droogte zorgen voor hogere voedsel- en olieprijsen waardoor de inflatie in 2022 naar verwachting zal stijgen met 9,4 %.³⁶³ The Guardian bericht in juni 2022 dat door deze stijgende (voedsel)prijzen winkels en restaurants noodgedwongen moeten sluiten in de hoofdstad. Ook bemiddelde gezinnen hebben het moeilijk. Vooral voor de ontheemden in de geïmproviseerde kampen is de situatie uitzichtloos. Dagelijks komen nieuwe gezinnen uit de door droogte geteisterde gebieden aan in Mogadishu, waardoor de druk op de schaarse hulpbronnen vergroot.³⁶⁴

Een onderzoek van Somali Public Agenda (02/2022) besluit dat hoe beter de veiligheidssituatie, hoe duurder de kosten van het levensonderhoud (waaronder de huur en grondprijzen) en hoe hoger de levensstandaard. Dit is een vorm van gentrificatie dat er voor zorgt dat de arme laag van de bevolking naar de periferie wordt gedreven.³⁶⁵

8.3.2. Werkgelegenheid

Somalië kent een jonge bevolking, 70 % is jonger dan 30 jaar.³⁶⁶ Cijfers over het aantal jongerenwerklozen in Mogadishu variëren in de bronnen: een bevraging door HIPS (04/2022) besluit dat 41 % van de jongeren werkloos.³⁶⁷ Een bevraging door IOM (02/2016) concludeert 6 %.³⁶⁸ Het juiste netwerk en aansluiting bij de dominante clan in het gebied bepalen de mogelijkheden om de kost te verdienen. Volgens de Wereldbank (02/2021) zien werkgevers doorgaans kandidaten over het hoofd die niet de juiste connecties hebben, uit een minderheidsclan komen, arm of ontheemd zijn.³⁶⁹

In Mogadishu is er bijna geen werk te vinden en de beste jobs zijn meestal ingenomen, volgens de Finse COI-dienst (09/2020). De arbeidsmarkt is zeer beperkt. Het land heeft geen tewerkstellingscreërende industrie. De groeiende bouwsector, voornamelijk gesponsord door de diaspora, is een grote werkgever maar betaalt slecht. Bovendien vinden meerderheidsclans dit werk minderwaardig. Dat verklaart waarom er vaak leden van minderheidsgroepen werken. De haven van

³⁶⁰ IIED (Earle L.), 06/2021, pp. 4-5, [url](#); The World Bank, 14/04/2022, [url](#)

³⁶¹ UNESCO (Federal Government of Somalia), 2022, p. 165, [url](#)

³⁶² AFDB, 2022, [url](#)

³⁶³ UNSC, 11/11/2021, p. 3, [url](#); AFDB, 2022, [url](#); AP News (Faruk O., Larson K.), 30/05/2022, [url](#)

³⁶⁴ The Guardian (Ahmed M. F.), 08/06/2022, [url](#)

³⁶⁵ Somali Public Agenda, 27/02/2022, [url](#)

³⁶⁶ GIZ, 04/2021, [url](#); ADBG, 21/01/2022, p. 2, [url](#)

³⁶⁷ HIPS, 04/2022, p. 20, [url](#)

³⁶⁸ HIPS, 04/2022, p. 20, [url](#); IOM, 09/02/2016, [url](#)

³⁶⁹ The World Bank, 02/02/2021, p. 36, [url](#)

Mogadishu zorgt voor wat werkgelegenheid. De beste jobs zijn meestal ingenomen door Somali uit de diaspora die beter opgeleid zijn dan hun landgenoten.³⁷⁰

Bedrijven en ontwikkelingsprojecten in de hoofdstad worden door de terreurgroepen in de hoofdstad afgeperst, meldt EUAA (09/2021).³⁷¹

Het ACRC stelt in haar onderzoek van juni 2022 dat de werkgelegenheid in de informele economie in Somalië tijdens de coronapandemie sterk afnam door de lockdowns en beperkte bewegingsvrijheid.³⁷² De economische gevolgen van COVID-19 zijn nog steeds diepgaand en wijdverbreid. Een bevraging van huishoudens door de Wereldbank (11/2021) brengt enkele verbeteringen aan het licht in vergelijking met de beginperiode van de epidemie. De totale nationale werkgelegenheidsgraad groeide tot 49 % vergeleken met 39 % tijdens de eerste golf. De werkgelegenheidsgraad stijgt, ook voor de ontheemden.³⁷³

8.4. Openbare diensten

EASO (12/2017) stelt dat betrouwbare gegevens over de meeste indicatoren voor de menselijke ontwikkeling (*human development indicators*) niet beschikbaar zijn of significante statistische onzekerheden bevatten.³⁷⁴ Het datacenter van het UN Development Programme (UNDP) heeft op 6 juni 2022 geen gegevens over deze indicatoren voor Somalia.³⁷⁵

De belastinginkomsten in de steden zijn zeer laag en worden zeer beperkt geïnvesteerd in de infrastructuur of diensten. De meeste diensten, waaronder onderwijs, gezondheidszorg, water, vervoer, telecommunicatie en elektriciteit, worden geleverd door de particuliere sector of door ngo's en buitenlandse troepen. Clanoudsten, bedrijfsleiders, milities, maatschappelijke groeperingen en religieuze autoriteiten kunnen zorgen voor rudimentaire sociale vangnetten.³⁷⁶

8.4.1. Gezondheidszorg

Somalië heeft noch voldoende gezondheidspersoneel noch de nodige gezondheidsinfrastructuur. Veel mensen hebben bijgevolg geen toegang tot dergelijke zorg.³⁷⁷ De onafhankelijke mensenrechtenexperte van de VN in Somalië, Isha Dyfan, besluit na haar officieel bezoek eind maart 2022 dat de toegang tot de gezondheidszorg gevaarlijk beperkt is in Mogadishu. Er is één regeringsziekenhuis in de stad. De bevolking moet vaak beroep doen op privéklinieken.³⁷⁸ Deze bieden gespecialiseerde, dure behandelingen aan. Diegenen met financiële draagkracht reizen naar het buitenland voor speciale zorg zoals kankerbehandelingen en behandelingen tegen hart- en vaatziekten.³⁷⁹ Privégezondheidszorg wordt verstrekt door commerciële initiatieven, semiopenbare ziekenhuizen (waar de overheid samenwerkt met een ander land) of door een VN- of een ngo-faciliteit.³⁸⁰ Volgens onderzoek van de Deense COI-dienst (11/2020) is de privésector in Mogadishu tot de belangrijkste zorgverlener uitgegroeid.³⁸¹ Deze zorg is voor de meeste Somaliërs

³⁷⁰ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 33, [url](#)

³⁷¹ EUAA, 2022, [url](#)

³⁷² ACRC, 06/2022, p. 4, [url](#)

³⁷³ The World Bank (Kotikula A. et al.), 11/2021, p. 6, [url](#)

³⁷⁴ EASO, 20/12/2017, p. 59, [url](#)

³⁷⁵ UNDP, s.d., [url](#)

³⁷⁶ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

³⁷⁷ Braam D. H. et al., 12/06/2021, [url](#)

³⁷⁸ UNSOM, 02/04/2022, [url](#)

³⁷⁹ DIS, 11/2020, p. 7, [url](#)

³⁸⁰ DIS, 11/2020, p. 26, [url](#)

³⁸¹ DIS, 11/2020, p. 14, [url](#)

onbetaalbaar.³⁸² Experts beschrijven de gezondheidszorg in de hoofdstad als zorgwekkend of absoluut onvoldoende.³⁸³ Isha Dyfan stelt dat dit leidt tot een hoge kind- en moedersterfte in de hoofdstad.³⁸⁴

De vergoedingen voor de zorg zijn niet gereguleerd in Mogadishu. In principe zijn de consultaties in de ziekenhuizen gerund door de overheid en de ngo's gratis. Privéklinieken en -dokters hanteren hun eigen prijzen. Sommige ziekenhuizen maken een onderscheid op basis van de financiële draagkracht van de patiënt en zijn uitgebreide familie. Na een onderzoek beslist het management of de patiënt al dan niet gratis zal worden behandeld, volgens de Deense COI-dienst (11/2020).³⁸⁵ Marcus Hoehne (04/2021) stelt dat over het algemeen gezondheidszorg in Somalië niet gratis is. Behandelingen in de publieke ziekenhuizen zijn goedkoper dan in de privépraktijken. Lokale artsen verklaarden aan Hoehne dat een ziekenhuisverblijf minstens \$ 5 per bed per nacht kost in een publiek ziekenhuis. Bovendien moet de patiënt ook bijbetalen voor het eten. In de grote ziekenhuizen worden operaties niet extra aangerekend, maar laboratoriumonderzoeken wel. Wanneer er medicijnen zijn, zijn deze gratis.³⁸⁶ In Mogadishu is er een gratis ambulancedienst, Aamin 999, gerund door vrijwilligers. Deze biedt de klok rond medische interventies aan. Dit ziekenvervoer draait volledig op donaties.³⁸⁷

Hoewel bronnen stellen dat minderheidsgroepen zoals Bantoe, Tumaal, Rerhamar/Benadiri en Madhibani slachtoffer zijn van maatschappelijke uitsluiting, rechtenschendingen en gebrek aan bescherming, blijkt uit onderzoek door de EASO COI-dienst (09/2021) dat er geen op clangebaseerde discriminatie bestaat in de zorgsector in de hoofdstad.³⁸⁸

De toegang tot gezondheidszorg voor ontheemden is beperkt. Er zijn mobiele zorgteams actief aan de rand van enkele ontheemdenkampen maar de werking hiervan is niet officieel gereguleerd.³⁸⁹ Een onderzoek van IDMC (01/2020) stelt dat de toegang tot gratis gezondheidszorg bestemd voor IDP's ook toegankelijk is voor de overige inwoners van de hoofdstad. Diegenen die het kunnen betalen, verkiezen de privé-initiatieven die beter uitgerust zijn en minder druk bezocht worden.³⁹⁰

Het gebrek aan een functionerende gezondheidszorg en financiële middelen beperken de mogelijkheden van de overheid tijdens de corona-epidemie.³⁹¹ Eén ziekenhuis in het land kan coronapatiënten behandelen, het De Martini-hospitaal in Mogadishu, met beperkte middelen.³⁹² De kwetsbaarste inwoners tijdens de pandemie zijn de vele ontheemden in de stad volgens een studie van het ACRC (05/2022). De overheid is zich hiervan bewust en voert belastingvrijstellingen in op de invoer van bepaalde goederen waaronder voedsel. Toch zijn deze maatregelen voor sommige ontheemden niet voldoende.³⁹³

De langdurige droogte in Somalië leidt tot een toenemend risico op een hongersnood, waaronder in de ontheemdenkampen in de hoofdstad. De Integrated Food Security Phase Classification, een multi-partnerinitiatief voor het verbeteren van voedselzekerheid, voedingsanalyse en besluitvorming,

³⁸² DIS, 11/2020, p. 27, [url](#)

³⁸³ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 37, [url](#); UNSOM, 02/04/2022, [url](#)

³⁸⁴ UNSOM, 02/04/2022, [url](#)

³⁸⁵ DIS, 11/2020, pp. 44-45, [url](#)

³⁸⁶ ACCORD, 19/04/2021, [url](#)

³⁸⁷ UNMAS (Roberts R.), 12/12/2018, p. 30, [url](#); Africa News (Shaban A. R. A.), 02/02/2020, [url](#)

³⁸⁸ UK Home Office, 01/2019, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service, 23/09/2020, pp. 41-42, [url](#); EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 40, [url](#)

³⁸⁹ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 40, [url](#)

³⁹⁰ IDMC, 01/2020, p. 37, [url](#)

³⁹¹ WHO, 05/2020, p. 1, [url](#); One (Warah R.), 27/09/2021, [url](#)

³⁹² One (Warah R.), 27/09/2021, [url](#); WHO, 17/08/2021, [url](#)

³⁹³ ACRC (Bukanya B. et al.), 04/2022, pp. 12-13, [url](#)

klasseert de voedselsituatie in de kampen als IPC-fase 4 (Noodsituatie)³⁹⁴, de op een na ernstigste crisissituatie. Het sterftcijfer, zowel het algemene sterftcijfer (*Crude Death Rate*) als het sterftcijfer van kinderen onder de 5 jaar (*Under-Five Death Rate*), zijn sterk gestegen in de spontane ontheemdenkampen.³⁹⁵ De VN-Veiligheidsraad (13/05/2022) meldt dat de nieuwe ontheemden die in Mogadishu aankomen, ondervoed zijn.³⁹⁶

8.4.2. Onderwijs

Sinds 1991 is er geen formeel onderwijssysteem in Somalië. Toegankelijkheid en kwaliteit zijn de twee uitdagingen voor de overheid op dit gebied, volgens een studie van HI (08/2021). Tijdens de laatste drie regeringen heeft de overheid vooruitgang geboekt: een onderwijsbeleid is ontwikkeld maar nog steeds niet gepubliceerd.³⁹⁷ Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Hoger Onderwijs heeft echter beperkte middelen en controle over de onderwijsinstellingen in het land, volgens het rapport van de Bertelsmann Stiftung (07/2020).³⁹⁸ Voor de standaardisering van het onderwijs neemt de overheid enkele belangrijke stappen zoals de introductie van een nieuw schoolsysteem in 2018 en een gestandaardiseerde opleiding voor het secundair onderwijs in 2020.³⁹⁹ In juli 2021 beslist de overheid samen met de federale lidstaten een adviesraad voor onderwijs te vormen, een gezamenlijk curriculum op te stellen en een onafhankelijk beoordelingsinstantie op te richten, verantwoordelijk voor de nationale examens en certificaten.⁴⁰⁰

Het onderwijs in de steden is voornamelijk georganiseerd door verschillende niet-gouvernementele actoren. De meeste kinderen krijgen onderwijs in religieuze scholen. Naast het reguliere schoolsysteem zijn er in Mogadishu vele *madradas* of in het Somali *dugsi Quran* (koranscholen). Ouders proberen hun kinderen naar beide schoolsystemen te sturen. Diegenen die de kostprijs van het reguliere systeem niet kunnen betalen, sturen hun kinderen enkel naar de *madradas*. Deze koranscholen zijn ook niet gratis, maar minder duur. Bovendien worden kinderen niet meteen van de koranschool gestuurd wanneer de ouders niet kunnen betalen, volgens Jutta Bakonyi (09/2021).⁴⁰¹

Mogadishu telt ongeveer 250 basisscholen (waaronder 222 privéscholen), 200 middelbare scholen en ongeveer 100 instellingen voor hoger onderwijs. Vele scholen zijn in privéhanden en kunnen onbetaalbaar zijn, zeker voor de ontheemden in de stad.⁴⁰² De geraadpleegde bronnen tellen tussen de 40 en 70 universiteiten in de hoofdstad.⁴⁰³ Onderzoek door HIPS (07/2020) wijst uit dat winstbejag en het gebrekkige toezicht door de overheid de aanwas van deze particuliere instellingen voor hoger onderwijs voedt.⁴⁰⁴ De Britse denktank Overseas Development Institute (ODI) (02/2020) stelt dat de Somali National University de enige openbare universiteit is. Alle andere zijn in privéhanden en opgericht door de diaspora, religieuze organisaties, ngo's en ondernemers. Deze instellingen overleven op studentenbijdrages.⁴⁰⁵

³⁹⁴ Het IPC hanteert vijf verschillende fasen van acute voedselonzekerheid: 1) Minimaal/Geen, (2) Gestrest, (3) Crisis, (4) Noodsituatie, (5) Catastrofe/Hongersnood. In: IPC, 2022, [url](#)

³⁹⁵ Integrated Food Security Phase Classification (IPC), 04/06/2022, pp. 1, 3, [url](#)

³⁹⁶ UNSC, 13/05/2022, p. 8, [url](#)

³⁹⁷ HIPS, 08/2021, pp. 6, 8, [url](#)

³⁹⁸ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

³⁹⁹ UNSOM, 24/07/2018, [url](#); Hiiraan, 02/09/2020, [url](#)

⁴⁰⁰ HIPS, 08/2021, p. 5, [url](#)

⁴⁰¹ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 42, [url](#)

⁴⁰² ReDSS, 13/05/2019, p. 55, [url](#); The World Bank, 08/2019, p. 4, [url](#)

⁴⁰³ ODI (Pellini A., Abdi D. I., Salah G. et al.), 02/2020, p. 22, [url](#); HIPS, City University of Mogadishu, 07/2020, [url](#)

⁴⁰⁴ HIPS, City University of Mogadishu, 07/2020, pp. 17-18, [url](#)

⁴⁰⁵ ODI (Pellini A., Abdi D. I., Salah G. et al.), 02/2020, p. 22, [url](#)

Volgens de voorlopige Grondwet is basis- en secundair onderwijs gratis. Verschillende bronnen melden dat dit in realiteit niet zo is.⁴⁰⁶ De Finse COI-dienst (10/2018) stelt dat alle onderwijsvormen betalend zijn. Zelfs scholen die door ngo's worden gerund en beweren gratis onderwijs te geven, rekenen *service fees* aan voor onder andere lesmateriaal.⁴⁰⁷ In het regulier basisonderwijs ligt de maandelijkse kostprijs tussen de \$ 10 en \$ 50, volgens EASO COI-onderzoeksdienst (09/2021).⁴⁰⁸ Volgens een onderzoek van de koepelorganisatie ReDSS (05/2019) sturen veel ontheemden hun kinderen naar de *madrassas* (koranscholen) door de hoge schoolkosten.⁴⁰⁹ Privéscholen vragen tussen de \$ 5 en \$ 500 per maand, uniformen en materiaalkosten niet inbegrepen.⁴¹⁰

De Wereldbank (03/2021) stelt dat leraren in het basisonderwijs in Benadir slecht opgeleid zijn, zowel op pedagogisch vlak als op kennisgebied.⁴¹¹ Ook de kwaliteit van het hoger onderwijs is ondermaats, aldus HIPS en de City University of Mogadishu (07/2020).⁴¹² Somalia kampt met een gebrek aan onderwijzend personeel. Deze job is slecht betaald. De loonbarema's zijn niet vastgelegd.⁴¹³

In het algemeen is het basisonderwijs in IDP-kampen gratis maar families moeten wel bijkomende kosten betalen zoals schoolgerief en vervoer. Deze kosten nemen toe in het secundair onderwijs dat enkel buiten het IDP-kamp beschikbaar is. Enkele internationale organisaties zoals Save the Children en Norwegian Refugee Council (NRC) geven ondersteuning aan ontheemde kinderen.⁴¹⁴ Omdat de leerkrachten in de IDP-nederzettingen zelden opgeleid zijn, ligt de kwaliteit van het onderwijs er lager.⁴¹⁵

De VN-Veiligheidsraad en UNICEF wijst erop dat de aanhoudende droogte de toegang tot onderwijs voor veel kinderen verstoort.⁴¹⁶

8.4.3. Huisvesting

De bevolking van Mogadishu groeit aan in een snel tempo. De stad ervaart al bijna twee decennia een echte vastgoedhousse, aangewakkerd door terugkerende Somaliërs en de geldtransfers vanuit de diaspora.⁴¹⁷ Volgens een rapport van de Finse COI-onderzoeksdienst van 2018 leidt de bevolkingsgroei in de stad tot meer landconflicten. Terugkeerders eisen het land op dat ooit toebehoorde aan hun directe of uitgebreide familie. Dit heeft tot uitzettingen van ontheemden en/of leden van minderheidsgroepen en minderheidsclans in de stad geleid. Er bestaat geen wettelijk kader om deze gronddisputen te regelen.⁴¹⁸

De grondprijs in Mogadishu is sinds 2012 naar schatting vertienvoudigd, aldus een rapport van IIED van januari 2019. Verschillende factoren verklaren die stijging: de verwarring over het eigendomsrecht door het gebrek aan een officiële regelgeving, het onrechtmatig verwerven van openbare gronden door particulieren, de instroom van IDP's en de toename van het aantal terugkeerders. Ten slotte is er ook de aanwezigheid van buitenlanders, waaronder de internationale ontwikkelingsorganisaties, die

⁴⁰⁶ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, pp. 42-43, [url](#)

⁴⁰⁷ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 33, [url](#)

⁴⁰⁸ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, p. 42, [url](#)

⁴⁰⁹ ReDSS, 13/05/2019, p. 55, [url](#)

⁴¹⁰ EASO, 09/2021, p. 42, [url](#)

⁴¹¹ The World Bank, 10/03/2021, p. 7, [url](#)

⁴¹² HIPS, City University of Mogadishu, 07/2020, pp. 17-18, [url](#)

⁴¹³ HIPS, 08/2021, p. 10, [url](#)

⁴¹⁴ IDMC, 01/2020, p. 34, [url](#)

⁴¹⁵ IDMC, 01/2020, p. 36, [url](#)

⁴¹⁶ UNSC, 13/05/2022, p. 8, [url](#); UNICEF, 24/07/2022, [url](#)

⁴¹⁷ IIED (Earle L.), 06/2021, p. 5, [url](#)

⁴¹⁸ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#); IIED (Earle L.), 06/2021, p. 5, [url](#)

zich hoge prijzen kunnen veroorloven voor onroerend goed.⁴¹⁹ Vele huishoudens met een laag inkomen verhuizen naar de rand van de stad. Sommige gaan uiteindelijk in IDP-nederzettingen wonen omdat dit het enige onderdak is dat ze zich kunnen veroorloven.⁴²⁰

Voor de huur van een woning in de formele sector, het verkrijgen van een lening of het verkrijgen van officiële documenten is een identiteitsbewijs nodig. IIED stelt in september 2019 dat gevestigde inwoners van Mogadishu makkelijker een identiteitskaart verkrijgen dan IDP's.⁴²¹

Het Somalische patriarchale normen- en waardensysteem creëert een ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en beperkt ook de toegang tot huisvesting voor vrouwen. Vrouwen zijn afhankelijk van mannen voor grondbezit, het huren van een woonst of tijdelijk onderdak. Ze hebben minder economische mogelijkheden die hen in staat stellen iets op eigen houtje te huren en minder toegang tot relevante persoonlijke netwerken die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een woonst.⁴²² Dit maakt alleenstaande vrouwen, weduwes of gescheiden vrouwen en eenoudergezinnen geleid door vrouwen kwetsbaar.⁴²³

Negatieve beeldvorming bemoeilijkt de toegang tot huisvesting voor jonge, alleenstaande mannen, aldus IIED (09/2019). Ze dragen vaak het stigma dat ze problemen kunnen veroorzaken of dat ze zich zouden aansluiten bij AS.⁴²⁴

Volgens het stadsbestuur en IIED telt de hoofdstad 480 informele nederzettingen.⁴²⁵ IOM schat het aantal sites op 1.082.⁴²⁶ Volgens onderzoek aan het Londense Institute for Global Health (05/2021) heeft geen enkel van deze sites een formeel statuut. Er is geen enkel door de overheid of de VN gerund "IDP-kamp".⁴²⁷ Informele actoren, de zogeheten *gatekeepers* of *informal settlement managers* (ISM), beheren deze sites, in ruil voor een 10 à 30 % van de hulpgoederen die een ontheemde ontvangt.⁴²⁸

Onderzoekers verbonden aan Tana Copenhagen noemen de situatie in deze nederzettingen erbarmelijk. De huisvesting bestaat voornamelijk uit zelfgemaakte constructies met golfplaten of de zogenaamde *buuls*, tijdelijke onderkomens gemaakt van stokken, plastic en stof.⁴²⁹ Een studie van de Bertelsmann Stiftung (04/2020) beschouwt de toestand in deze kampen als catastrofaal. Er zijn geen ondersteunende structuren die hen in staat stellen toegang te krijgen tot diensten.⁴³⁰ Verschillende districten in de stad zijn ontoegankelijk voor humanitaire hulp. De meerderheid van de bevolking in Mogadishu kampt met voedselononzekerheid en de hoogste ondervoedingscijfers onder de IDP's, volgens EASO (09/2021).⁴³¹ De Finse COI-dienst stelt dat, op het vlak van humanitaire omstandigheden, de ontheemden zich in de slechtste positie bevinden.⁴³²

⁴¹⁹ IIED (Kamau C. et al.), 01/2019, p. 3, [url](#), IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 12, [url](#)

⁴²⁰ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 15, [url](#)

⁴²¹ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 15, [url](#)

⁴²² IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 36, [url](#)

⁴²³ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, pp. 35, 36, 39, [url](#)

⁴²⁴ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, pp. 35-37, [url](#)

⁴²⁵ BRA, 01/2019, p. 5, [url](#); IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#)

⁴²⁶ IOM, 23/11/2020, p. 160, [url](#)

⁴²⁷ Institute Global Health – University College London (Jelle M. et al), 24/05/2021, [url](#)

⁴²⁸ ACRC (Earle, L.), 08/2021, p. 5, [url](#); The New Humanitarian (Mumin A.A.), 18/07/2019, [url](#); Tana Copenhagen (Bonnet C. et al.), 2020, p. 452, [url](#)

⁴²⁹ Tana Copenhagen (Bonnet C. et al.), 2020, p. 451, [url](#)

⁴³⁰ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, p. 30, [url](#)

⁴³¹ EASO, *Somalia, Socio-Economic Indicators*, 09/2021, pp. 18, 29, [url](#)

⁴³² Finnish Immigration Service, 07/08/2020, p. 34, [url](#)

8.4.4. Dienstverlening (water en elektriciteit)

De waterdistributie is geen overheidszaak maar in handen van privébedrijven, humanitaire organisaties en ngo's.⁴³³ Hoewel de dienstverlening in de steden beter is dan op het platteland, is er een aanzienlijke ongelijkheid tussen de verschillende steden. Mogadishu heeft de beste toegang tot de diverse diensten. In de hoofdstad heeft, volgens een rapport van de Wereldbank (2020), bijna ieder huishouden toegang tot leidingwater.⁴³⁴ Het onderzoek van de Finse COI-dienst (09/2020) wijst uit dat het leven in Mogadishu in het algemeen duur is. De basisdienstverlening, zoals water, is niet gratis.⁴³⁵ Arme huishoudens in de steden hebben in het algemeen geen toegang tot leidingwater en zijn afhankelijk van ondiepe putten, volgens een analyse van IIED (06/2021).⁴³⁶

Enkel privébedrijven voorzien elektriciteit bij gebrek aan een nationaal netwerk. Bijna alle huishoudens in Mogadishu hebben tot 20 uur per dag elektriciteit in huis.⁴³⁷ De elektriciteit is bij de duurste ter wereld.⁴³⁸ Zonne-energie wordt in sommige informele nederzettingen gebruikt.⁴³⁹

De mate van toegang tot diensten hangt volgens de Wereldbank (2020) af van de clanverwantschap. De noordelijke, centrale en zuidelijke delen van Mogadishu worden bijvoorbeeld bevoorrad door andere waterbedrijven die eigendom zijn van verschillende subgroepen van de Hawiye.⁴⁴⁰

In het algemeen hebben de ontheemden in de steden minder toegang tot de diensten, aldus de Wereldbank (2020).⁴⁴¹ Over de levensomstandigheden in de kampen stelt Deprose Muchenda, directeur van AI voor Oost- en Zuid-Afrika, dat de meerderheid van de ontheemden leven in overbevolkte kampen met onvoldoende voorzieningen en toegang tot schoon water en sanitair en gezondheidszorg.⁴⁴²

⁴³³ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

⁴³⁴ The World Bank, 2020, pp. 46-47, [url](#)

⁴³⁵ Finnish Immigration Service, 23/09/2020, p. 32, [url](#)

⁴³⁶ IIED (Earle L.), 06/2021, [url](#)

⁴³⁷ The World Bank, 2020, p. 48, [url](#)

⁴³⁸ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴³⁹ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 29, [url](#)

⁴⁴⁰ The World Bank, 2020, p. 101, [url](#)

⁴⁴¹ The World Bank, 2020, p. 49, [url](#)

⁴⁴² AI, 21/07/2020, [url](#)

Samenvatting

De veiligheidssituatie in Somalië blijft onstabiel. De terreurgroep AS wordt door verschillende bronnen, waaronder de VN-Veiligheidsraad, gezien als een ernstige bedreiging voor de vrede en veiligheid in het land. AS is de zichtbaarste bron van onveiligheid in Somalië maar niet de enige. Chronische conflicten tussen gemeenschappen en politieke conflicten blijven een belangrijk destabiliserend element. Volgens ACLED-gegevens vinden de meeste veiligheidsincidenten tijdens de verslagperiode plaats in de regio Banadir, gevolgd door Lower Shabelle en Lower Juba.

Het langdurig verkiezingsproces destabiliseert het politieke landschap en het veiligheidsklimaat. AS heeft hiervan geprofiteerd om zijn positie te versterken. De VN-Veiligheidsraad merkt op dat het verkiezingsproces tot meer aanvallen van AS leidt, vooral op locaties waar de parlementsverkiezingen plaatsvinden waaronder Mogadishu.

In Mogadishu beschrijft het aantal door ACLED geregistreerde geweldincidenten een stijgende lijn. Het geweld kent twee piekmomenten, namelijk februari 2022 en april 2022. De maanden voorafgaand aan respectievelijk de parlementaire (april 2022) en presidentiële verkiezingen (15 mei 2022). In vergelijking met de vorige verslagperiode zijn er gemiddeld meer door ACLED geregistreerde veiligheidsincidenten per maand in deze verslagperiode (56,8 per maand versus 42,7).

Mogadishu wordt tijdens de verslagperiode getroffen door schietincidenten tussen AS en de veiligheidsdiensten en de ATMIS-troepen van het Oegandese leger. ACLED registreert ook schietpartijen tussen legereenheden onderling, het leger en de politie (hierbij worden soms clanmilities ingezet) en door onbekende gewapende groepen. Daarnaast gebeuren er gerichte moorden met vuurwapens, terreuraanslagen met geïmproviseerde explosieven (vooral autobommen), granaat- en mortieraanvallen en aanslagen door AS-zelfmoordterroristen.

Een analyse van de door ACLED geregistreerde incidenten geeft aan dat er twee hoofdtypes van geweld zijn in Mogadishu in de verslagperiode: geweld door middel van vuurwapens (61 %) en granaten (26 %). Ze worden voornamelijk opgeëist door of toegeschreven aan AS. Wat de overige gebruikte explosieven betreft, registreert ACLED meer gewelddaden met IED's dan met mortieren en zelfmoordbomgordels. Granaataanslagen tegen de veiligheidsdiensten leiden soms tot een vuurgevecht.

AS voert in Mogadishu gerichte moordaanslagen en terreuraanvallen uit op onder meer binnen- en buitenlandse overheidsambtenaren, de aanwezige veiligheidstroepen, verkiezingsafgevaardigden, clanoudsten en zakenlui, en dit onder meer in het zwaarbewaakte Halane-complex in de buurt van de internationale luchthaven, in hotels, politiebureaus, aan kruispunten, controleposten en overheidsgebouwen. De geraadpleegde bronnen registreren ook geweldincidenten van ISS zoals granaataanvallen.

Naast terreurgroepen zijn er ook nog andere actoren verantwoordelijk voor het geweld, zoals de Somalische veiligheidsdiensten (SNA, SPF, NISA), clanmilities en onbekende gewapende groepen.

Officiële cijfers over incidenten en (burger)slachtoffers in Mogadishu zijn niet beschikbaar. Burgers worden soms doelbewust (bijvoorbeeld personen werkzaam in de administratie en zakenlui) en soms als nevenschade (als passant bij een bomaanslag) slachtoffer van het geweld. Tijdens de verslagperiode registreert ACLED 73 incidenten als *violence against civilians* met 66 burgerdoden. Het geweld dat ACLED registreert onder *explosions/remote violence* maakt in de huidige verslagperiode 66 doden, waarvan de meerderheid burgers.

Verschiedende bronnen waarschuwen dat de focus op het terreurgeweld in de hoofdstad andere vormen van geweld aan de aandacht onttrekt. Het is ook niet altijd duidelijk wie effectief verantwoordelijk is voor het geweld noch wat het motief is. Deze bronnen wijzen op het wanbeheer, de corruptie, de

clanrivaliteit, de slechte coördinatie binnen de veiligheidsdiensten en het gebrek aan civiele controle. Tijdens de ordehandhaving doen zich misbruiken voor. Er heerst een klimaat van straffeloosheid. AS is diep geïnfiltrerd in de veiligheidsdiensten, die er niet in slagen de burgerbevolking afdoende te beschermen tegen het (terreur)geweld. Bovendien heerst er een wantrouwen tegen deze diensten. Hierdoor staan burgers in voor hun eigen veiligheid en bescherming en beroepen ze zich op clanoudsten, invloedrijke zakenlui, milities, burgergroepen, religieuze autoriteiten, privémilities en AS. De clan van de Hawiye is dominant in de hoofdstad, voornamelijk de subclans van de Abgaal, Habar Gidir en Murasade, en enkel zij hebben milities actief in de hoofdstad. Somali van andere clans kunnen bescherming genieten van een lokale beschermheer. De clan waartoe een persoon behoort biedt geen bescherming tegen indirect geweld ("being at the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval van een onbekende dader of tegen een aanslag van AS, aldus verschillende bronnen. Wel kan de clan als afschrikkingsmiddel dienen voor gewelddadige misdrijven.

Bepaalde hoofdstedelijke districten zijn veiliger dan andere. De geraadpleegde bronnen stellen dat de overheid in bepaalde districten in het noorden, in de periferie van de stad, nauwelijks of niet aanwezig is en bestempelen de districten Heliwaa, Yaaqshiid en Dayniile als onveilig. De meeste van de door ACLED geregistreerde gewelddaden vonden in de verslagperiode plaats in Dayniile, gevolgd door de districten Yaaqshiid Hodan en Dharkenley.

Eind juni 2022 schat UNHCR het aantal ontheemden in Somalië op 2,97 miljoen. Mogadishu kent de grootste concentratie van ontheemden in het hele land. Volgens de overheid woont een derde van het totaal aantal ontheemden in de hoofdstad. Ze leven verspreid over naar schatting 700 informele nederzettingen, samen met andere kwetsbare groepen: economische vluchtelingen en armen. Terugkeerders uit de diaspora, uit Kenia, Libië en Jemen, settelen zich ook meestal in de hoofdstad. Uit armoede en bij gebrek aan netwerk belanden sommigen onder hen in de IDP-nederzettingen. Somalië wordt geconfronteerd met de ergste droogte in 40 jaar tijd. Dit is de hoofdreden voor migratie van ontheemden binnen en naar de stad tijdens deze verslagperiode. Er zijn geen exacte cijfers voor Mogadishu maar naar schatting zijn tussen de 600.000 en 845.000 personen ontheemd. Zij leven in illegale, geïmproviseerde kampen, beheerd door privépersonen (*gatekeepers*), die zich nu steeds meer concentreren aan de rand van de stad, buiten het bereik van infrastructuur en basisvoorzieningen. In deze verslagperiode registreert UNHCR 245.000 nieuwe ontheemden naar en in de regio Banadir. De voornaamste reden is de droogte (217.000).

Mogadishu blijft de belangrijkste economische hub, ondanks de chronische onveiligheid. Sinds 2013 is de economische situatie gestaag aan het verbeteren maar de groeimarge is te klein om genoeg werk te voorzien voor de groeiende arbeidsbevolking. Het economisch herstel vertraagt, en de armoede vergroot, door natuurrampen (sprinkhanenplaag, overstromingen, droogte) en de gevolgen van de coronapandemie. De arbeidsmarkt is zeer beperkt. De meerderheid van de inwoners verdienen een inkomen via de informele economie. Het conflict tussen Rusland en Oekraïne en de droogte zorgen voor stijgende voedsel- en olieprijsen. Dagelijks komen nieuwe ontheemden, uit de door droogte geteisterde gebieden wat de druk op de schaarse hulpbronnen vergroot. Gezondheidszorg, onderwijs, huisvesting en dienstverlening in de hoofdstad zijn ondermaats.

De pandemie en de droogte treft ontheemden, die al in een kwetsbare positie zitten, zwaar. Ze lijden disproportioneel onder werkloosheid, de hoge voedsel- en olieprijsen en gebrek aan water, sanitaire voorzieningen en gezondheidszorg.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Banadir Regional Administration (BRA) via een VN-medewerker in Somalië, e-mail, 18/02/2020, identiteit en contactgegevens niet meegegeven om de veiligheid van deze bron te garanderen

Hansen S. J., professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika waaronder al-Shabaab (AS), e-mail, 24/08/2019, 23/11/2020, stig.hansen@nmbu.no

Menkhaus K., professor politieke wetenschappen aan de universiteit van Zuid-California en Somalië-expert, e-mail, 06/01/2022, [kemenkhaus@davidson.edu](mailto:kemenkhaus@ davidson.edu)

Geschreven en audiovisuele bronnen

7DNews (Osman A.), *Somalia Makes Security Changes Following Reports of Al-Shabaab Intelligence Infiltration*, 28/07/2018, <https://7dnews.com/news/somalia-makes-security-changes-following-reports-of-al-shabaab-intelligence-infiltration> [geraadpleegd op 22/01/2019]

Africa News (Shaban A. R. A.), *Somalia's free ambulance appeals for \$6.454 to clear impounded vehicles*, 02/02/2020, <https://www.africanews.com/2020/02/02/somalia-s-free-ambulance-appeals-for-6454-to-clear-impounded-vehicles/> [geraadpleegd op 16/06/2021]

African Cities Research Consortium (ACRC) (Earle L.), *Mogadishu City: Scoping study*, 08/2021, https://www.african-cities.org/wp-content/uploads/2021/08/ACRC_Mogadishu_City-Scoping-Study.pdf [geraadpleegd op 24/02/2022]

African Development Bank Group (AFDB), *Somalia Economic Outlook, Recent Macroeconomic and Financial Developments [website]*, laatste update 2022, <https://www.afdb.org/en/countries-east-africa-somalia/somalia-economic-outlook> [geraadpleegd op 01/09/2022]

African Development Bank Group (AFDB), *Somalia, Country Profile*, 21/01/2022, <https://www.afdb.org/en/documents/somalia-country-profiles> [geraadpleegd op 31/08/2022]

African Development Bank Group (AFDB), *Somalia Economic Outlook, Recent Macroeconomic and Financial Developments [website]*, laatste update 2022, <https://www.afdb.org/en/countries-east-africa-somalia/somalia-economic-outlook> [geraadpleegd op 01/09/2022]

AFRICA NEWS, AFP, *Somalia leaders agree to hold delayed elections*, 15/01/2022, <https://www.africanews.com/2022/01/10/somalia-leaders-agree-to-hold-delayed-elections/> [geraadpleegd op 08/09/2022]

African Research Consortium (Sverdlik A. et al.), *Towards a comparative understanding of community-led and collaborative responses to Covid-19 in Kampala, Mogadishu and Nairobi*, 06/2022, https://www.african-cities.org/wp-content/uploads/2022/06/ACRC_Working_Paper_5_June_2022.pdf [geraadpleegd op 25/08/2022]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Sector 1 profile Mogadishu*, 25/08/2016, <http://amisom-au.org/wp-content/uploads/2013/11/Sector-1-Mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Ugandan Formed Police Unit saluted for distinguished service to Somalia*, 30/07/2019, https://amisom-au.org/wp-content/cache/page_enhanced/amisom-au.org/2019/08/ugandan-formed-police-unit-saluted-for-distinguished-service-to-somalia_index.html [geraadpleegd op 16/06/2021]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *300 Darwish forces graduate and will take over liberated areas across Somalia*, 14/02/2020, <https://reliefweb.int/report/somalia/300-darwish-forces-graduate-and-will-take-over-liberated-areas-across-somalia> [geraadpleegd op 05/07/2022]

African Union Transition Mission in Somalia (ATMIS), *Military Component*, s.d., <https://atmis-au.org/military-component/> [geraadpleegd op 05/07/2022]

African Union Transition Mission in Somalia (ATMIS), *Mission Profile, Police Component*, 2022, <https://atmis-au.org/police-component/> [geraadpleegd op 05/07/2022]

African Union Transition Mission in Somalia (ATMIS), *About ATMIS*, s.d., <https://atmis-au.org/about-atmis/> [geraadpleegd op 05/07/2022]

Agence France-Presse (AFP) via The East African, *Several killed in jihadist-claimed blast in Somali capital*, 12/01/2022, <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/rest-of-africa/several-killed-in-jihadist-claimed-blast-in-somali-capital-3680036> [geraadpleegd op 12/07/2022]

Agence France-Presse (AFP) via The East African, *From AMISOM to ATMIS: Will new AU mission in Somalia succeed?*, 01/04/2022, <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/from-amisom-to-atmis-will-new-au-mission-in-somalia-succeed-3768488> [geraadpleegd op 05/07/2022]

Al Jazeera, *Several killed in attack targeting Somalia election delegates*, 10/02/2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/10/car-bomb-targeting-somalia-election-delegates-kills-six> [geraadpleegd op 12/07/2022]

Al Jazeera, *Several killed in Mogadishu as al-Shabab attacks police stations*, 16/02/2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/16/several-killed-in-mogadishu-as-al-shabab-attacks-police-stations> [geraadpleegd op 11/07/2022]

Al Jazeera, *UN authorises new AU mission in Somalia to dislodge armed groups*, 01/04/2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/4/1/un-authorises-new-au-mission-in-somalia-to-dislodge-armed-groups> [geraadpleegd op 05/07/2022]

Al Jazeera, *Somalia elect Hassan Sheikh Mohamud as new president*, 15/05/2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/15/somalia-elects-hassan-sheikh-mohamud-as-president> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Al Jazeera (Deng N.), *Refugees in Kenya's Kakuma and dadaab camps are still in limbo*, 28/05/2022, <https://www.aljazeera.com/opinions/2022/5/28/refugees-in-kenyas-kakuma-and-dadaab-camps-are-still-in-limbo#:~:text=In%20March%202021%2C%20Kenya%20ordered,a%20plan%20to%20do%20so> [geraadpleegd op 29/08/2022]

American Enterprise Institute (AEI) - Critical Threats Project (Zimmerman K.), *Biden should reverse Trump's decision on Somalia*, 28/01/2021, <https://www.criticalthreats.org/analysis/biden-should-reverse-trumps-decision-on-somalia> [geraadpleegd op 26/05/2021]

Amnesty International (AI), *Annual report 2016/17 (covering 2016)*, 22/02/2017, http://www.ecoi.net/local_link/336580/466224_en.html [geraadpleegd op 08/09/2022]

Amnesty International (AI), *"We live in Perpetual Fear", Violations and Abuses of Freedom of Expressions in Somalia*, 03/02/2020, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5214422020ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 16/06/2021]

Amnesty International (AI), *Somalia, Internally displaced people surviving by the grace of god amidst covid19*, 21/07/2020, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/07/somalia-internally-displaced-people-surviving-by-the-grace-of-god-amidst-covid19/> [geraadpleegd op 16/06/2021]

Anadolu Agency (AA) (Dhaysane M.), *Somali commandos trained by Turkey back home*, 09/03/2021, <https://www.aa.com.tr/en/africa/somali-commandos-trained-by-turkey-back-home/2169184> [geraadpleegd op 28/05/2021]

Anadolu Agency (AA) (Dhaysane M.), *Somali Police announce curfew in capital ahead of presidential election*, 14/05/2022, <https://www.aa.com.tr/en/africa/somali-police-announce-curfew-in-capital-ahead-of-presidential-election/2587888> [geraadpleegd op 15/07/2022]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Data Africa*, via export tool geraadpleegde update: 01/07/2022, <https://www.acleddata.com/data/> [geraadpleegd op 06/07/2022]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *ACLED Actors and Interactions*, 12/2017, https://www.acleddata.com/wp-content/uploads/dlm_uploads/2017/12/Actors_FINAL.pdf [geraadpleegd op 25/02/2022]

- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2827/> [geraadpleegd op 20/05/2019]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED). Guide for Media Users*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2820/> [geraadpleegd op 20/05/2019]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Coding review Process*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/3705/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Anfragebeantwortung zu Somalia: Informationen zur Sicherheitslage in Ceelasha Biyaha (Elasha Biyaha) [a-9169-1]*, 13/05/2015, <https://www.ecoi.net/en/document/1052515.html> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD) via European Country of Origin Information Network (ecoi.net), *Somalia: Al-shabaab und Sickerheitslage; Lage von binnervertriebenen und Rückkehrerinnen; Schutz durch staatliche und nicht-staatliche Akteure, Dokumentation zum COI-webinar mit Markus Höhne und Jutta Bakonyi am 5 mai 2021*, 31/05/2021, https://www.ecoi.net/en/file/local/2052555/20210531_COI-Webinar+Somalia_ACCORD_Mai+2021.pdf [geraadpleegd op 02/06/2021]
- Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD) , *Anfragebeantwortung zu Somalia: Umgang mit psychisch kranken Personen; Zugang zu Behandlung von psychischen Erkrankungen; Umgang mit alkoholabhängigen Personen und Gefährdung; Behandlungsmöglichkeiten von Alkoholabusus [a-11559]*, 19/04/2021, <https://www.ecoi.net/de/dokument/2050497.html> [geraadpleegd op 22/02/2022]
- Bakonyi J., *The Political Economy of Displacement: Rent Seeking, Dispossession and Precarious Mobility in Somali Cities*, 15/10/2020, https://www.researchgate.net/publication/346080568_The_Political_Economy_of_Displacement_Rent_Seeking_Dispossession_and_Precarious_Mobility_in_Somali_Cities [geraadpleegd op 28/02/2022]
- Banadir Regional Administration (BRA), *Internally Displaced Person and Refugee Returnees Policy*, 01/2019, <https://www.refworld.org/pdfid/5cb4953e4.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- BBC, *Khilaafka doorashada Soomaaliya: Maxay yihiin ciidamada Haramacadka ee la hadal hayo? [Somali Election controversy: What are the Cheetahs in question?]*, 16/12/2020, <https://www.bbc.com/somali/51702312> [geraadpleegd op 28/05/2021]
- BBC, *Turkiga oo oo ka hadlay eedeynta loo jeediyay ee ku aaddan Haramcad iyo Gorgor [Turkije bespreekt de beschuldiging tegen de Haram'ad (jachtluipaarden) en de Gorgor (Arenden)]*, 18/05/2021, <https://www.bbc.com/somali/war-57160171> [geraadpleegd op 28/05/2021]
- BBC (Harper M.), *US troops back in Somalia to fight al-Shabab*, 01/06/2022, <https://www.bbc.com/news/world-africa-61631439> [geraadpleegd op 15/07/2022]
- Benadir Regional Administration (BRA), *About Benaadir*, 21/03/2019, <http://bra.gov.so/about-benaadir/> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Benadir Regional Administration (BRA) - Durable Solutions Unit (DSU), *Covid-19 in Mogadishu: a community-based cross-sectional study*, 11/2020, <https://dsu.so/wp-content/uploads/2020/11/COVID-19-in-Mogadishu-A-Community-Based-Survey-20112020.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), *Salafi jihadi armed groups and conflict (de-)escalation*, 12/2019, https://www.berghof-foundation.org/fileadmin/user_upload/2019_SJAG_CaseStudy_AlShabaab.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Bertelsmann Stiftung, *BTI Transformation Index, Somalia, Country Report 2020*, 13/07/2020, <https://www.bti-project.org/en/reports/country-report-SOM-2020.html#pos0> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- British Embassy Mogadishu, *Somali National Army Personnel graduate from UK led training in Baidoa*, 30/08/2019, <https://www.africanews.com/2019/08/30/somali-national-army-personnel-graduate-from-uk-led-training-in-baidoa/> [geraadpleegd op 16/06/2021]

- Bryld E., Kamau M., Mohamoud M. A., *Using an adaptive approach to making gatekeepers accountable to internally displaced persons in Mogadishu, Somalia*, in *Development in Practice*, 23/05/2020, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Using%20an%20adaptive%20approach%20to%20making%20gatekeepers%20accountable%20to%20internally%20displaced%20persons%20in%20Mogadishu%20Somalia.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA) (Tiwald A.), *Analyse der Staatendokumentation. Somalia. Lagekarten zur Sicherheitslage. Situation Maps: Security Situation*, 12/10/2015, http://www.ecoi.net/file_upload/1729_1445329638_soma-analyse-lagekarten-2015-10-12-endversion.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA), Staatssekretariat für Migration (SEM), *Sicherheitslage in Somalia. Bericht zur österreichisch-schweizerischen FFM*, 08/2017, http://www.ecoi.net/file_upload/5209_1502195321_ffm-report-somalia-sicherheitslage-onlineversion-2017-08-ke.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Braam D. H. et al., *Lockdowns, lives and livelihoods: the impact of COVID-19 and public health responses to conflict affected populations - a remote qualitative study in Baidoa and Mogadishu, Somalia* in *Conflict and Health*, Volume 15, Artikel 47, 12/06/2021, <https://conflictandhealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13031-021-00382-5> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Centre for Security Governance (CSG) (Menkhaus K.), *Non-State Security Providers and Political Formation in Somalia*, 27/04/2016, https://secgovcentre.org/wp-content/uploads/2016/11/NSSPs_in_Somalia_April2016.pdf [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Center on International Cooperation (CIC) (Keating M., Abshir S.), *The Politics of Security In Somalia*, 04/2018, https://cic.nyu.edu/sites/default/files/politics_of_security_in_somalia_2018_final_0.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Center on International Cooperation (CIC), *Vanda Felbab Brown*, 12/06/2019, <https://cic.nyu.edu/content/vanda-felbab-brown> [geraadpleegd op 26/05/2021]
- Combating Terrorism Center (CTC) (Warner J., Chapin E.), *Targeted Terror: The Suicide Bombers of al-Shabaab*, 01/02/2018, <https://ctc.usma.edu/wp-content/uploads/2018/02/Targeted-Terror-3.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Combating Terrorism Center (CTC) (Anzalone C.), *Black Banners in Somalia: The State of al-Shabaab's Territorial Insurgency and the Specter of the Islamic State*, 01/03/2018, <https://web.archive.org/web/20190808191457/https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/03/CTC-Sentinel-Vol11Iss3.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS / CGRA) - Cedoca, *Nota. ACLED: methodologie*, 21/05/2019, https://www.cgra.be/sites/default/files/content/download/files/nota_acled-methodologie_20190521.pdf [geraadpleegd op 21/05/2019]
- Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS) - Cedoca, *COI Focus Somalië. Veiligheidssituatie in Mogadishu, update*, 29/06/2021, <https://www.cgvs.be/nl/landeninfo/veiligheidssituatie-mogadishu-5> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS) - Cedoca, *COI Focus. Somalië. Veiligheidssituatie in Mogadishu*, 28/02/2022, <https://www.cgvs.be/nl/landeninfo/veiligheidssituatie-mogadishu-6> [geraadpleegd op 13/07/2022]
- Congressional Research Service, *In Focus, Al-Shabaab*, 16/01/2020, <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10170.pdf> [geraadpleegd op 02/06/2021]
- Council of the European Union, *Somalia: EU missions EUCAP and EUTM prolonged*, 12/12/2016, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/12/12/somalia-eu-missions-eucap-and-eutm-prolonged/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Counter Extremism Project, *Somalia: Extremisms and Terrorism*, 20/03/2020, <https://www.counterextremism.com/node/13547/printable/pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Crisis 24, *Somalia: Al-Shabaab claims responsibility for attack near Mogadishu's Aden Adde International Airport March 23 /update 1*, 23/03/2022, <https://crisis24.garda.com/alerts/2022/03/somalia-al-shabaab-claims-responsibility-for-attack-near-mogadishu-aden-adde-international-airport-march-23-update-1> [geraadpleegd op 08/07/2022]

Crisis24, *Somalia: Elevated security and sporadic violence likely ahead of the April 14 presidential election*, 24 maart 2022, <https://crisis24.garda.com/alerts/2022/03/somalia-elevated-security-and-sporadic-violence-likely-ahead-of-the-april-14-presidential-election> [geraadpleegd op 08/09/2022]

Crisis 24, *Somalia: Authorities relax COVID-19-related restrictions as of April 19 /update 24*, 19/04/2022, <https://crisis24.garda.com/alerts/2022/04/somalia-authorities-relax-covid-19-related-restrictions-as-of-april-19-update-24> [geraadpleegd op 06/09/2022]

Crisis24, *Somalia: Heightened security, localized disruptions, and sporadic violence likely in lead-up to May 15 presidential election*, 09/05/2022, <https://crisis24.garda.com/alerts/2022/05/somalia-heightened-security-localized-disruptions-and-sporadic-violence-likely-in-lead-up-to-may-15-presidential-election> [geraadpleegd op 05/07/2022]

Critical Threat (CT), *Gulf of Aden Security Review, Somalia*, 08/06/2022, <https://www.criticalthreats.org/briefs/gulf-of-aden-security-review/gulf-of-aden-security-review-june-8-2022> [geraadpleegd op 15/07/2022]

Combating Terrorism Center (CTC) (Maruf H., Joseph D.), *No End in Sight for the al-Shabaab Threat to Somalia*, 12/2018, <https://ctc.usma.edu/no-end-sight-al-shabaab-threat-somalia/> [geraadpleegd op 08/09/2022]

Daily Sabah (Mukhtar A. I.), *Al-Shabab's change of strategy*, 20/01/2020, <https://www.dailysabah.com/op-ed/2020/01/20/al-shababs-change-of-strategy> [geraadpleegd op 06/06/2021]

Danish Demining Group (DDG), *Dadaab Returnee Conflict Assessment*, 08/2017, <https://danishdemininggroup.dk/media/3802547/dadaab-returnee-conflict-assessment-ddg-2017.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]

Danish Immigration Service (DIS), Landinfo, *Update on security and protection issues in Mogadishu and South-Central Somalia, Including information on the judiciary, issuance of documents, money transfers, marriage procedures and medical treatment, Joint report from the Danish Immigration Service's and the Norwegian Landinfo's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia*, 12/03/2014, http://www.landinfo.no/asset/2837/1/2837_1.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

Danish Immigration Service (DIS), *Somalia. Health System*, 11/2020, https://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Landenotater/COI_report_somalia_health_care_nov_2020.pdf?la=en-GB&hash=3F6C5E28C30AF49C2A5183D32E1B68E3BA52E60C [geraadpleegd op 16/06/2021]

Danish Refugee Council (DRC), *The long walk to Mogadishu: Thousands of Drought-Affected IDPS Flee to The city*, 11/04/2022, <https://drc.ngo/it-matters/current-affairs/2022/4/drought-in-somalia-thousands-of-drought-affected-idps-flee-to-the-city/> [geraadpleegd op 29/08/2022]

Danish Refugee Council (DRC), *East Africa and the Great Lakes, Annual Report 2021*, 05/2022, <https://www.drc.ngo/media/o0td2vpr/eaql-annual-report-2021.pdf> [geraadpleegd op 29/08/2022]

Deutsche Welle (DW), *Somalia Security forces kill two gunmen trying to enter near base Mogadishu's airport*, 23/03/2022, <https://www.dw.com/en/somalia-security-forces-kill-two-gunmen-trying-to-enter-near-base-mogadishu-airport/a-61229793> [geraadpleegd op 08/07/2022]

Deutsche Welle (DW), *Attacks intensify as Somalia prepares for presidential election*, 29/03/2022, <https://www.dw.com/en/attacks-intensify-as-somalia-prepares-for-presidential-election/a-61293528> [geraadpleegd op 06/07/2022]

Elsevier (Bakonyi J., Chonka P., Stuvoy K.), *War and city-making in Somalia: Property, power and disposable lives in Political Geography*, Volume: 73, 2019, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0962629819300071> [geraadpleegd op 30/08/2022]

European Asylum Support Office (EASO), *Country of Origin Information report, South and Central Somalia Country overview*, 08/2014, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/COI-Report-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 26/05/2021]

European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information Report Somalia Security situation*, 20/12/2017, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]

European Asylum Support Office (EASO), *COI Query, Somalia, 14 October Battalion*, 19/07/2019, https://www.ecoi.net/en/file/local/2013097/2019_07_19_EASO_COI_QUERY_20_Somalia_14_October_Battalion.pdf [geraadpleegd op 08/09/2022]

European Asylum Support Office (EASO), *Somalia Actors, Country of Information Report*, 07/2021, https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2021_07_EASO_COI_Report_Somalia_Actors.pdf [geraadpleegd op 24/02/2022]

European Asylum Support office (EASO), *COI Report, Somalia Security situation*, 09/2021, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2021_09_EASO_COI_Report_Somalia_Security_situation.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

European Asylum Support office (EASO), *Somalia, Targeted Profiles*, 09/2021, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2021_09_EASO_COI_Report_Somalia_Targeted_profiles.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

European Asylum Support office (EASO), *Somalia, Actors*, 02/07/2021, <https://euaa.europa.eu/news-events/easo-publishes-coi-report-somalia-actors> [geraadpleegd op 30/08/2022]

European Asylum Support office (EASO), *Somalia. Key socio-economic indicators, Country of Origin Report*, 09/2021, https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2021_09_EASO_COI_Report_Somalia_Key_socio_economic_indicators_AC.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

European Parliament, *MOTION FOR A RESOLUTION, with request for inclusion in the agenda for a debate on cases of breaches of human rights, democracy and the rule of law pursuant to Rule 144 of the Rules of Procedure, on the situation in Kakuma refugee camp in Kenya*, 14/09/2021, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2021-0454_EN.html [geraadpleegd op 30/08/2022]

European Union Asylum Agency (EUAA), *Country Guidance Somalia 2022, Benadir/ Mogadishu [website]*, laatste update: 06/2022, <https://euaa.europa.eu/country-guidance-somalia-2022/benadirmogadishu> [geraadpleegd op 06/09/2022]

European Union Institute for Security Studies (Balthasar D.), *Somalia's federal agenda: From fragility to fragmentation?*, 06/2014, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_17_Somalia.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

Felbab-Brown V., *The Problem with Militias in Somalia: Almost Everyone Wants Them Despite Their Dangers, in Hybrid Conflict, Hybrid Peace: How Militias and Paramilitary Groups Shape Post-conflict Transitions*, New York: United Nations University, 04/2020, <https://i.unu.edu/media/cpr.unu.edu/post/3895/HybridConflictSomaliaWeb.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]

Finnish Immigration Service, *Fact Finding Mission to Mogadishu and Nairobi in January 2018*, 05/10/2018, https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf/2abe79e2-baf3-0a23-97d1-f6944b6d21a7/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf.pdf [geraadpleegd op 26/05/2021]

Finish Immigration Service, *Somalia: Fact-Finding Mission to Mogadishu in March 2020*, 23/09/2020, <https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Somalia+Fact-Finding+Mission+to+Mogadishu+in+March+2020.pdf/2f51bf86-ac96-f34e-fd02-667c6ae973a0/Somalia+Fact-Finding+Mission+to+Mogadishu+in+March+2020.pdf?t=1602225617645> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Forces Network, *What Are British Troops Doing In Somalia?*, 13/11/2017, <https://www.forces.net/news/what-are-british-troops-doing-somalia> [geraadpleegd op 16/06/2021]

- Forces Network, *Exclusive: How The British Army Are Helping To Restore Peace In Somalia*, 14/11/2017, <https://www.forces.net/news/exclusive-how-british-army-are-helping-restore-peace-somalia> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Foreign Policy (Boubacar G. D.), *We are winning in Somalia*, 26/07/2011, <https://foreignpolicy.com/2011/07/26/were-winning-in-somalia/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Foreign Policy (Sperber A.), *Somalia Is a Country Without an Army*, 07/08/2018, <https://foreignpolicy.com/2018/08/07/somalia-is-a-country-without-an-army-al-shabab-terrorism-horn-africa-amisom/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Foreign Policy (Detsch J.), *Somalia's al Qaeda Branch Has Gotten 'Bigger, Stronger, and Bolder' Since U.S. Exit*, 26/05/2022, https://foreignpolicy.com/2022/05/26/somalia-terrorism-al-shabab-us-military/?utm_source=PostUp&utm_medium=email&utm_campaign=Editors%20Picks%20OC&utm_term=42737&tpcc=Editors%20Picks%20OC [geraadpleegd op 06/07/2022]
- Foundation for Defense of Democracies (FDD)'s Long War Journal (Weiss C.), *Shabaab celebrates its assassinations in Mogadishu, jihadist attacks in the West*, 03/05/2022, <https://www.longwarjournal.org/archives/2022/05/shabaab-celebrates-its-assassinations-in-mogadishu-jihadist-attacks-in-the-west.php> [geraadpleegd op 04/07/2022]
- Foundation for Defense of Democracies (FDD)'s Long War Journal (Tobin A.), *Shabaab attacks international hub in Mogadishu where U.S. Embassy is located*, 23/03/2022, <https://www.longwarjournal.org/archives/2022/03/shabaab-attacks-international-hub-in-mogadishu-where-u-s-embassy-is-located.php> [geraadpleegd op 08/07/2022]
- Gamal M. (@mahmouedgamal44), *Timelapse satellite imagery of the Turkish military training base in Somalia known as Camp TURKSOM* [Twitterpost], 07/02/2021, <https://twitter.com/mahmouedgamal44/status/1358359157443858432> [geraadpleegd op 31/05/2021]
- Garowe Online, *Somalia: NISA in trouble as deputy chef's office raided*, 21/07/2018, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-nisa-in-trouble-as-deputy-chiefs-office-raided> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Garowe Online, *Al-Shabab appoints shadow governor for Somalia's capital*, 09/07/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/al-shabab-appoints-shadow-governor-for-somalias-capital> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Garowe Online, *Somali court slaps Mogadishu official with 3 year sentence over link with Al-Shabaab*, 17/02/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-court-slaps-mogadishu-official-with-3-year-sentence-over-al-shabaab-links> [geraadpleegd op 02/06/2021]
- Garowe Online, *Somalia: Mogadishu under lockdown as dignitaries arrive for Hassan Sheikh's big day*, 09/06/2022, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-mogadishu-under-lockdown-as-dignitaries-arrive-for-hassan-sheikh-s-big-day> [geraadpleegd op 07/07/2022]
- Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), *Promoting the economic and social participation of extremely poor households*, 04/2021, <https://www.giz.de/en/worldwide/96302.html> [geraadpleegd op 17/05/2021]
- Global Shelter Cluster, *Overview Banadir*, 2019, <https://www.sheltercluster.org/hub/banadir> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Goobjoog News, *Entrench NISA into LAW for efficiency and accountability-security expert*, 09/04/2019, <https://goobjoog.com/english/entrench-nisa-into-law-for-efficiency-and-accountability-security-expert/> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Goobjoob, *Somalia set to hold long delayed presidential election today*, 15/05/2022, <https://goobjoog.com/english/somalia-set-to-hold-long-delayed-presidential-election-today/> [geraadpleegd op 07/07/2022]

- Google Maps, *Darusalaam City*, s.d., <https://www.google.com/maps/place/Daarul+Salaam+City/@2.1380879,45.3168111,17z/data=!4m5!3m4!1s0x3d585d2c9e7b200d:0x63c67fbf84d76732!8m2!3d2.1380879!4d45.3189998> [geraadpleegd op 11/07/2022]
- Halbeeg, *14th October Battalion takes full charge of Mogadishu security*, 24/07/2018, <https://en.halbeeg.com/2018/07/24/14th-october-battalion-takes-full-charge-of-mogadishu-security/> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Halbeeg, *Over 300 specially-trained Danab soldiers conclude course in Mogadishu*, 19/04/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/04/19/over-300-specially-trained-danab-soldiers-conclude-course-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Hansen S. J., *Horn Sahel and Rift, Fault- lines of the African Jihad*, Londen: Hurst & Company publishers, 2019
- Harper M., *Mary Harper* [website], laatste update: 28/02/2012, <http://www.maryharper.co.uk/pages/home.html> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Harper M., *Everything you have told me is true – The many face of al-Shabaab*, Londen: Hurst & Company Publishers, 2019
- Hiraal Institute (HI), *A Losing Game: Countering Al-Shabab's Financial System*, 10/2020, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2020/10/A-Losing-Game.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Hiiraan, *Somalia launches standardized secondary schools curriculum*, 02/09/2020, <https://hiiraan.com/news4/2020/Sept/179789/somalia-launches-standardized-secondary-schools-curriculum.aspx> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Hiiraan, *Well known poet shot dead in Mogadishu*, 18/04/2022, <https://www.hiiraan.com/news4/2022/Apr/185879/well-known-poet-shot-dead-in-mogadishu.aspx> [geraadpleegd op 12/07/2022]
- Hiiraan, *Somali president condemns killing of renowned poet*, 19/04/2022, <https://www.hiiraan.com/news4/2022/Apr/185886/somali-president-condemns-killing-of-renowned-poet.aspx> [geraadpleegd op 12/07/2022]
- Hiiraan, *Second Former electoral delegate shot dead in Mogadishu*, 14/06/2022, <https://www.hiiraan.com/news4/2022/Jun/186603/second-former-electoral-delegate-shot-dead-in-mogadishu.aspx> [geraadpleegd op 12/07/2022]
- Horn Observer, *Turkish trained forces storm local radio station in Mogadishu*, 27/04/2021, <https://hornobserver.com/articles/854/Turkish-trained-forces-storm-local-radio-station-in-Mogadishu> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Human Rights Watch (HRW) (Frelick B.), *Closing Camps Won't Solve Kenya's Refugee Problem*, 13/04/2021, <https://www.hrw.org/news/2021/04/13/closing-camps-wont-solve-kenyas-refugee-problem> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), *Somalia: Update to SOM200233 on entry and exit requirements at land borders and airports, including documentation required; whether there are checkpoints for domestic and international travel; whether there are travel agencies that facilitate travel within and outside Somalia (2018-January 2022)*, 07/01/2022, <https://irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=458548&pls=1> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Institute for Security Studies Africa (ISS Africa) (Dessu M. K.), *AMISOM should provide more than security in Somalia*, 25/02/2021, <https://issafrica.org/iss-today/amisom-should-provide-more-than-security-in-somalia> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Institute for Security Studies Africa (ISS Africa)(Dessu Meressa K.), *Is the AU mission in Somalia changing in name only? The mandate and capacity of a new operation should allow robust engagement to deal with underlying political conflicts*, 29/03/2022, <https://issafrica.org/iss-today/is-the-au-mission-in-somalia-changing-in-name-only> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- Institute for Security Studies Africa (ISS Africa), *Peace & Security Council Report, Issue 147*, 06/2022, <https://issafrica.s3.amazonaws.com/site/uploads/psc-147.pdf> [geraadpleegd op 05/07/2022]

Institute Global Health – University College London (Jelle M. et al.), *Forced evictions and their social and health impacts in Southern Somalia: a qualitative study in Mogadishu Internally Displaced Persons (IDP) camps*, 24/05/2021, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/16549716.2021.1969117> [geraadpleegd op 08/09/2022]

Intelligence Briefs, *Surge in ISS Militant’s Activity Force Traders to Close Shops in Somalia’s Largest Bakara Market, Mogadishu*, 26/01/2022, <https://intelligencebriefs.com/surge-in-iss-militants-activity-force-traders-to-close-shops-in-somalias-largest-bakara-market-mogadishu/> [geraadpleegd op 15/07/2022]

Intelligence Fusion (Haynes W.), *The Threat of Al-Shabaab to Somalia in 2019* [blog], 26/02/2019, <https://www.intelligencefusion.co.uk/blog/the-threat-of-al-shabaab-to-somalia-in-2019> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Unsettlement: Urban displacement in the 21st century, City of Light, New and secondary displacements in Mogadishu, Somalia*, 11/2018, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/201811-urban-displacement-mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *As Somalis flee to cities, Mogadishu becomes most crowded city in Africa*, 11/12/2018, <http://www.internal-displacement.org/media-centres/as-somalis-flee-to-cities-mogadishu-becomes-most-crowded-city-in-africa> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) via ReliefWeb, *Measuring the costs of internal displacement on IDPs and hosts: Case studies in Eswatini, Ethiopia, Kenya and Somalia*, 01/2020, [202001-cost-of-displacement-africa-case-studies.pdf \(reliefweb.int\)](https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/202001-cost-of-displacement-africa-case-studies.pdf) [geraadpleegd op 30/08/2022]

International Crisis Group (ICG), *Somalia, CrisisWatch Digest –April, s.d.*, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/somalia-apr-2022.pdf> [geraadpleegd op 06/07/2022]

International Crisis Group (ICG) (Mahmood O.), *A Welcome Chance for a Reset in Somalia*, 31/05/2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/welcome-chance-reset-somalia> [geraadpleegd op 06/07/2022]

International Crisis Group (ICG), *Somalia, CrisisWatch Digest – May*, 15/06/2022, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/somalia-may-2022.pdf> [geraadpleegd op 06/07/2022]

International Institute for Environment and Development (IIED) (Kamau C. et al.) *Accessing land and shelter in Mogadishu: a city governed by an uneven mix of formal and informal practices Shelter provision in East African Cities: Understanding Transformative Politics for Inclusive Cities: City Briefing*, 01/01/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10869IIED.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

International Institute for Environment and Development (IIED) (Bonnet C., Bryld E.), *The challenge of finding money to build shelter in Mogadishu’s informal settlements*, 28/01/2019, <https://www.iied.org/challenge-finding-money-build-shelter-mogadishus-informal-settlements> [geraadpleegd op 30/08/2022]

International Institute for Environment and Development (IIED) (Bryld E. et al.), *Shelter provision in Mogadishu, Understanding politics for a more inclusive city*, 09/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10877IIED.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

International Institute for Environment and Development (IIED), *Access to shelter and services for low-income groups: lessons from Hawassa, Mogadishu and Nairobi on the politics of informal settlements and shelter access*, 10/2019, https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/11/Synthesis-report_Oct.pdf [geraadpleegd op 08/09/2022]

International Institute for Environment and Development (IIED) (Bonnet C. et al.), *Inclusive Shelter provision in Mogadishu in Environment & Urbanization*, Vol 32, N° 2, 10/2020, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0956247820942086> [geraadpleegd op 30/08/2022]

International Institute for Environment and Development (IIED) (Earle L.), *Mogadishu: City Scoping Study*, 06/2021, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Mogadishu%20-%20City%20Scoping%20Study%20%28June%202021%29.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

International Organization for Migration (IOM), *Youth, Employment And Migration In Mogadishu, Kismayo and Baidoa*, 09/02/2016, <https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/country/docs/IOM-Youth-Employment-Migration-9Feb2016.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

- International Organization for Migration (IOM), *Working Together Better to Prevent, Address and Find Durable Solutions to Internal Displacement: GP20 Compilation of National Practices*, 23/11/2020, <https://reliefweb.int/report/world/working-together-better-prevent-address-and-find-durable-solutions-internal> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- International Peace Institute (IPI) (Blyth F.), *Transitioning to National Forces in Somalia: More Than an Exit for AMISOM*, 22/04/2019, https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2019/04/1904_Transitioning-in-Somalia.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]
- International Peace Institute (IPI) (Robinson C.), *Rising Politicization Risks Splitting Somali National Army*, 17/03/2021, <https://theglobalobservatory.org/2021/03/rising-politicization-risks-splitting-somali-national-army/> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Bryld E. et al.), *Shelter provision in Mogadishu, Understanding politics for a more inclusive city*, 09/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10877IIED.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Institute for Security Studies Africa (ISS Africa) (Dessu Meressa K.), *Is the AU mission in Somalia changing in name only? The mandate and capacity of a new operation should allow robust engagement to deal with underlying political conflicts*, 29/03/2022, <https://issafrica.org/iss-today/is-the-au-mission-in-somalia-changing-in-name-only> [geraadpleegd op 30/06/2022]
- Maruf H., Joseph D., *Inside Al-Shabaab – The Secret History of Al-Qaeda’s Most Powerful Ally*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 2018
- Maruf H. (@HarunMaruf), *Breaking News. VOA Broadcaster, investigative reporter, Views strictly mine. Book: "Inside Al-Shabaab" - available via Amazon. WhatsApp +1 202 769 6161* [Twitterpost], s.d., <https://twitter.com/harunmaruf> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Maruf H. (@HarunMaruf), *Al-Shabaab has appointed a new (Waalli) governor for Mogadishu this week, sources tell me. The new governor, Dahir Moallim Salaad, is a long-time operative of AS Amniyat’s surveillance operations. The post was vacant for sometime [sic] as US drones killed predecessors, per sources.* [Twitterpost], 09/07/2019, <https://twitter.com/harunmaruf/status/1148380523041054727> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Médecins sans frontières (MSF), *In search of Dignity: Refugees in Kenya face reckoning*, 12/2021, <https://msf.or.ke/en/magazine/kenya-urgent-solutions-needed-refugees-camps-close-0> [geraadpleegd op 03/02/2022]
- Migrationsverket (Lifos), *Somalia. En sammanfattande analys av säkerhetssituationen, rättsväsendet och civilas situation* [Somalië. Een beknopte analyse van de veiligheidssituatie, de rechterlijke macht en de situatie van de burgers], 16/06/2016, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=43542> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Migrationsverket (Lifos), *Säkerhetssituationen i Somalia* [veiligheidssituatie in Somalië], 03/07/2019, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=46865> [geraadpleegd op 28/02/2022]
- Migrationsverket – Lifos via European Country of Origin Information Network (ecoi.net), *Landinformation: Somalia – säkerhetssituationen 2020, version 1.2.* [Landeninformatie: Somalia - veiligheidssituatie 2020, versie 1.2.], 12/05/2021, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2050622/210512301.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Migrationsverket (Lifos), *Landinformation: Somalia. Säkerhetssituationen 2021-2022 (version 2.0)* [Landeninformatie: Somalië. Veiligheidssituatie 2021-2022 (versie 2.0)], 18/05/2022, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=46480> [geraadpleegd op 04/07/2022]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Ambtsbericht Somalië*, 12/2014, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2014/12/18/ambtsbericht-somalie> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Gecorrigeerde versie algemeen ambtsbericht Zuid- en Centraal Somalië*, 23/11/2017, https://www.ecoi.net/en/file/local/1419105/1226_1512376193_correctie-aab-zuid-en-centraal-somalie-2017-def-zvb.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen Ambtsbericht, Zuid- en Centraal-Somalië*, 19/03/2019, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/19/algemeen-ambtsbericht-zuid--en-centraal-somalie-2019> [geraadpleegd op 08/09/2022]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen Ambtsbericht, Somalië*, 03/2020, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2020/04/24/algemeen-ambtsbericht-somalie-maart-2020> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen Ambtsbericht Somalië*, 12/2021, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/ambtsberichten/2021/12/21/algemeen-ambtsbericht-somalie-december-2021/algemeen-ambtsbericht-somalie-21122021.pdf> [geraadpleegd op 02/02/2022]

Ministry of Foreign Affairs & International Cooperation (Federal Republic of Somalia), *State Minister for Foreign Affairs launches in Mogadishu the Somali National Diaspora Policy*, 04/07/2021, <https://www.mfa.gov.so/state-minister-for-foreign-affairs-launches-in-mogadishu-the-somali-national-diaspora-policy/> [geraadpleegd op 03/02/2022]

Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), *South and Central Somalia: security situation, forced recruitment, and conditions for returnees*, 07/2020, <https://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Landenotater/South-and-Central-Somalia--Security-Situation-Forced-Recruitment-and-Conditions-for-Returnees.pdf?la=en-GB&hash=47AA678260633225D090F9CEEC4FCEBFC8418469> [geraadpleegd op 02/06/2021]

Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, *Somalia National Development Plan, 2020-2024*, 24/12/2019, <http://mop.gov.so/wp-content/uploads/2019/12/NDP-9-2020-2024.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, *Socio-Economic Impact Assessment (SEIA)*, 15/03/2021, <https://www.arabstates.undp.org/content/dam/somalia/docs/Somalia%20SEIA%20Report-%2028032021.pdf> [geraadpleegd op 02/07/2022]

Mixed Migration Centre (MMC), *Quarterly Mixed Migration Update: East Africa & Yemen*, 04/2021, <https://mixedmigration.org/wp-content/uploads/2021/04/qmmu-q1-2021-eay.pdf> [geraadpleegd op 15/02/2022]

Modern War Institute at West Point (Milburn A.), *Out of Africa: the strategic mistake of us disengagement from Somalia*, 16/09/2021, <https://mwi.usma.edu/out-of-africa-the-strategic-mistake-of-us-disengagement-from-somalia/> [geraadpleegd op 28/02/2022]

Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport, *Airline directory*, s.d., <https://mogadishuairport.com/airport-information/airline-directory/> [geraadpleegd op 16/06/2021]

Mogaguide, *Main map [website]*, laatste update: s.d., http://mogaguide.com/pages/city_main_map.php?in=1&l=1 [geraadpleegd op 16/06/2021]

Moh'ud A. (@Tuuryare_Africa), *UPDATE: Al Shabab group has briefly seized a police station in Mogadishu's Kahda after suicide and gun attack. The group also carried out a car bomb explosion in Daruslam area of Mogadishu where two children were killed and 16 others, including three soldiers were also wounded*, 26/02/2022, https://twitter.com/Tuuryare_Africa/status/1493854653473296385 [geraadpleegd op 11/07/2022]

Morad News, *In the radio interview, #AlShabaab's Shadow governor of #Mogadishu, Musa Arale, claims that Farmajo gov't and the opposition groups are "massing troops" in the capital, predicts the current crisis will not be solved anytime soon unless their "foreign masters" intervene. #Somalia* [Twitterbericht], 29/04/2021, <https://twitter.com/MoradNews/status/1387820533333508100> [geraadpleegd op 02/06/2021]

Muqdisho Online, *Nabad-doon kale oo lagu dilay xaafad ka tirsan Muqdisho iyo Faahfaahinta laga helay* [Another peace activist killed in Mogadishu neighborhood and details found], 19/11/2021, <https://muqdisho.online/nabad-doon-kale-oo-lagu-dilay-xaafad-ka-tirsan-muqdisho-iyo-faahfaahinta-laga-helay/> [geraadpleegd op 25/01/2022]

Nation (Matthys J. – MSF), *One year after camp closure decree, what's next for Dadaab refugees?*, 04/04/2022, <https://nation.africa/kenya/blogs-opinion/blogs/one-year-after-camp-closure-decree-what-next-dadaab-refugees--3770344> [geraadpleegd op 29/08/2022]

- New Vision (Ssjjoba E.), *Field Police in Somalia decry old vehicles*, 08/11/2019, https://www.newvision.co.ug/new_vision/news/1510235/field-police-somalia-decry-vehicles [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Norwegian Refugee Council (NRC), *Eviction Graphs*, s.d., <https://evictions.nrcsystems.net/evictions.php> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Norwegian Refugee Council (NRC), *Back to Square One*, 12/01/2018, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/back-to-square-one/back-to-square-one-post-eviction-assessment-in-somalia-120118-final.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Norwegian University of Life Sciences (NMBU), *Stig Jarle Hansen*, s.d., <https://www.nmbu.no/emp/stig.hansen> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- One (Warah R.), *COVID_19 had exposed Somalia's dire healthcare system*, 27/09/2021, <https://www.one.org/africa/blog/covid19-somalia-dire-healthcare/> [geraadpleegd op 22/02/2022]
- Open Data Institute (ODI) (Pellini A. et al.), *Research in Somalia, Opportunities for Cooperation*, 02/2020, https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/research_in_somalia_opportunities_for_cooperation.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Overseas Security Advisory Council (OSAC), *Somalia 2020- Crime & Safety Report*, 01/05/2020, <https://www.osac.gov/Country/Somalia/Content/Detail/Report/4a1550e6-cc18-40d9-b587-18946f742968> [geraadpleegd op 06/06/2021]
- Oxford University Press (Ingiriis M. H.), *Predatory politics and personalization of power: The abuses and misuses of the National Intelligence and Security Agency (NISA) in Somalia*, 22/01/2020, <https://academic.oup.com/afraf/advance-article-abstract/doi/10.1093/afraf/adz027/5714018?redirectedFrom=fulltext> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Political Geography Now (Polgeonow), *Somalia Control Map & Timeline – February 2021 (Subscription)*, 25/02/2021, <https://members.polgeonow.com/2021/02/somalia-control-map-2021.html?zx=96046364e64efd7b> [geraadpleegd op 15/06/2021]
- Quartz Africa (Dahir A. L.), *Mogadishu now has first motorcycle hailing app*, 01/05/2019, <https://qz.com/africa/1609973/somalia-motorcycle-hailing-app-go-launched-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Radio Dalsan, *Cabinet approves replacement of Mogadishu Stabilization Force by Civil Defense Force*, 27/07/2018, <https://www.radiodalsan.com/en/2018/07/27/cabinet-approves-replacement-of-mogadishu-stabilization-force-by-civil-defence-forces/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Radio Dalsan, *Al-Shabab Appoints New Mogadishu "Mayor"*, 09/07/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/07/09/al-shabab-appoints-new-mogadishu-mayor/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Radio Dalsan, *Well-known poet and traditional elder Badal Jama Hirsi shot dead in the capital Mogadishu*, 18/04/2022, <https://en.radiodalsan.com/73964/2022/04/well-known-poet-and-traditional-elder-badal-jama-hirsi-shot-dead-in-the-capital-mogadishu/> [geraadpleegd op 12/07/2022]
- Radio Dalsan, *Unknown Gunmen kill Warsame Ismail, a traditional elder in Mogadishu*, 13/06/2022, <https://en.radiodalsan.com/75171/2022/06/unknown-gunmen-kill-warsame-ismail-a-traditional-elder-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 12/07/2022]
- Refugees International (Yarnell M.), *Durable Solutions in Somalia: Moving From Policies to Practice for IDPs in Mogadishu*, 16/12/2019, <https://www.refugeesinternational.org/reports/2019/12/13/durable-solutions-somalia-moving-from-policies-practice-for-idps-mogadishu> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Somalia Benadir region : Durable Solutions Framework*, 03/2017, http://regionaldss.org/wp-content/uploads/2018/01/New-ReDSS_Somalia-Benadir-region-Solutions-analysis-6.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Solutions analysis update 2019: Case study on lessons learnt and practices to support (re)integration programming – Mogadishu, Baidoa and Kismayo*, 13/05/2019,

https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/05/ReDss_Solutions_Analysis_EFA_080519.pdf [geraadpleegd op 08/09/2022]

Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Dadaab Solutions Paper*, 03/07/2019, <https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/07/ReDSS-Dadaab-solutions-paper-April-2019.pdf> [geraadpleegd op 02/02/2022]

Reuters, *Turkey opens military base in Mogadishu to train Somali soldiers*, 30/09/2017, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-turkey-military-idUSKCN1C50JH> [geraadpleegd op 31/05/2021]

Reuters, *Somali ex-leader says soldiers attacked his home, blames president*, 25/04/2021, <https://www.reuters.com/world/africa/supporters-somali-president-clash-with-opponents-residents-say-2021-04-25/> [geraadpleegd op 24/02/2022]

Reuters, *Somalia's PM rejects proposed presidential term extension*, 27/04/2021, <https://www.reuters.com/world/africa/residents-somalias-capital-flee-amid-splits-within-security-forces-2021-04-27/> [geraadpleegd op 04/06/2021]

Reuters via Factiva, *Car bomb in Somali capital kills eight – ambulance service director*, 12/01/2022, <https://global.factiva.com> [geraadpleegd op 12/07/2022]

Reuters (Sheikh A., Omar F.), *Five killed as gunfire, explosions rock Somalia capital*, 16/02/2022, <https://www.reuters.com/world/africa/gunfire-explosions-rock-somalian-capital-militant-attacks-2022-02-16/> [geraadpleegd op 08/09/2022]

Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J-G.), *Historique de l'opération AMISOM*, 15/06/2012, <http://www.operationspaix.net/1-historique-amisom.html> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Rift Valley Institute (RVI) (Kleist N., Abdi M.), *GLOBAL CONNECTIONS, Somali diaspora practices and their effects*, 09/03/2022, <https://riftvalley.net/sites/default/files/publication-documents/Global%20connections%20Somali%20Diaspora%20Practices%20and%20their%20Effects%20.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Rift Valley Institute (RVI) (Woldermariam M., Chonka P.), *A year in the horn of Africa: latest developments in Ethiopia, Eritrea, Somalia, Somaliland and Djibouti*, 09/06/2022, <https://riftvalley.net/news/year-horn-africa-latest-developments-ethiopia-eritrea-somalia-somaliland-and-djibouti> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) (Hills A.), *Making Mogadishu Safe: Localisation, Policing and Sustainable Security*, Abingdon: Routledge Journals, 2018

Saferworld, *No Shortcuts to Security, Learning from responses to armed conflicts involving proscribed groups*, 05/2022, <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/1389-no-shortcuts-to-security> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Save The Children, *Schools must be open, accessible and safe from attacks, say African children*, 16/06/2021, <https://www.savethechildren.net/news/schools-must-be-open-accessible-and-safe-attacks-say-african-children> [geraadpleegd op 23/02/2022]

Security on the Move (Bakonyi J.), *Four Somali cities*, 28/08/2018, <https://securityonthemove.co.uk/four-somali-cities/> [geraadpleegd op 30/08/2022]

Shabelle Media Network, *160 Uganda Police Officers Leave Mogadishu*, 01/08/2018, <https://www.radioshabelle.com/160-ugandan-police-officers-leave-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/06/2021]

Shabelle Media Network (SMN), *Somali president condemns killing of renowned poet*, 19/04/2022, <https://shabellemedia.com/somali-president-condemns-killing-of-renowned-poet/> [geraadpleegd op 12/07/2022]

Somali Public Agenda, *Whose Security? A Tale of Three Cities in Mogadishu*, 27/02/2022, <https://somalipublicagenda.org/whose-security-a-tale-of-three-cities-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 08/09/2022]

Stanford University, *Al-Shabaab*, laatste update: 07/01/2019, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-shabaab> [geraadpleegd op 30/08/2022]

- Strategic Intelligence (Goldberg), *Al Shabaab IED-making unit dismantled by NISA in Mogadishu, Bomb-making material recovered*, 30/01/2020, <https://intelligencebriefs.com/al-shabaab-ied-making-unit-dismantled-by-nisa-in-mogadishu-bomb-making-material-recovered/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- Tana Copenhagen (Bonnet C. et al.), *Inclusive shelter provision in Mogadishu*, 2020, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0956247820942086> [geraadpleegd op 14/01/2022]
- The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), *Testimony, Developments in Somalia*, 14/11/2018, <https://www.brookings.edu/testimonies/developments-in-somalia/> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- The East African (Mutambo A.), *Why Hussein Roble has to leave Somalia prime minister post*, 18/05/2022, <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/somalia-pm-hussein-roble-3819216> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- The Guardian (Hujale M.), *Mogadishu left reeling as conflict and climate shocks spark rush to capital*, 27/01/2020, <https://www.theguardian.com/global-development/2020/jan/27/mogadishu-left-reeling-as-climate-and-conflict-spark-rural-exodus> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- The Guardian (Ahmed M. F.), *Mogadishu shops shuttered as soaring food prices add to desperation in Somalia*, 08/06/2022, <https://www.theguardian.com/global-development/2022/jun/08/mogadishu-shops-shuttered-as-soaring-food-prices-add-to-desperation-in-somalia> [geraadpleegd op 06/09/2022]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), The Rift Valley Institute (RVI) (Bradbury M., Abdirashid H.), *Land Matters in Mogadishu: Settlement, ownership and displacement in a contested city*, 2017, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2017/02/Land-Matters-in-Mogadishu-RVI-Rift-Valley-Forum-and-HIPS-2017.pdf> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) *The State of Somalia – SOS 2019 – A year in review*, 17/01/2020, http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2020/01/HIPS_2020-SOS-2019-Report-English-Version.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), City University of Mogadishu (Warasame A. A.), *Somalia's Healthcare System: A Baseline Study & Human Capital Development Strategy*, 05/2020, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2020/05/Somalia-Healthcare-System-A-Baseline-Study-and-Human-Capital-Development-Strategy.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), *Structural Impediments to Reviving Somali's Security Forces*, 04/2021, <https://heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2021/04/Structural-Impediments-to-Security-English-version-April-17-Final-.pdf> [geraadpleegd op 26/05/2021]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), *The Education we need: Addressing Challenges in Curriculum, Teaching, Assessment & Administration*, 01/2020
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), *Youth Unemployment and Security In Somalia: Prioritizing Jobs For Achieving Stability*, 04/2022, <https://heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2022/04/Final-Final-Youth-Unemployment-Report-April-10-English-Version.pdf> [geraadpleegd op 07/07/2022]
- The Jamestown Foundation, *Turkey's 'African Eagle' Trains Turkish-Speaking Troops in Somalia: Where Next?*, 20/11/2020, <https://jamestown.org/program/turkeys-african-eagle-trains-turkish-speaking-troops-in-somalia-where-next/> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- The London School of Economics and Political Science (LSE) (Jethro N.), *Private Military and Security Companies and the Political Marketplace in Mogadishu*, 13/08/2020, <https://www.lse.ac.uk/ideas/Assets/Documents/Conflict-Research-Programme/crp-memos/Norman-private-military-mogadishu-final.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- The New Humanitarian, *Somalia's displacement camp 'gatekeepers' – 'parasites' or aid partners?*, 18/07/2019, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2019/07/18/Somalia-internally-displaced-people-private-camps> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- The New York Times (Dahir A. L., Fezehai M.) via Factiva, *Somalia Elects New President, but Terrorists Hold True Power*, 15/05/2022,

https://global.factiva.com/ha/default.aspx#!/?&_suid=166305817559803900447379733589 [geraadpleegd op 08/09/2022]

The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Somalia: Violence, fatalities, perpetrators and victims in Mogadishu*, 27/02/2017, http://landinfo.no/asset/3560/1/3560_1.pdf [geraadpleegd op 08/09/2022]

The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Somalia: Security challenges in Mogadishu*, 15/05/2018, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Report-Somalia-Security-challenges-in-Mogadishu-May-2018-1.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]

The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Somalia: Vold i Mogadishu og utvikling siden 2012* [Somalië: Geweld in Mogadishu en ontwikkelingen sinds 2012], 30/10/2020, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2040562/Respons-Somalia-Vold-i-Mogadishu-og-utvikling-siden-2012-30102020-1.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]

The Research & Evidence Facility (REF) Consortium (Manji F.), *Circular refugee returns between Kenya and Somalia: a rapid review*, 10/2020, <https://blogs.soas.ac.uk/ref-hornresearch/files/2020/12/REF-Rapid-Review-Circular>Returns.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]

The Sentinel Project, *Closing Kenya's Kakuma and Dadaab refugee camps: thoughts from the ground*, 29/06/2021, <https://thesentinelproject.org/2021/06/29/closing-kenyas-kakuma-and-dadaab-refugee-camps-thoughts-from-the-ground/> [geraadpleegd op 03/02/2022]

The Somali Wire, *Editor's Pick, Somali's Security border is Broken: here's how the new government can fix it (Part 1)*, Issue 415, 29/06/2022, <https://sahan.global/somaliwire/edition/issue-415/> [geraadpleegd op 30/06/2022]

The Start via Hiiraan, *Closure uncertainty cripple services in Dadaab*, 02/05/2022, <https://www.hiiraan.com/news4/2022/May/186038/closure-uncertainty-cripple-services-in-dadaab.aspx> [geraadpleegd op 29/08/2022]

The Telegraph (Brown W.), *Somalis protest against al-Shabaab terror group as anger prompts rare apology for bombing that killed 90*, 02/01/2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/01/02/somalis-protest-against-al-shabaab-terror-group-anger-prompts/> [geraadpleegd op 02/06/2021]

The Wall Street Journal (M. M. Philips), *U.S. Military Urges Biden to Place Commandos in Somalia as Militant Threat Worsens, Trump administration pulled out Americans who had been training Somali forces in the fight against al Qaeda affiliate*, 10/03/2022, https://www.wsj.com/articles/u-s-military-urges-biden-to-place-commandos-in-somalia-as-militant-threat-worsens-11646914851?mod=world_major_3_pos5 [geraadpleegd op 04/07/2022]

The Washington Post (Williams D. P.), *In Somalia, Al-Shabab targeted U.S. and E.U. forces this week. U.S. airstrikes and al-Shabab attacks are on the rise*, 03/10/2019, <https://www.washingtonpost.com/politics/2019/10/03/somalia-al-shabaab-targeted-us-eu-forces-this-week-heres-what-these-troops-are-doing-there/> [geraadpleegd op 16/06/2021]

The World Bank, *Federal Republic of Somalia, Somalia Security and Justice Sector*, 01/2017, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/644671486531571103/pdf/Somalia-Security-and-justice-sector-public-expenditure-review.pdf> [geraadpleegd op 28/05/2021]

The World Bank, *Somalia Economic Update*, 08/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/811231567610111001/pdf/Somalia-Economic-Update-Fourth-Edition-Building-Education-to-Boost-Human-Capital.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]

The World Bank, *Somalia Urbanization Review, Fostering Cities as Anchors of Development*, 2020, <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/35059/SOMALIA%20URBANIZATION%20REVIEW.pdf?sequence=7&isAllowed=y> [geraadpleegd op 08/09/2022]

The World Bank, *Somalia; Urbanization Review; Fostering Cities as Anchors of Development*, 2021, <https://www.ecoi.net/en/document/2045914.html> [geraadpleegd op 08/09/2022]

The World Bank, *Somalia Urbanization Review : Fostering Cities as Anchors of Development*, 01/2021, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/35059> [geraadpleegd op 30/08/2022]

- The World Bank, *Somalia Urbanization Review : Fostering Cities as Anchors of Development*, 01/2021, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/35059> [geraadpleegd op 31/08/2022]
- The World Bank (Bareisaite A., Ayana Aga G., Ahad T.), *Coronavirus and fragility: The impact of COVID-19 on Somalia's private sector*, 13/01/2021, <https://blogs.worldbank.org/african/coronavirus-and-fragility-impact-covid-19-somalias-private-sector> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- The World Bank, *Improving access to jobs for the poor and vulnerable in Somalia*, 02/02/2021, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/540261609935995160/pdf/Improving-Access-to-Jobs-for-the-Poor-and-Vulnerable-in-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 31/05/2021]
- The World Bank, *Somalia Education for Human capital Development project (P172434)*, 10/03/2021, <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P172434> [geraadpleegd op 23/02/2022]
- The World Bank (Kotikula A. et al.), *COVID_19 High Frequency Phone Survey Wave 2 Brief*, 11/2021, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/355581639111187536/pdf/Somalia-COVID-19-High-Frequency-Phone-Survey-Second-Wave-Brief.pdf> [geraadpleegd op 04/07/2022]
- The World Bank, *Factsheet, An adjustment to global poverty lines*, 02/05/2022, <https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2022/05/02/fact-sheet-an-adjustment-to-global-poverty-lines#2> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- The World Bank, *World Bank to Support Somalia's Drought Response through Cash Transfers to 500.000 Households*, 22/06/2022, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/06/22/world-bank-to-support-somalia-s-drought-response-through-cash-transfers-to-500-000-households> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note, Somalia: Majority clans and minority groups in south and central Somalia*, 01/2019, [https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/773526/Somalia - Clans - CPIN V3.0e.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/773526/Somalia_-_Clans_-_CPIN_V3.0e.pdf) [geraadpleegd op 08/09/2022]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Somalia (South and Central): Security and humanitarian situation*, 11/2020, [https://www.ecoi.net/en/file/local/2040613/Somalia-Sec_Hmtn_Sitn - CPIN - v5.0e.pdf](https://www.ecoi.net/en/file/local/2040613/Somalia-Sec_Hmtn_Sitn_-_v5.0e.pdf) [geraadpleegd op 02/06/2021]
- United Nations (UN), *Security Council Reauthorizes African Union Mission in Somalia for Three Months, Unanimously Adopting Resolution 2614 (2021), Permanent Representative Reaffirms Government's Commitment to Transition Plan as Only Roadmap for Mission's Exit Strategy*, 21/12/2021, <https://press.un.org/en/2021/sc14746.doc.htm#:~:text=The%20Security%20Council%20today%20adopted,security%20forces%20early%20next%20year> [geraadpleegd op 30/08/2022]
- United Nations (UN), *Security Council Reauthorizes African Union Mission in Somalia for Three Months, Unanimously Adopting Resolution 2614 (2021)*, 21/12/2021, <https://www.un.org/press/en/2021/sc14746.doc.htm#:~:text=The%20Security%20Council%20today%20adopted,security%20forces%20early%20next%20year> [geraadpleegd op 30/06/2022]
- United Nations (UN), *Security Council Meeting, Peaceful Transfer of Power in Somalia Offers Long-Awaited Opportunity to Advance Urgent National Priorities, Special Representative Tells Security Council*, 23/05/2022, <https://www.un.org/press/en/2022/sc14900.doc.htm> [geraadpleegd op 07/07/2022]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *A new way to educate in Somali Schools starts in August*, 24/07/2018, <https://unsom.unmissions.org/new-way-educate-somali-schools-starts-august> [09/02/2022]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *United Nations Independent Expert on the Human Rights Situation in Somalia, Ms. Isha Dyfan, upon conclusion of official visit to Somalia*, 02/04/2022, <https://unsom.unmissions.org/united-nations-independent-expert-human-rights-situation-somalia-ms-isha-dyfan-upon-conclusion> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Statement by Special Representative of the Secretary-General James Swan to the Security Council on the situation in Somalia*, 23/05/2022, <https://unsom.unmissions.org/statement-special-representative-secretary-general-james-swan-security-council-situation-somalia-4> [geraadpleegd op 06/07/2022]

- United Nations Children's Fund (UNICEF), *Stepping up humanitarian operations for drought. Cholera vaccination campaign rolled out to protect over 900 000 Somalis in drought-affected districts*, 14/06/2022, <https://www.unicef.org/somalia/press-releases/stepping-humanitarian-operations-drought> [geraadpleegd op 29/08/2022]
- United Nations Children's Fund (UNICEF), *Somalia Drought Crisis: Education Snapshot, July 2022*, 24/07/2022, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/somalia/infographic/impact-drought-crisis-education-july-2022> [geraadpleegd op 06/09/2022]
- UN Development Programme (UNDP), *Human Development Reports, Human Development Insights, Sub-Saharan Africa* [website], s.d., <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- United Nations Development Programme (UNDP), *Human Development Reports, Human Development Data Center*, s.d., <https://hdr.undp.org/en/data> [geraadpleegd op 22/02/2022]
- United Nations Development Programme (UNDP), *Human Development Reports, Human Development Index (HDI)*, s.d., <https://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi> [geraadpleegd op 22/02/2022]
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (Federal Government of Somalia), *Education sector analysis: Federal Government of Somalia: assessing opportunities for rebuilding the country through education*, 2022, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380838> [geraadpleegd op 06/09/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, 01/2014, <http://www.refworld.org/pdfid/52d7fc5f4.pdf> [geraadpleegd op 08/09/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR position on returns to southern and central Somalia (Update I)*, 30/05/2016, <https://www.refworld.org/pdfid/573de9fe4.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *With renewed hope, Somali refugees opt for voluntary repatriation*, 17/07/2019, <https://www.unhcr.org/ke/15797-with-renewed-hope-somali-refugees-opt-for-voluntary-repatriation.html> [geraadpleegd op 02/02/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) - Protection and Return Monitoring Network (PRMN), *Somalia, Internal Displacement*, 01/05/2021, <https://unhcr.github.io/dataviz-somalia-prmn/index.html#reason=&month=&need=&preion=&pdistrictmap=&cregion=&cdistrictmap=&year=2021> [geraadpleegd op 04/06/2021]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Internally displaced persons (IDPs)*, 30/06/2022, <https://reporting.unhcr.org/document/2950> [geraadpleegd op 25/08/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Kenya. Registered refugees and asylum-seekers*, 30/06/2022, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/94275> [geraadpleegd op 29/08/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somali Monthly Refugee Returnee Update*, 30/06/2022, <https://data.unhcr.org/es/documents/details/94206> [geraadpleegd op 29/08/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia, Returnees Figures and Trends*, 30/06/2022, <https://data.unhcr.org/es/documents/details/94209> [geraadpleegd op 29/08/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Internally Displaced Regional Overview, East and Horn of Africa, and the Great Lakes Region January - June 2022*, 12/08/2022, <https://data.unhcr.org/es/documents/details/94800> [geraadpleegd op 26/08/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Data Portal, Refugee Situations, Yemen*, geraadpleegd op 29/08/2022, <https://data.unhcr.org/en/country/yem> [geraadpleegd op 29/08/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) - Protection and Return Monitoring Network (PRMN), via databank geraadpleegde update, 29/08/2022, <https://data.unhcr.org/ar/dataviz/1> [geraadpleegd op 29/08/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Data Portal, Refugee Situations*, geraadpleegd op 29/08/2022, <https://data.unhcr.org/en/country/lby> [geraadpleegd op 29/08/2022]

United Nations Mine Action Service (UNMAS) (Roberts R.), *Victim Assistance Assessment Report*, 12/12/2018, https://unsos.unmissions.org/sites/default/files/unmas_victim_assistance_report_2018.pdf.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]

United Nations Mine Action Service (UNMAS), *Explosive Hazard Analyses Report, 2020 Annual Report*, 2021, Mut, https://www.unmas.org/sites/default/files/unmas_somalia_annual_report_2020.pdf [geraadpleegd op 25/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 2 October 2018 from the Monitoring Group on Somalia and Eritrea addressed to the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea*, 09/11/2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2018_1002.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *August 2019 Monthly Forecast, Somalia*, 31/07/2019, <https://www.securitycouncilreporut.org/monthly-forecast/2019-08/somalia-5.php> [geraadpleegd op 20/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 1 November 2019 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolution 751 (1992) concerning Somalia addressed to the President of the Security Council*, S/2019/858, 01/11/2019, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2019_858_E.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on Somalia*, 15/11/2019, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2019_884.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General*, 13/05/2020, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2020_398.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General*, 13/08/2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2036555/S_2020_798_E.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 28 September 2020 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolution 751 (1992) concerning Somalia addressed to the President of the Security Council*, 28/09/2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2039997/S_2020_949_E.pdf [geraadpleegd op 17/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General*, 13/11/2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2041334/S_2020_1113_E.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia. S/2021/154*, 17/02/2021, <https://undocs.org/en/S/2021/154> [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General, Situation in Somalia*, 19/05/2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_485_.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, report of the Secretary-General*, 11/11/2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2021_944_E.pdf [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General*, 08/02/2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2068141/S_2022_101_E.pdf [United Nations Security Council \(UNSC\)](https://www.un.org/press/docs/2022/202202101.html), [geraadpleegd op 30/08/2022]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia*, 13/05/2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2073538/N2233663.pdf> [geraadpleegd op 06/07/2022]

[United Nations Security Council \(UNSC\)](https://www.un.org/press/docs/2022/202207111.html), *Letter dated 11 July 2022 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 1267 (1999), 1989 (2011) and 2253 (2015) concerning Islamic State in Iraq and the Levant (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals, groups, undertakings and entities addressed to the*

- President of the Security Council, 15/07/2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2075689/N2239429.pdf> [geraadpleegd op 06/09/2022]
- United Nations Support Office in Somalia (UNSOS), *UN honors British soldiers serving in Somalia*, 09/01/2018, <https://unsos.unmissions.org/un-honors-british-soldiers-serving-somalia> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- United States Agency for International Development (USAID), REACH, *Somalia, Market feasibility study*, 05/2020, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/reach_som_situation-overview_mogadishu-market-feasibility-study_may2020.pdf [geraadpleegd op 16/06/2021]
- United States Department of State (USDOS), *2016 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 03/03/2017, <https://www.refworld.org/docid/58ec89ca13.html> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- United States Department of State (USDOS), *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, 20/04/2018, <https://www.ecoi.net/en/document/1430094.html> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- United States Department of State (USDOS), *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Somalia*, 13/03/2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2004190.html> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- United States Department of State (USDOS), *2020 Country Reports on Human Rights Practices: Somalia*, 31/03/2021, <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/somalia/> [geraadpleegd op 04/06/2021]
- Universität Leipzig, Dr. Markus Hoëhne, *Research Fellow* [website], s.d., <https://www.uni-leipzig.de/en/profile/mitarbeiter/dr-markus-hoehne/> [geraadpleegd op 02/06/2021]
- University of Durham & John Wiley & Sons, Ltd (Bakonyi J.), *The Political Economy of Displacement: Rent Seeking, Disposessions and Precarious Mobility in Somali Cities* in *Global Policy*, Vol. 12, Supplement 2, 04/2021, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1758-5899.12849> [geraadpleegd op 07/06/2021]
- University of Leeds, *School of Politics and International Studies, Profile, Professor Alice Hills*, laatste update: 30/08/2018, <https://essl.leeds.ac.uk/politics/staff/333/professor-alice-hills> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- University of Nairobi (Ali M. et al.), *Prevalence of Posttraumatic Stress Disorder and Depression Among Internally Displaced Persons In Mogadishu*, 14/01/2022, <https://assets.researchsquare.com/files/rs-1257017/v1/05283f94-181f-4354-ad4f-3bf014e836a3.pdf?c=1642171466> [geraadpleegd op 26/08/2022]
- University of North Carolina (Hills A.), *Monitoring Mogadishu*, in *Surveillance & Society*, 17 (3/4), 07/09/2019, <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/article/view/8604> [geraadpleegd op 16/06/2021]
- VICE (Goldbaum C.), *Exclusive: Massive military base buildup suggests the U.S. shadow war in Somalia is only getting bigger*, 03/05/2018, https://www.vice.com/en_ca/article/xw7nw3/somalia-is-looking-like-another-full-blown-us-war [geraadpleegd op 08/09/2022]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Attacks Killed 4,000 in Past Decade, Says Data-Gathering Group*, 15/01/2020, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-attacks-killed-4000-past-decade-says-data-gathering-group> [geraadpleegd op 16/06/2022]
- VOA (Kahiye M.), *Somalia Marks Anniversary of Deadliest Terror Attack*, 14/10/2021, <https://www.voanews.com/a/somalia-marks-anniversary-of-deadliest-terror-attack-/6270767.html> [geraadpleegd op 26/08/2022]
- Voice of America (VOA) (Hassan M. O., Abukar S.), *At least 9 killed in Mogadishu Suicide Car Bombing*, 12/01/2022, <https://www.voanews.com/a/large-explosion-outside-mogadishu-airport/6393482.html> [geraadpleegd op 12/07/2022]
- Voice of America (VOA) (Hassan M. O.), *Al Shabab attacks on Mogadishu police stations leave at least 5 dead*, 16/02/2022, <https://www.voanews.com/a/al-shabab-attacks-on-mogadishu-police-stations-leave-at-least-5-dead/6444293.html> [geraadpleegd op 11/07/2022]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *At Least 7 dead in Somalia After Al-Shabab Attacks*, 23/03/2022, <https://www.voanews.com/a/six-dead-after-al-shabab-attacks-mogadishu-airport-/6497463.html> [geraadpleegd op 11/07/2022]

Voice of America (VOA) (Besheer M.), *Terror Attacks Surge as elections Drag in Somalia*, 15/02/2022, <https://www.voanews.com/a/terror-attacks-surge-as-elections-drag-in-somalia/6442966.html> [geraadpleegd op 06/07/2022]

Warfare, *Operation TANGHAM: The British Army in Somalia*, 31/08/2018, <http://www.warfare.today/2018/08/31/operation-tangham-the-british-army-in-somalia/> [geraadpleegd op 16/06/2021]

World Food Program (WFP), *Physical Constraints Map*, 23/06/2022, <https://logcluster.org/document/somalia-flood-affected-roads-23-june-2022> [geraadpleegd op 06/09/2022]

World Health Organisation (WHO), *Somali Urban Resilience Project, Resettlement Action Plan Mogadishu Contract B: 19 Community Roads*, 03/01/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/632231551329452191/pdf/RAP-BRA-SURP-RAP-Final-Jan-2019.pdf> [geraadpleegd op 16/06/2021]

World Health Organisation (WHO), *Working with an expanded network of national and international partners to address COVID-19*, 05/2020, https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:aovTA7m3UrMJ:https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/country-case-studies/somalia-c19-case-study-20-may.pdf%3Fsfvrsn%3Dc7d6eea1_2%26download%3Dtrue+%amp;cd=38&hl=nl&ct=clnk&gl=be [geraadpleegd op 16/06/2021]

World Health Organisation (WHO), *Race Against time to boost COVID-19 vaccine uptake in Somalia*, 17/08/2021, <http://www.emro.who.int/somalia/news/race-against-time-to-boost-covid-19-vaccine-uptake-in-somalia.html> [geraadpleegd op 08/09/2022]

Xinhua, *Six killed in Suicide Bombing in Somalia*, 10/02/2022, <https://english.news.cn/africa/20220210/8643641c3ebd4a0fa316b60551dd0d92/c.html> [geraadpleegd op 12/07/2022]

Xinhua, *Catastrophic famine looms as drought worsens in Somalia: UN*, 08/06/2022, <http://english.news.cn/20220608/3ab029c37cc7474b95ee90358859571b/c.html> [geraadpleegd op 29/08/2022]

